

Obrana

október 2006

Boje o Hron

„Mám ťa rád, ale teraz už - do boja!“, akoby osudovo sa pobožkali zalúbená vojenská zdravotníčka Petra Šalová a jej priateľ Lukáš Hatina, príslušník 1. gvardejského útočného technicko-ženijného práporu. Nuž – vojnová láska!... Iste boli aj také, keď v marci 1945 po dlhých a ťažkých bojoch vojská 1. ukrajinského frontu prelomili na Hrone obranu Nemcov. Následná drvivá ofenzíva sa skončila až koncom apríla oslobodením Brna. A práve boje o Hron boli námetom rekonštrukcie bojového stretu v podaní klubov priateľov vojenskej histórie z Čiech a Slovenska. Už spomenutí Petra a Lukáš pricestovali až z Prahy. Další zo 127 bojovníkov boli z Ostravy, Bratislavy aj z Banskej Bystrice.

„Vperjódóóó!“ - ozvalo sa zo strany Červenej armády, keď signálne rakety znamenali povel k boju. Dva stredné tanky T-34 s červenou hviezdou na jednej strane, dva polpásové obrnené transportéry OT 81 známe ako Hakle s hákovými krížmi na strane druhej a popri nich motocykle so sajdkami a ďalšie vozidlá sa dali do pohybu. Výstrely z ručných zbraní, výbuchy mín, dym zo „zasiahnutej“ techniky a taktické manévry pechoty na bojovom poli vytvárali vojnovú kulisu spreď vyše 60 rokov. So záujmom a uznaním ju sledovali minister obrany František Kašícký, minister vnútra Robert Kaliňák, veľvyslanec Ruskej federácie na Slovensku Alexander Udalčov a s nimi azda 8000 divákov.

„Bolo to skvelé. Naše deti mohli vidieť, ako to vyzeralo v skutočnej vojne a vzhľadom na obrovskú amerikanizáciu v kultúre sme mohli konečne vidieť niečo, čo vypovedá aj o našich priateľoch z východu,“ spokojne konštatovala pani Daniela Pajdičková, ktorá pricestovala do Starého Tekova z Bátoviec pri Leviciach aj s manželom, dcérou a synom. „Som veľmi rád, že sa nám celé podujatie podarilo a tiež ma teší, že sa v jeho rámci podarilo konečne výraznejšie oživiť spoluprácu s armádou,“ pochvalne sa vyjadril Jozef Hostinský, duša celého podujatia, podnikateľ a zberateľ vojnovnej techniky, ktorý chce v Starom Tekove zriadť súkromné vojenské múzeum. Jeho pochvala smerovala najmä k príslušníkom ľahkej brigády, ktorí sa po historických bojoch ukázali v tom najlepšom svetle. Tiež sa poďakoval za spoluprácu Vojenskému historickému ústavu.

„Z hľadiska posilňovania historického povedomia, ale aj vzhľadom na možnosť prezentovať pred verejnosťou naše súčasné ozbrojené sily, budeme podobné podujatia v budúcnosti jednoznačne podporovať,“ nadviazal na jeho slová minister obrany František Kašícký.

Pavol VITKO

Foto autor a **Vojtech HUČKO** (1)

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Jozef ŽIAK
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
PhDr. Michal KRÍŠKO, tel.: 0960 313 054
e-mail: michal.krisko@mod.gov.sk

Fotograf:
Michal BURZA, tel.: 0903 824 155
e-mail: michal.burza@mod.gov.sk

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kpt. Ing. Otakar HRABÁK
Lýdia ŠEVČÍKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej snímke Mig-29
Foto Otakar HRABÁK
Na zadnej strane obálky kresba Daniela
TOCIKA Naši vojaci v misii, ktorá bola
vyhodnotená ako jedna z víťazných
v tohtoročnej súťaži Vojaci očami detí
v kategórii mladší žiaci.

Nevyžiadany obrazový materiál
a rukopisy nevraciamy.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Perspektívy letectva

str. 4 – 8

Premiér a ministri v Iraku

str. 10 – 13

Spoločné cvičenie v USA

str. 24 – 25

Pes - priateľ, i bojovník

str. 34 – 35

Editoriál

Skúsím vyjadriť pomer spokojnosti mňa a mojich kolegov s bufetom v hlavnej budove ministerstva obrany pred pár mesiacmi, kedy ho prevádzkovali zamestnankyne rezortu a teraz, keď je v prenájme súkromnej spoločnosti. Z hľadiska

zohľadňujúceho ceny, sortiment, služby a celkovú atmosféru odhadujem tento pomer približne na 1/2 ku 4. Nie, tá štvorka nie je pre bývalé zamestnankyne rezortu. S prizmúrením oka dostatočnú dávame súkromnému prenajímateľovi. Pravdaže, v rámci riešenia úloh a problémov rezortu možno vnímať túto záležitosť ako otázku s minimálnou váhou. Hej – je to vlastne len ilustrácia k otázkam oveľa väčším. A to v oblasti dodávky služieb pre rezort obrany z civilného prostredia, odpredajov a prenájmov.

Keď nový minister obrany uviedol, že rezort neuvažuje o privatizácii vojenských nemocníc, mnohým odľahlo. Veď košická aj bratislavská nemocnica, ktoré sú štátnymi akciovými spoločnosťami, ako aj ružomerská, ktorá ostala rozpočtovou organizáciou ministerstva, dosahujú veľmi dobré výsledky. A majú ešte niečo navyše. Pacienti si ako bonus pochvalujú disciplínu a poriadok. Skrátka – aj keď väčšina pacientov je už z civilného prostredia a absolútna väčšina lekárov v uniformách ostala iba spomienkou, to pozitívne fluidum, systém vzťahov a prístup k práci ostáva. O to ide. A ešte o to, samozrejme, či je v prvom rade záujem liečenie, alebo zisk. Ak minister tvrdí, že: „V Košiciach nedošlo k prenájamu lukratívnych zdravotníckych prevádzok ako v iných našich zdravotníckych zariadeniach, kde budeme musieť urobiť poriadok,“ iste vie, o čom hovorí.

Samozrejme, ani zďaleka nemusia byť všetky služby dodávané z civilu či poskytovanie rozličných prenájomov pre rezort nevýhodné. To rozhodne nie – a to sa týka aj zdravotníctva. Na druhej strane prístup zredukovať armádu na zopár pochodujuúcich jednotiek bez akéhokolvek vlastného zabezpečenia a zázemia by bol viac ako nezdravý. Kde teda nájsť tú mieru, kedy áno a kedy nie? Aký má byť pomer ceny a kvality, čo je zaujímavejšie pre rezort a kedy už treba viac myslieť na peniaze daňových poplatníkov, pričom treba odolať lobbytickým tlakom? Aké sú celkové výhody a aké sú riziká? Na tieto otázky som vo verejných médiách na Slovensku ešte žiadnu analýzu nenašiel. Tým, ktorých to bližšie zaujíma, odporúčam analytický článok profesora Miroslava Krča a práporčíka Jakuba Picku v českých Vojenských rozhledoch č. 1/2006. Nájdete ho pod názvom Prístup k outsourcingu v ozbrojených silách USA a niektoré odpovedania pre Armádu ČR (http://www.army.cz/avis/voj_rozhl.html).

Mimochodom, v našej jedálni mi chutí – aj keď varia naši rezortní kuchári. Osobne by som ich nemienil. A tam, kde už varia firmy, želám tiež dobrú chuť.

Pekný jeseň

Kuchyňa varí z toho, čo má

V septembri to bude už osem mesiacov, čo príslušníkov dopravného leteckého krídla v Kuchyni zastihla zvest o tragickom konci ich kolegov tesne pred našimi hranicami, neďaleko maďarskej obce Hejce. So smrťou kamarátov, s ktorými ich viazalo dlhoročné priateľstvo, sa človek len ťažko vyrovnáva. Aj keď je tiež pravdou, že čas je najlepší lekár. Po určitej prestávke, keď lietadlá neboli vo vzduchu, opäť plnia prepravné úlohy pre naše ozbrojené sily. Hoci už bez dvoch lietadiel An 24...

Jedno (paradoxne s najväčším stupňom modernizácie) bolo zničené pri spomínanej leteckej katastrofe a druhé odvtedy nelieťa. Má prakticky vyčerpaný limit a nečinne stojí na stojánke. O jeho odkúpenie vraj prejavili záujem na východ od našej hranice.

CHÝBAJÚ ĽUDIA A TECHNIKA

Zástupca veliteľa dopravného krídla kapitán Peter Prokop sa dostal k dopravnému letectvu tak trochu okľukou. Po ukončení „pilotky“ v Košiciach na letiskách Čáslav, Náměšť nad Oslavou a Přerov lietal na nadzvukových typoch lietadiel Mig-21 a Su – 22. K dopravnému letectvu presedlal až po príchode na Slovensko, do Kuchyne.

„Úlohy plníme s tým, čo momentálne máme. Teda

s lietadlami An-26 a L-410. Predchádzajúce reorganizácie nám poriadne okresali tabuľky. Neraz až na hranicu funkčnosti a ani súčasne nemáme naplnené. Chýbajú nám technické i letové odbornosti, ale napríklad aj radarová riadiaci. Nie je to dobrá a dlhodobá udržateľná situácia, hoci sa nám aj napriek týmto problémom darí plniť prepravné úlohy. Dávali sme nové návrhy tabuľkových miest, ktoré sa viac približujú realite každodenného života. Dúfam, že prejdú,“ poznamenáva kapitán Peter Prokop, ktorý má zatiaľ na svojom konte odlietaných vyše 2200 hodín. Podľa neho by chceli v najbližšej budúcnosti okrem iného vybudovať tzv. operačné stredisko pre plánovanie letov. Zástupca veliteľa letky kapitán Milan Hankovský je sám prekvapený, ako rýchlo sa ľudia na letisku vyrovnali s tragédiou a plnia

úlohy. Aj keď najmä na An – 26 im chýbajú palubní radiisti a letovodi. Ružové to podľa neho nie je ani s pilotmi. „Máme síce piatich poručíkov, čo skončili školu pred rokom a štyroch, ktorí sú u nás dva roky, ale väčšina z nich je doposiaľ nevycvičených. Počty leteckej techniky, ale aj inštruktorov sú také, aké sú. Číže nie sme ich schopní v krátkom časovom horizonte vycvičiť. Je nás málo, a tak často inštruktor namiesto toho, aby cvičil nových pilotov, musí zabezpečovať prepravné úlohy. Je to taký zamotaný kolotoč. Všetko súvisí s tými, hlavne pre letectvo takými nešťastnými zákonmi o službe profesionálnych vojakov, keď musela odísť prakticky celá jedna generácia najskúsenejších pilotov a technikov, za ktorých doteraz nemáme adekvátnu náhradu,“ s výčitkou v hlase hovorí kapitán Hankovský, ktorý za riadiacimi pákami rôznych typov lietadiel strávil vyše 1600 hodín.

NEPOCHOPENIE ŠPECIFÍK LETECTVA

Inšpektor bezpečnosti dopravného krídla kapitán Ľuboš Hájek upozorňuje, že aplikácia zákona č. 346 nie je pre letectvo najšťastnejšia. „Neumožňuje nám ponechať ľudí na pozíciách po určených rokoch. Musíme sa teda s nimi rozlúčiť vtedy, keď majú najviac skúseností a mali by prinášať pre ozbrojené sily najviac osohu. Je to nešťastný paradox a nepochopenie špecifík letectva,“ zdôrazňuje kapitán Hájek.

Najskúsenejší pilot celého nášho vojenského dopravného letectva podplukovník Jozef Solmoši nalietať doteraz 4800 hodín. Predovšetkým na lietadlách An- 24, 26, 12 a L-410. „Za mojej éry bol kapitán lietadla vycvičený za štyri roky na všetky podmienky. Dnes to trvá oveľa dlhšie. Aj keď treba povedať, že nie vždy je to závislé len od dostatku leteckej techniky či inštruktorov. Rozhoduje predovšetkým snaha mladých pilotov, čím skôr zvládnuť úlohy. Nie je rozhodujúci počet nalietaných hodín, ale skôr ich efektívne využitie. Na druhej strane máme dnes jediného vycvičeného letovoda, ktorý je na odchode. Ďalší dvaja sú nevyškolení a prišiel ešte nový mladý poručík. Jediný inštruktor palubný radiista sa nám zabil pri januárovej leteckej katastrofe. Na tejto funkcii síce zaskakuje kapitán Hájek, ale ten má dosť svojich povinností ako inšpektor bezpečnosti a nemôže sa plne venovať príprave radiistov. Nie je to vôbec lacný špás. Veď jedna letová hodina na An-26 stojí len za palivo 40 tisíc korún,“ vyratáva aktuálne problémy podplukovník Solmoši. Podľa neho veľa z nich má svoj základ okrem nešťastných zákonov aj v odchode dopravného letectva z Piešťan, keď mnoho pilotov a technikov odišlo do civilu.

PORUŐÍCI LIETAJÚ MINIMUM

Pilot druhého roja poručík Gabriel Ťahla prišiel pred rokom zo školy. Tam lietal najmä na lietadlách Z-142 a vrtulníkoch Mi-2. Zo sto nalietaných hodín má len 20 na L-410. „Okolnosti sa tak vyvinuli, že náš letecký výcvik len pomaly napreduje. Nálet i skúsenosti máme veľmi malé. Navyše aj ten malý nálet ešte máme rozkúskovaný. Môj najdlhší let v živote bol zatiaľ dve a pol hodiny. Starší kolegovia sa nám venujú a pomáhajú, ale to najhlavnejšie je získať praktické skúsenosti vo vzduchu. V škole sme mali trochu iné predstavy o našej budúcnosti v útvaroch. Predstavovali sme si, že sa viac dostaneme k lietaniu. Dúfam, že sa to postupne zlepši. Lietanie ma baví, je to pre mňa akoby droga. Chcel by som sa vycvičiť do úrovne druhého pilota a prejsť do výučby kapitána lietadla. Ak sa ale nezmenia počty lietadiel a inštruktorov, popripade tí najskúsenejší zasa budú musieť podľa zákona odísť, je to asi veľmi vzdialená budúcnosť,“ hovorí zástupca mladej pilotnej generácie v Kuchyni poručík Ťahla.

Spolu s vrstovníkmi by sa mohol dočkať aj obmeny leteckej techniky. Pred časom zvedavo pozoroval predvážané typy lietadiel (Hercules C-130, C-27 Spartan a CASA C-295M). Nech už budúci výber dopadne akokoľvek, každý

z týchto troch predvádzaných typov leteckej techniky by priniesol na letisko v Kuchyni novú kvalitu a perspektívu pre mladých pilotov.

Ale vráťme sa do každodennej reality. Veliteľ technickej letky major Igor Ferienčík pripomína, že dopravné krídlo v súčasnosti disponuje jedným lietadlom An-26, ktoré je čiastočne modernizované. Druhé je na modernizácii v trenčianskych leteckých opravovniach. Po jej ukončení pôjde na generálnu opravu na Ukrajinu. Je predpoklad, že by malo byť niekedy začiatkom budúceho roka k dispozícii. Vtedy by mal ísť na modernizáciu aj druhý Antonov. Zo siedmich kusov L-410 je jeden kus Ekonomik už modernizovaný, druhý práve prechádza touto kúrou v Trenčíne.

AK NEBUDÚ VÝNIMKY, BUDE ZLE

„Potrebovali by sme zmodernizovať aspoň naše najspartánskejšie vybavené výsadkové typy UVP T. Najviac

nám ale komplikuje život personálne obsadenie. Neustále reorganizácie, ktoré nás zastihli v uplynulých rokoch a zmeny pravidiel hry mnoho ľudí znechutili. Odišli preč. Nový zákon o službe profesionálneho vojaka nám urobil veľa problémov a ďalšie nastražené miny nám pripravil pre najbližšiu budúcnosť. V našich podmienkach doslova zlikviduje možnosť kariérneho postupu najšikovnejších ľudí. Je mi ľúto, že personalisti pri príprave zákona nebrali naše pripomienky vážne. Problémov je viac, ale obmedzím sa na dva. Pre nás je východiskovou funkciou pre prácu na leteckej technike čatár, čo je mladší technik. Doba výsluhy je tu ale kratšia, ako na najbližšej vyššej funkcii. Teda v praxi sa budem musieť najlepších čatárov zbaviť bez možnosti ponúknuť im vyššiu funkciu a o rok – dva zasa nebudem mať koho dať na tieto pozície, keď sa uvoľnia,“ nechápavo krúti hlavou major Ferienčík a dodáva: „Po zrušení vojenskej strednej školy v Košiciach sú pre nás jediným

rezervoárom kvalitne pripravených ľudí absolventi Stredného odborného učilišta leteckého v Trenčíne. Naplňajú tak na 75 percent našu predstavu o spomínanom mladšom technikovi. My ale týchto absolventov a pre nás skoro hotových ľudí nemôžeme na tieto pozície ustanoviť. Musia prejsť základnými hodnotami. Kým sa ale pri najlepšej snahe z nich stanú čatári, ubehne minimálne šesť rokov. Za ten čas oni stratia kontakt s technikou, mnohé zabudnú a radšej si nájdu lepšie možnosti uplatnenia pri leteckej technike v civile. A my sa v rovnakom čase trápime s ľuďmi, ktorí boli zregutovaní a nemajú najmenšiu predstavu o práci na leteckej technike. Potrebné znalosti v nejakých rýchlo kurzoch nezískajú. Zdá sa mi to postavené na hlavu. Minimálne v tomto smere by sme potrebovali pre trenčianskych absolventov výnimku na ustanovenie do funkcie mladšieho technika. Ak sa tak nestane, čakajú nás vážne problémy.“

V Kuchyni sa v poslednom čase konečne rozbehla rekonštrukcia hangáru číslo 2. Na splnenie predpísaných prác, ako aj pre technický personál sa tak vytvoria konečne prijateľné podmienky. Úpravy čakajú aj hangár číslo 1. Potrebná je hlavne výmena posuvných oceľových vrát, úpravy podláh a niektoré ďalšie práce, aby sa tam mohli presunúť technici, ktorí doposiaľ sídlia v unimobunkách. Nahlas sa uvažuje aj o rozšírení stojanky a vybudovaní niektorých ďalších objektov, ktoré by v budúcnosti umožnili plynulé zásobovanie našich vojakov v zahraničných misiách práve z tohto letiska na Žahorí. Čiže aj napriek spomínaným problémom sa v Kuchyni mnoho vecí hýbe dopredu.

Jozef ŽIAK

Foto autor a Mário PAŽICKÝ (1)

Veliteľ Vzdušných síl OS SR brigádnym generálom Juraj Baránek:

Kompabilita, modernizácia

● *Pán brigádnym generál, ktoré udalosti počas vašich deviatich mesiacov vo funkcii mali kľúčový význam pre ďalšie smerovanie vzdušných síl?*

Počas môjho pôsobenia na Veliteľstve Vzdušných síl OS SR došlo k dvom takýmto zlomom. Ako prvé by som spomenul začlenenie niektorých síl a prostriedkov VzS do podriadenosti Vrchného veliteľstva NATO v Európe (SACEUR), čo má priamy dopad na požiadavku plnej kompatibility techniky a výcviku personálu podľa noriem aliance. Predstavuje to celý proces náročných technických operácií na modernizáciu techniky a samozrejme i plné uplatnenie nových štandardov vo výcviku a každodennej činnosti. Okrem iného príslušníci VzS plnia 24 hodín a 7 dní v týždni úlohy pohotovostného systému NATO. Druhou udalosťou bola letecká tragédia An-24, ktorá v podmienkach vzdušných síl ukázala na akútnu potrebu riešenia celého komplexu problémov, súvisiacich s transformáciou dopravného letectva. Technika dnes prechádza modernizáciou, ktorá sa týka všetkých druhov letectva. To umožňuje bezproblémové využitie tejto techniky tak v podmienkach civilnej prevádzky, ako aj v spolupráci s jednotkami NATO a EÚ. Zároveň pracujeme na postupnej obmene

dopravnej leteckej techniky za participácie odborníkov rezortu MO SR.

● *Akou cestou sa bude uberať modernizácia nášho vojenského bojového a dopravného letectva?*

Proces integrácie ozbrojených síl SR a najmä vojenského letectva do NATO si vyžadoval prípravu krokov na plnú kompatibilitu s letectvami aliance už v predchádzajúcich rokoch. Bolo nutné riešiť zásadnú otázku: Ako ísť ďalej? Modernizovať existujúcu techniku, alebo nakúpiť novú? Politicky bolo rozhodnuté, že zatiaľ ideme cestou modernizácie nášho letectva tak, aby sme splnili minimálne požiadavky na kompatibilitu. Hlavným dôvodom tohto rozhodnutia bolo, že súčasné a perspektívne nové lietadlá sú veľmi drahé a aktuálne sú nad ekonomické možnosti štátu. Všetky doteraz prijaté kroky smerujú k tomu, aby sme mali zmodernizované letectvo v časovom horizonte do roku 2010. Modernizácia leteckej techniky sa v podstatnej miere sústreďuje na modernizáciu rádionavigačného a komunikačného vybavenia a na splnenie požiadaviek a záväzkov v rámci ICAO a plnenia cieľov Síl pre NATO. V procese dokončovania sú modernizácie lietadiel MiG-29, L-39,

vrtníkov Mi-17 a dopravných lietadiel An-26. Tento rok bola začatá modernizácia vrtníkov Mi-17 pre leteckú a pátraciu záchrannú službu (SAR). Pokračujeme v modernizácii lietadiel L-410. U vrtníkov typu Mi-2 a Mi-8 je plánované začať modernizácie v roku 2007. Treba si však uvedomiť, že aj táto modernizácia je finančne náročná a môže byť realizovaná iba v závislosti od výšky a možnosti rozpočtu Ministerstva obrany SR. Treba však povedať aj to, že takmer všetka súčasná letecká technika ozbrojených síl sa dostáva do poslednej fázy svojej životnosti. Z tohto dôvodu sú už teraz pripravované kroky na jej postupnú obmenu v budúcom období. Bolo a bude ďalej spracovaných niekoľko materiálov, ktoré navrhovali a mali by ešte navrhnuť, akým spôsobom bude letecká technika postupne nahradená, ale konkretizovať ich mi neprináleží. Snáď len toľko, že mojou aktuálnou prioritou je obmena dopravných lietadiel strednej kategórie.

● *Kolko majú piloti ročný nálet? Môžete tento údaj porovnať aj s minulosťou a s tým, čo očakávate v budúcom období?*

V období vzniku samostatného slovenského vojenského letectva a po rozpade federácie sa priemerný nálet na pilota pohyboval v rozmedzí 84 - 112 hodín. Nerešpektovaním požiadaviek na zabezpečenie dostatočných finančných zdrojov pre výcvik a zabezpečenie techniky došlo pomerne rýchlo k razantnému zníženiu výcviku. Nasledovalo dlhé obdobie (1996 - 2000) trvalého poklesu náletu, čo kulminovalo v roku 1999. Vtedy nálet dosiahol historické minimum - len 21 až 28 letových hodín na pilota. A to treba povedať, pričom nie všetci piloti lietal na vojenskej technike. V súčasnosti sa podarilo priemerný nálet dostať na hranicu 70 hodín. V blízkej budúcnosti počítame s ďalším zvyšovaním náletu a kvality výcviku s cieľom priblížiť sa štandardu ostatných členských štátov NATO. Zámer je dosiahnuť podľa druhu letectva, typu leteckej techniky a zaradenia konkrétneho pilota nálet v rozmedzí 70 - 200 hodín za rok.

● *Kde by ste definovali najnevyhnutnejšie oblasti pri modernizácii protivzdušnej obrany štátu?*

Realizácia modernizácie sa odvíja do značnej miery od množstva pridelených finančných prostriedkov. Medzi najnevyhnutnejšie oblasti modernizácie protivzdušnej obrany patrí podsystem prieskumných a palebných prostriedkov PVO, kde je potrebné zakúpiť nové 3D rádiolokátory stredného a malého dosahu. Zároveň je veľmi potrebná modernizácia súčasných rádiolokátorov a ich vybavenie identifikačným rozpoznávacím zariadením. Rovnako tak je dôležitá otázka dobudovania nevyhnutného interoperabilného prostredia na zabezpečenie prenosu utajovaných a neutajovaných hlasových a dátových informácií.

● *Na kolko percent pri rozličných opravách leteckej a PVO techniky využívate kapacity vojenských leteckých opravovní a aká je v tomto smere perspektíva?*

V roku 2001 boli pri reorganizácii OS SR zrušené Letecké vojskové opravovne Prešov, Kuchyňa a Sliač, ktoré zabezpečovali opravy leteckej techniky do úrovne „stredná oprava“. V súčasnosti sa všetky vyššie druhy opráv robia len tzv. „mimovojskovým spôsobom“ vo výrobných, respektíve opravárenských podnikoch. Ak však pod pojmom „vojenské letecké opravovne“ máme na mysli Letecké opravovne Banská Bystrica, a.s. a Letecké opravovne, a.s. Trenčín, ktoré sa transformovali na akciové spoločnosti so 100-percentnou účasťou štátu, tak ich podiel na opravách leteckej a zabezpečovacej techniky, vrátane techniky PVO v prospech vzduš-

ných síl OS SR je pre rok 2006 v objeme 31 % z celkového počtu opráv. Aj tieto opravárenské podniky sú v zmysle platnej legislatívy povinné sa zúčastňovať na verejných súťažiach na opravy a dodávky vojenského materiálu. Výberové konania sú vyhlasované v zmysle zákona o verejnom obstarávaní Úradom pre investície a akvizície MO SR podľa požiadaviek vzdušných síl.

● *Podarilo sa stabilizovať personálnu základňu vojenského letectva, ktorá sa do istej miery začala otriasať po prijatí niektorých zákonných noriem v minulom období?*

Situácia v oblasti legislatívy, riešajúcej sociálne a odchodové podmienky profesionálnych vojakov, sa od vzniku samostatnej SR stále menila. Tento fakt vyvolával vo vnútri ozbrojených síl napätie, nervozitu a obavy z budúcnosti. Po prijatí zákona č. 346/2005 Z.z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyjadril lietajúci personál vzdušných síl nespokojnosť s navrhovanými služobnými predpismi vedúceho služobného úradu vo veci príplatkov. Po rokovaní na rôznych úrovniach velenia došlo k dohode a k uspokojeniu požiadaviek lietajúceho personálu. Tým sa podarilo problém v zásade vyriešiť a personál do istej miery stabilizovať.

● *Darí sa po zrušení vysokého vojenského školstva v Košiciach dopĺňať profesionálov z civilu? Ako hodnotíte s odstupom času tento krok a čo v tomto smere možno očakávať v budúcnosti?*

Na túto otázku nemožno zatiaľ objektívne odpovedať, lebo tento rok ukončili štúdium v Národnej akadémii obrany v Liptovskom Mikuláši študenti, ktorí začali študovať letectvo ešte počas existencie už zrušenej Vojenskej leteckej akadémie v Košiciach. Dopĺňovanie profesionálnych vojakov z civilného sektoru pre vzdušné sily v rámci nového systému vojenského vzdelávania budeme môcť reálne vyhodnocovať až o dva roky, kedy ukončia prípravu noví profesionálni vojaci náborovaní už iba z civilu.

● *Ako sa darí naplňovať partnerské záväzky v rámci ochrany vzdušného priestoru a spolupráce nášho letectva s NATO?*

Partnerské záväzky, v rámci ochrany vzdušného priestoru SR, sú plnené v štruktúrach NATO na štandardnej úrovni podľa technických možností, ktoré sú limitované stavom leteckej techniky vzdušných síl OS SR. Spolupráca nášho letectva s NATO v rámci ochrany integrovaného vzdušného priestoru NATINADS je realizovaná vyčleňovaním síl a prostriedkov, ktoré boli deklarované v partnerských cieľoch. Výcvik príslušníkov, podieľajúcich sa na plnení úloh v prospech NATO, prebieha spravidla v jednotlivých výcvikových strediskách členských štátov NATO podľa špecifických odborností, čím dosahujeme vysokú kompatibilitu pri plnení úloh v rámci NATO. Skúsenosti v NATINADS si príslušníci Centra riadenia vzdušných operácií (CRVO) Zvolen a príslušníci WOC (Wing Operations Centre) Sliac, ako aj letovodi CMN (Centrálné miesto navedenia) vymieňajú na stážach v Nemecku a v Českej republike. Na budúci rok chceme v týchto aktivitách pokračovať, a to najmä v spolupráci s ČR. Do budúceho obdobia zamýšľame pokračovať v aktivitách, ktoré napomôžu s prípravou personálu na plnenie úloh NATINADS. Plánujeme stáže príslušníkov CRVO a WOC v zahraničí a s lietadlami MiG-29 sa pripravujeme na cvičenia, zamerané na precvičenie postupov AIR POLICING. Z toho istého dôvodu plánujeme aj výmenu malých leteckých jednotiek s Veľkou Britániou a ďalšie bilaterálne aktivity.

Pavol VITKO
Foto Mária PAŽICKÝ

Vo vzduchu je Renegát

Vzdušný priestor Slovenska narušilo v augustové predpoludnie dopravné lietadlo. Zo sliačskej leteckej základne vyštartovala dvojica lietadiel Mig – 29, aby zabezpečila suverenity a bezpečnosť vzdušného priestoru nad našou krajinou. Obe stíhačky sa rýchlo priblížili k narušiteľovi a po jeho identifikácii sa ho snažili naviesť na záložné letisko. Všetko sa odohrávalo vo výške okolo troch kilometrov v priestore nad Rimavskou Sobotou a Levicami. Celá činnosť všetkých síl a prostriedkov pohotovostného systému našich vzdušných síl bola koordinovaná radiáciami orgánmi NATO... Tentoraz išlo len o cvičenie. Narušiteľa simulovalo lietadlo L-410 z Dopravného leteckého krídla v Kuchyni a na zadnom sedadle dvojmiestneho Mig-29 s identifikačným číslom 1303 sedel minister obrany František Kašícký.

AJ MINISTER JE ČLEN TÍMU

Nie náhodou sa previerka precvičenia procedúr a postupov proti prípadnému narušiteľovi uskutočnila v uvedenom priestore nad atómovou elektrárnou Mochovce. Práve takéto objekty totiž podľa slov náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučíka Lubomíra Bulíka môžu byť potenciálnym cieľom teroristov.

„Musíme byť pripravení v prípade potreby narušiteľa zlikvidovať v bezpečnostnom okruhu okolo takéhoto zariadenia, aby sme zamedzili väčším materiálnym a ľudským stratám,“ zdôraznil generál Bulík.

Minister obrany František Kašícký nebol podľa vlastných slov vo vzduchu po prvý raz. Podobný pocit si vyskúšal ešte ako vojenský novinár v kabíne L-39 Albatros. „Samozrejme, že sa to nedá porovnávať. Vtedy išlo len o vyhládkový let, dnes o nadzvukovú stíhačku, ktorá plnila bojovú úlohu, aj keď simulovanú. Pre ministra je veľmi dôležité, aby sa vedel vžiť do pocitov, ktoré majú piloti. Nielen preto, lebo prijíma dôležité legislatívne opatrenia, týkajúce sa ich práce či sociálneho zabezpečenia. Chcel som poznať nielen to, čo sa v prípade narušenia vzdušného priestoru deje na zemi, ale lepšie pochopiť, čo na základe tohto rozhodovacieho procesu robí pilot vo vzduchu. Lebo aj minister je vlastne súčasťou celého tímu, ktorý sa podieľa na zadržení prípadného narušiteľa. Asi najviac mi zostane v pamäti okamih, keď sme sa v stíhačke priblížili k narušiteľovi a počul som v slúchadlách pokyny, ktoré mu dávali piloti. Práve oni by v konečnom dôsledku plnili moje prípadné rozhodnutie o prerušení letu takéhoto lietadla. Keď si človek predstaví, že môže ísť o stroj plný cestujúcich, nebude to ľahké rozhodnutie, ale budem ho musieť urobiť,“ konštatoval minister obrany.

KOORDINÁCIA BEZPEČNOSTNÝCH ZLOŽIEK

Neskôr poznamenal, že sa zaujímal aj o to, ako rýchlo sa k nemu dostane informácia o narušení vzdušného priestoru a koľko času má na prijatie rozhodnutia. S činnosťou pohotovostného systému bol spokojný. Nielen s pilotmi vo vzduchu, ale aj s prácou desiatok ľudí na zemi, ktorí zabezpečujú ich činnosť. Na sliačskom letisku už „narušiteľa“ čakal zásahový tím, ktorý vstúpil na palubu lietadla a následne narušiteľov spacifikoval. „V reálnej situácii pôjde o akciu, ktorá sa uskutoční v úzkej koordinácii napríklad s políciou, hasičským a záchranným zborom a ďalšími bezpečnostnými zložkami,“ poznamenal generál Bulík.

Veliteľ vzdušných síl brigádny generál Juraj Baránek v tejto súvislosti konštatoval, že celá akcia dôkladne preverila aj činnosť brigády velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl, ktorá vznikla prvého apríla tohto roku.

„Transformovali sme v nej Centrum riadenia vzdušných operácií, Prápor rádiolokačného prieskumu, Prápor podpory velenia a spojovací prápor. Aj dnešný nácvik ukázal, že predstavy, ktoré sme mali pri vytváraní tohto prvkú, sa naplnili. Okrem iného sa zlepšila koordinácia a plánovanie dovtedy relatívne samostatných jednotlivých prvkov, ktoré zabezpečujú činnosť pohotovostného systému. Lepšie a efektívnejšie dnes využívame sily a prostriedky, ktoré máme k dispozícii,“ zdôraznil generál Baránek.

AKO NA RENEGÁTA?

Pilot prvej letky kapitán Peter Bača poznamenal, že piloti majú presne stanovený postup, ako v podobných prípadoch postupovať. Po priblížení sa k narušiteľovi (alebo ako ho oni v súlade s postupmi v aliancii nazývajú - k Renegátovi) najskôr vizuálne identifikujú typ lietadla, jeho poznávacie znaky, či je ozbrojené alebo nie. Snažia sa

nadviazať spojenie s uvedeným lietadlom (aj na núdzových frekvenciách), aby mohli zistiť, či iba nezablúdilo, stratilo spojenie, má iné technické problémy, alebo či vedome narušilo vzdušný priestor.

„Riadim sa povelmi a príkazmi. Napríklad zamávaním krídlami dávam pokyny lietadlu, aby ma nasledovalo a snažím sa ho naviesť na pristátie na vybranom letisku. Ak nepočúvne, ohlásim to. Keď sa dostaneme do nebezpečnej blízkosti nejakého strategického objektu, nasleduje ešte výstražná paľba pred lietadlo. Ak všetko zlyhá, dostanem príkaz na prerušenie letu...“ hovorí kapitán Bača.

V doterajšej existencii Slovenskej republiky sa iba raz stalo, že naši stíhači naviedli na pristátie rakúske civilné lietadlo, ktoré stratilo orientáciu. Ako ale ukazujú posledné prípady vo svete, najmä nedávne prekáženie pokusu o únos a následnej explózie lietadiel na trase z Veľkej Británie do USA, ale aj niektoré ďalšie, slovenskí piloti a ostatní príslušníci pohotovostného systému našich vzdušných síl musia byť pripravení aj na takúto situáciu.

Jozef ŽIAK

Foto npor. Mária PAŽICKÝ

Naostro

Stíhačka MiG-29 naostro vyštartovala 16. augusta k podozrivému dopravnému lietadlu Boeing 757, ktoré nekomunikovalo so slovenskými orgánmi. Lietadlo letelo na trase Lipsko - Bulharsko a na území troch štátov neodpovedalo na pokyny orgánov riadenia letovej prevádzky, informoval novinárov minister obrany František Kašícký. O vzlet stíhačky požiadalo Slovensko Centrum vzdušných operácií NATO dislokované v Nemecku. Stíhačka bola vo vzduchu do šiestich minút.

Dopravné lietadlo letelo vo výške 10 000 metrov, nemenilo smer trasy a dodržiavalo kurz, vzdušné sily teda nemuseli prijímať ďalšie opatrenia. „Náš stíhač ho sledoval, až kým neopustilo priestor územia Slovenskej republiky,“ povedal minister. Pilot sa nehlásil okrem Slovenska ani v ČR a Maďarsku, spojenie s ním bolo nadviazané až na území Rumunska. Ako vysvitlo, bol to let na dovolenku. K udalosti došlo krátko po 12. hodine.

Išlo o prvý ostrý vzlet stíhačky k podozrivému civilnému lietadlu v histórii samostatnej SR, keď sa počas celej dráhy letu ponad SR nepodarilo nadviazať spojenie.

Hotovosť vzdušných síl vyštartovala naostro len deň po cvičení, na ktorom armáda precvičovala postup v prípade narušenia vzdušného priestoru civilným lietadlom, ktoré uniesli teroristi. Podľa platnej legislatívy môže minister obrany v krajnom prípade rozhodnúť o zostrelení civilného lietadla, ktoré by mohlo byť použité ako prostriedok teroristického útoku.

TO MO SR

Vajnorskí prieskumníci nekončia

Keď v roku 1994 odchádzali príslušníci vajnorského 1. prieskumného práporu na prvé zahraničné meranie síl do susedného Rakúska, nikto nemal veľké oči. Vraveli si, že úspechom bude, keď náročnú súťaž dokončia. Nakoniec sa stal malý zázrak. Vajnorskí prieskumníci sa v konkurencii 80 družstiev z 12 krajín nestratili. Vyhrali v Grazi súťaž Rakúska hliadka. Nasledujúce ročníky ukázali, že to nebola náhoda. Veď víťazný pohár držali nad hlavou ešte trikrát. Naposledy pred dvoma rokmi.

Pravda, vtedy už 1. prieskumný prápor neexistoval. Jeho úspešné účinkovanie ukončila reorganizácia v roku 2001. Spomínaný prápor bol podľa jeho posledného veliteľa podplukovníka v zálohe Pavla Englera sformovaný v českej Mladej v roku 1955. Potom krátko pôsobil v českých Lušteniciach, odkiaľ v roku 1968 prešiel na Slovensko. Až do roku 1984 boli jeho domovskou posádkou Levice a po presune do Vajnora tam ukončil 30. septembra 2001 svoju púť.

Z PRÁPORU OBČIANSKE ZDRUŽENIE

Jeho príslušníci sa rozprchli po celých ozbrojených silách. Časť pokračovala v remesle v bardejovskom prieskumnom prápore (aj ten skončil po ďalšej reorganizácii), ďalší v 5. žilinskom pluku špeciálneho určenia a v iných útvaroch. Ostatní odišli do zálohy a dnes sa venujú civilným povolaniam. Na svoj bývalý 1. prieskumný prápor ale nechceli zabudnúť. Preto skupinka nadšencov

okolo podplukovníka Englera, v ktorej nechýbali podplukovník Branislav Vavrínek, podplukovník v zálohe Radek Michel, major v zálohe Ľubomír Štancel, podpraporčík v zálohe Anton Kotrla, nadporučík Jaroslav Krám, nadrotmajster Zdenko Hričovský, rotmajster Aleš Skácel a niekoľko ďalších založili občianske združenie: Slovenský klub 1. prieskumného práporu. Združenie má sídlo v Bratislave – Jarovciach a združuje takmer 70 členov. Zhruba 60 percent členov sú aktívni profesionálni vojaci, zvyšok tvoria záložníci.

„Cieľom nášho združenia je naďalej udržiavať spolupatričnosť a hrdosť na príslušnosť k 1. prieskumnému práporu, rozvíjať spoluprácu s ostatnými občianskymi združeniami podobného zamerania doma i v zahraničí, organizovať branno - športové akcie pre svojich členov, ale aj mládež. Chceme prehlbovať a upevňovať tradície bývalých i aktívnych príslušníkov prieskumných jednotiek. A v neposlednom rade propagovať a popularizovať naše

ozbrojené sily aj prostredníctvom účasti na medzinárodných súťažiach,“ približuje predseda združenia Pavol Engler jeho úlohy (na fotografii vpravo).

CEZ KRIVÁŇ A ŤUMBIEK DO RAKÚSKA

Pre bývalých príslušníkov práporu, členov občianskeho združenia a ich rodinných príslušníkov vždy raz do roka organizujú stretnutie. Posledné bolo tohto roku na jar v Jarovciach. Okrem toho ich bolo možné vidieť na akciách popularizujúcich ozbrojené sily. Naposledy v Starom Tekove a v Bojniciach, kde pripravili pre civilnú verejnosť pôsobivé ukážky z činnosti prieskumníkov. Nechýbali ani na 11. medzinárodnom vojenskom výstupe na Kriváň, či na výstupe na najvyšší končiar Nízkych Tatier Ďumbier. Posledne menované akcie, ale hlavne orientačný prechod Nízkymi Tatrami je pre vybraných zástupcov občianskeho združenia prípravou na 16. ročník medzinárodnej súťaže prieskumných a vysádzarských hliadok Rakúska hliadka.

„V minulom roku sa súťaž neuskutočnila, takže vlastne budeme obhajovať prvenstvo spred dvoch rokov. V tomto roku sme pripravili na štart dve družstvá, plus ešte jedno náhradné. Zložené sú z aktívnych i bývalých vojenských profesionálov. Doterajšie úspechy na tejto súťaži nás zaväzujú, aby sme nesklamali. Aj keď konkurencia je čoraz väčšia. Pri našej prvej účasti nás domáce rakúske družstvá i zástupcovia špeciálnych síl, nemeckej, americkej, britskej či talianskej armády trochu podcenili. V ďalších rokoch ale zistili, že sme pre nich rovnocennými partnermi,“ konštatuje podplukovník v zálohe Engler (na fotografii vpravo).

Teší ho, že členovia združenia si nájdu čas na takúto prezentáciu svojho bývalého materského útvaru i našich ozbrojených síl. Nelutujú na tento účel ani dovolenku. Major Csaba Kádar a major v zálohe Vladimír Zubr získali víťazstvo v Rakúsku trikrát a major Patrik Žitník dvakrát. Všetci veria, že nie sú to posledné trofeje.

Jozef ŽIAK
Foto Pavol VITKO

Za vojakmi v Iraku

Predseda vlády Slovenskej republiky Róbert Fico v sprievode ministra zahraničných vecí Jána Kubiša, ministra obrany Františka Kašického a náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučíka Ľubomíra Bulíka navštívili 17. augusta Irackú republiku. Na oficiálnych rokovaníach sa vládna delegácia stretla s irackým predsedom vlády Núríom al-Malikím (snímka na str. 12), s veľvyslancom USA v Iraku Zalmayom Khalizadom, veliteľom mnohonárodných síl v Iraku americkým generálom Georgeom W. Caseyom a veliteľom mnohonárodnej brigády, ktorej súčasťou je 103-členný slovenský kontingent, poľským generálmajorom Bronislavom Kwiatkowským. Premiéra Róberta Fica a jeho sprievod prijal aj viceprezident Iraku Adil Abdah Mahdi.

„Vláda Slovenskej republiky v programovom vyhlásení formulovala, že postupne stiahne svojich vojakov z Iraku, no zároveň sme zdôraznili, že tento zámer budeme konzultovať so všetkými zainteresovanými partnermi, preto táto cesta mala pre nás obrovský význam,“ povedal po rokovaní predseda vlády Róbert Fico. Zároveň konštatoval, že naša republika bude mať naďalej snahu pomôcť irackej vláde, a to napríklad pri výcviku vojenských odborníkov prípadne

dodávkami nadbytočnej vojenskej techniky. Podľa neho by však bolo veľkou chybou zužovať perspektívy našej spolupráce len na bezpečnostnú oblasť. Povedal, že po rokovaníach s predstaviteľmi Iraku a aj vzhľadom na niekdajšie ekonomické väzby bývalého Československa s touto krajinou sa ako najperspektívnejšie javia oblasti kooperácie v stavebníctve, ropnom priemysle a strojárstve, vrátane špeciálnej techniky. Premiér avizoval, že o ďalšom

postupe spolupráce bude rokovať s irackým ministrom zahraničných vecí v priebehu jesenného Valného zhromaždenia OSN v New Yorku.

MEDZI ŽENISTAMI

Premiér so sprievodom zavítal aj do tábora slovenských vojakov v Ad Diwaniyah, ktorý je dislokovaný približne 200 kilometrov južne od Bagdadu. Hostia na začiatok slávnostného nástupu položili veniec kvetov k symbolickému krížu vztýčenému na pamiatku slovenských vojakov, ktorí padli v Iraku pri plnení úloh v misii. Po vyznamenaní veliteľa jednotky podplukovníka Martina Michalka Pamätnou medailou ministra obrany SR 1. stupňa a prehliadke používanej techniky aj ubytovacích priestorov sa politici venovali diskusiam s vojakmi. Premiér Fico odpovedal predovšetkým na otázky, či a kedy sa skončí účasť našich vojakov v irackej misii. Povedal, že si cení zásluhy a veľmi dobrú povest slovenských vojakov, ktorú dosiahli v rámci koalíčných síl. Nezabudol ale pripomenúť, že slovenskí ženisti sa už niekoľko mesiacov nemohli venovať svojej odbornej práci, a tak ich potenciál nie je využitý tak, ako by mohol.

Zrušené príspevky na bývanie pre mužstvo, slabé finančné ohodnotenie a strata motivácie v najnižších hodnotných kategóriách či komentáre smerujúce k tomu, prečo aj Slováci podobne ako Poliaci nemajú za účasť v

stálym nebezpečenstvom, a tým neraz aj so strachom či obavami. Som rád, že je to za mnou, no som fakt aj hrdý, že som Irak zvládol. No a čo mi misia zobrala? Predovšetkým šesť mesiacov s mojou rodinou," porovnal tento mladý otec trojročnej dcéry a ročného syna, ktorí ho už spolu s manželkou čakajú doma na Považí. A ako odpovedal na otázku, či po tejto prvej misii pôjde aj na ďalšiu? „Ak by v tomto smere velila moja manželka, je zrejme, že v tejto chvíli by nepochybne povedala nie. Samozrejme – som vojak a záleží na tom, či príde taký rozkaz. A keby bolo len na mne? Po prestávke doma by som do misie ešte rád vycestoval, hoci práve Irak to byť nemusí..."

„V Iraku som pracoval s operačným plánovaním, pričom takáto štábná činnosť bola pre mňa veľkým prínosom, pretože doteraz som vždy skôr priamo velil," povedal nám nadporučík Jozef Kasl zo Zemplína. Dodal: „Veľmi som sa zdokonalil aj v praktickej vojenskej angličtine, ktorú som tu využíval naozaj veľmi často. Na druhej strane - pracovať šesť mesiacov na tom istom mieste v stiesnenom priestore a v stresujúcej situácii, v ktorej sa Irak nachádza, to nebola naozaj prechádzka ružovým sadom. Som rád, že už sa vraciam domov k manželke a k našim dvom deťom."

„Naše zlaté pokojné a zelené Slovensko," povzdychol si desiatnik Jozef Dubovan zo stredného Slovenska. „Vyše päťdesiatstupňové teploty, more prachu – a k tomu stále nebezpečenstvo, ktoré vás môže prevapíť hocikeď a hocikde. Chvalabohu, že doma u nás nič z toho nemáme. Až tu som si zamiloval svoju krajinu oveľa viac, ako predtým, kedy sa mi zdala celkom bežná a obyčajná," dodáva desiatnik, ktorý to má s tak oceňovaným rodinným zázemím našich mierotvorcov trochu komplikovanejšie. S bývalou manželkou sa však aj po rozvoze vedia dohodnúť, preto po návrate domov sa najviac teší na sedemročného syna.

Odpovede väčšiny vojakov, s ktorými sme hovorili, boli podobné. U niekoho bolo počuť aj poznámku na prísnosť velenia, u iného obavy z toho, čo bude po návrate domov. „Samozrejme, isté napätia boli aj v našich radoch a celkom sa vyhnúť napríklad niečomu, čo všetci poznajú pod pojmom ponorková choroba, nie je celkom možné. Vcelku som si však istý, že pol roka v Iraku sme zvládli s prehľadom," zhodnotil vojenských psychológ major Jozef Teník.

SÚOASŤ KOALÍCIE

„V Iraku je v súčasnosti 130-tisíc vojakov koalíčných síl, pričom Slováci pôsobia v rámci mnohonárodnej divízie Stred-Juh," oboznamoval nás so situáciou major Igor Hadar, ktorý má na štábe divízie na starosti komunikáciu s verejnosťou a médiami. Pokračoval: „Divízia má približne dve tisíce vojakov, je zložená z vojakov vyslaných dvanástimi armádami a pôsobí pod poľským velením. Najviac vojakov tu pôsobí totiž z Poľska - okolo 900. Našími spoluvojákmi v divízii sú však aj Dáni, Arméni, Kazachovia, Litovci, Lotyš, Mongoli, Rumuni, Salvadorci, Ukrajinci či Američania. Divízia bola vytvorená v roku 2003, kedy sem prišli aj slovenskí vojaci," spomenul major Hadar. Podľa jeho slov divízia postupne prechádza od stabilizačných úloh k úlohám výcvikovým. Za situáciu v krajine totiž postupne preberá zodpovednosť Iracká armáda. Výcvikom už prešlo viac ako 20-tisíc Iráčanov. Na význame mimoriadne nabrali aj takzvané CIMIC-projekty. Je to vlastne pomoc civilnému obyvateľstvu v oblasti zabezpečovania vody a elektriny či rekonštrukcie a vybavenia školských alebo zdravotníckych zariadení. Takýchto projektov v rámci dislokácie divízie je až 2200. Naš major hovorí napríklad o dodávke inkubátorov do nemocnice v Ad Diwaniayah, alebo o pomoci vojenských lekárov civilným obyvateľom. Tí od roku 2003 vyšetřili v našej divízii a pomohli s liečením približne 15-tisíc Iráčanov, pričom od tohtoročného januára to boli tri tisíce. Na druhej strane – v rámci divízie padlo až 62 vojakov, vrátane troch Slovákov. Posledný tragický incident zaznamenali v júli, kedy dvaja Salvadorčania zahynuli následkom explózie nástražného výbušného systému.

„Pri plnení stanovených úloh slovenskou ženijnou jednotkou v operácii Iracká sloboda bolo od februára do konca augusta tohto roka vykonaných 19 odborných úloh, pričom vojaci napríklad vykonali ženijný prieskum na ploche 95 800 m², povrchový zber munície uskutočnili na 222 090 m² a zničili 68 419 kusov munície. Robili aj ďalšie zemné a opevňovacie práce," dodal major Igor Hadar.

„Som veľmi rád, že prvá cesta nového slovenského premiéra k vojakom nasadeným v zahraničí viedla práve do Iraku. Nie je im tu čo závidieť a zároveň na nich môžeme byť hrdí," konštatoval minister obrany František Kašícký.

Text a foto Pavol VITKO

misiiach určitý bonus k vojenským dôchodkom. Aj to boli témy, na ktoré vojakom odpovedali minister obrany František Kašícký a náčelník Generálneho štábu genpor. Ľubomír Bulík. Minister okrem iného vysvetľoval, že veľmi dobre vie o problémoch, ktoré nastali po prijatí Zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov. Okrem iného uviedol, že plnenie zákonných noriem z neho vyplývajúcich robí ročne v rozpočte deficit 330 miliónov korún, no najnižších hodnostných kategórií sa to takmer netýka. „Máme záujem zdvihnúť v týchto kategóriách hodnostné, čo je jednou zo súčastí nášho záujmu stabilizovať mužstvo," avizoval minister.

PLUS SKÚSENOSTI, MÍNUS ODLÚŤENOSŤ

„Čo vám dala a čo vzala polročná služba v Iraku?," spýtali sme sa rotného Ľudovíta Erneka, veliteľa veliteľského družstva nášho irackého kontingentu. Mimo chodcom, ešte pred jeho odpoveďou možno poznamenať, že tento spojársky špecialista vyrastal v Detskom domove v Domaníži pri Považskej Bystrici, s ktorým má prostredníctvom časopisu OBRANA partnerské vzťahy rezort obrany.

„Irak mi dal predovšetkým skúsenosti, ktoré sa nedajú získať na žiadnom cvičení," konštatoval rotný Ernek. Pokračoval: „Rozšíril som si svoje spojárske znalosti o tie, ktoré sú nevyhnutné v takomto nasadení. Ešte poučnejšie však bolo to, ako sa vyrovnávať s dlhodobým odlúčením,

Predseda vlády SR Róbert Fico:

V zmysle programového vyhlásenia

● *Pán premiér, ako po návšteve Iraku vnimate váš zámer stiahnuť z tejto krajiny slovenských vojakov?*

- My sme v programovom vyhlásení jasne povedali, že toto rozhodnutie chceme urobiť v dialógu s irackými predstaviteľmi, ako aj s predstaviteľmi americkej administratívy a ďalších partnerov. Preto bolo potrebné absolvovať cestu, v rámci ktorej sme zisťovali, aká je skutočná situácia. Najpodstatnejšie je, že samotná iracká vláda potvrdzuje, že postupným odchodom koaličných síl nevznikne žiadne bezpečnostné vákuum. Čiže iracká vláda je toho názoru, že je schopná postupne sama zabezpečovať veci, ktoré donedávna museli robiť koaličné sily. Po druhé, je úplne zrejmé, že už niekoľko mesiacov nie je naša špecializovaná ženijná jednotka využívaná na tie účely, na ktoré bola poslaná do Iraku. Považujeme to za neefektívne, aby špeciálne vytrénovaní ľudia trávili v Iraku niekoľko mesiacov takpovediac nečinne. Za týchto podmienok si myslím, že to, čo je v programovom vyhlásení vlády v tejto veci napísané, je aj reálne. My samozrejme chceme v Iraku zostať prítomní. Môže to však byť napríklad pomocou hospodárskych projektov. Celkovo vidím cieľ vlády SR, na ktorý ste sa ma pýtali, ako veľmi reálny a táto cesta ho určite približila.

● *Ako celkovo posudzujete účasť našich vojakov v mierových misiách...*

- Hoci to nie je lacná záležitosť a Slovenská republika nie je veľká krajina, pokiaľ to bude v našich možnostiach, budeme podporovať vysielanie vojakov vždy tam, kde to bude podložené Bezpečnostnou radou OSN, prípadne ďalšími medzinárodnými dohodami. Veď aj v súčasnosti máme vonku okolo šesťsto vojakov a títo robia Slovenskej republike vynikajúcu prezentáciu. Takže všade tam, kde to bude opreté o medzinárodné právo, kde na to SR bude mať zdroje, nevidím dôvod, prečo by Slovensko nemohlo byť súčasťou multinárodných vojenských jednotiek.

● *Bude sa vláda pri vysielaní slovenských vojakov do misií zameriavať na určitý región?*

- Myslím si, že slovenskí vojaci si dnes robia dobre svoju prácu vo všetkých krízových oblastiach, kde sa nachádzajú – či už sú to Golany, Cyprus, Balkán alebo Afganistan. Výber týchto dislokácií bol určite správny, aj keď nevylučujem, že postupom času môže prísť k zmenám. Aktuálne je veľkým otáznikom oblasť Libanonu. Pravdepodobne však bude nad naše sily zostaviť v krátkom časovom termíne kompaktnejšiu jednotku, ktorá by tam bola schopná plniť zvláštne úlohy.

● *Z hľadiska naplňania programového vyhlásenia vlády sa vám javí ministerstvo obrany v porovnaní s ostatnými rezortmi ako viac, alebo menej problémové?*

- Takto by som to špecifikovať nechcel. Každý minister vo vláde je svojbytná osobnosť a od každého očakávam, že v rámci vládneho celku bude bojovať o čo najlepšie pozície pre svoj rezort a že sa to prejaví aj na výsledkoch jeho práce. Toto očakávam, samozrejme, aj od ministra obrany. Na väčšie hodnotenie našej spolupráce je ešte síce priskoro, ale pokiaľ môžem hodnotiť jej prvé týždne, je naozaj výborná. Nemôžem povedať ani len jedným slovom, že by minister obrany urobil dajaký krok, ktorý by sa dostával do rozporu s programovým vyhlásením. Práve naopak. S výberom súčasného ministra obrany som veľmi spokojný.

● *Už klasickou otázkou pre reprezentantov štátu je ich postoj k domácejmu špeciálnemu priemyslu...*

- V tejto oblasti musí ísť predovšetkým nabok istá lenivosť a niekedy možno falošná precitlivosť. Zbrane sú tiež produkt a pokiaľ sa vyrábajú a obchoduje sa s nimi v súlade s medzinárodnými pravidlami, tak ak je možnosť výroby a obchodu, treba ju využiť. Pokiaľ ide o tú lenivosť, tak treba jednoducho vstať z územia Slovenskej republiky a ísť a otvárať politické dvere. V tomto som ako predseda vlády, určite podobne ako minister hospodárstva a minister obrany, maximálne pripravený napomôcť. Pretože pokiaľ sa veci v príslušných krajinách politicky neprerokujú, nepripravujú, neočakávajme, že odniekiaľ príde list – prosím vás, urobte nám modernizáciu toho, alebo dodajte nám niečo iné. To je môj recept.

● *Posledná otázka – boli ste na vojne?*

- Vojenský útvar Janovice nad Uhľavou, dvanásť mesiacov v rokoch 1986 – 87. Čiže vlastne takto pred 20 rokmi som sa už chystal na vojenskú službu, kde som nastúpil ako čatár absolvent. Najskôr som bol veliteľ motostreleckej čaty. Šťastena a vzdelanie ma vytrhli z tohto prostredia, pretože pamätníci by vedeli potvrdiť, že byť v Janoviciach veliteľom čaty pešiakov naozaj nebola jednoduchá pozícia. Hoci aj tie prvé dva mesiace sa dalo voľačo naučiť. Potom som pracoval ako asistent vyšetrovateľa príslušného vojenského útvaru. Poskytlo mi to neuveriteľný praktický rozmer, pretože Janovice boli v tomto smere veľmi živý útvar, a tak sme riešili obrovské množstvo prípadov. Z kolegov absolventov Právnickej fakulty UK som sa tak pravdepodobne ako prvý ocitol v reálnej praxi. Základná vojenská služba aj preto pre mňa mala do určitej miery zmysel.

Minister zahraničných vecí SR Ján Kubiš:

Áno účasti v misiách

● *Pán minister, na začiatok nášho rozhovoru snád niekoľko obzretí sa späť do krízových oblastí, v ktorých ste pôsobili a v ktorých prípadne museli aktívne zasahovať aj vojenské sily...*

Áno, moja diplomatická práca bola veľmi často spojená s nepokojnými regiónmi. Hneď prvá noc na mojej prvej diplomatickej misii v roku 1980 bola plná strelby. V Etiópii zúrila totiž občianska vojna. Bojovalo sa vlastne počas celého obdobia, čo som tam bol. Bola to najmä vojna s Eritreou a v provincii Tigre, pričom krátko predtým sa skončila vojna so Somálskom. Takýchto vyslaní do nepokojných oblastí som prežil viacero. Spomenúť možno aj niektoré úlohy z čias, keď som pracoval na federálnom ministerstve zahraničných vecí. V rokoch 1991 – 1992 malo Česko-Slovensko predsedníctvo v OBSE (Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe, ktorá sa vtedy ešte volala KBSE – teda Konferencia pre...), som zodpovedal za celý rad takýchto nepokojných regiónov. Napríklad cestoval som do stredoázijských republík a Náhorného Karabachu, kde sa vtedy bojovalo. Potom som pracoval štyri roky v OBSE ako riaditeľ strediska pre prevenciu konfliktov. Samozrejme, to bola práca opäť v rámci konfliktných oblastí, ktoré som aj navštevoval. Jednou z nich bola Bosna a Hercegovina. Keď som pracoval v OSN, viedol som v Tadžikistane misiu OSN a bol som osobitným predstaviteľom generálneho tajomníka OSN. To bolo v rokoch 1998 – 1999. Tá misia bola diplomatická, ale zároveň som viedol aj misiu vojenských pozorovateľov OSN. Potom ma generálny tajomník OSN vyslal riešiť konfliktné oblasti a krízy napríklad v strednej Ázii. No

a v pozícii ministra zahraničných vecí jedna z mojich prvých ciest viedla v sprievode pána premiéra a spolu s ministrom obrany do Iraku. Nedá sa teda povedať, že by krízové oblasti a aj vojaci boli niečím celkom novým...

● *Ako by ste charakterizovali úlohu medzinárodných vojenských síl pri urovnávaní konfliktov a krízových situácií vo svete...*

V tomto smere majú nezastupiteľné miesto. Sú rôzne typy mierových operácií, kedy pôsobia buď priamo pod mandátom OSN, alebo sú ich misie mandátované Bezpečnostnou radou, vrátane misii pod vedením NATO a rôznych koalícií. Tu všade majú vojaci obrovskú úlohu. Či už ide o vojenských pozorovateľov alebo o sily, ktoré by mali oddeliť bojujúce strany a zabezpečiť dodržiavanie prímeria. Tiež sú to jednotky, ktoré napomáhajú viacerými spôsobmi vytvárať podmienky pre mierový život. Vráťane toho, že vytvárajú predpolie aj pre pôsobenie medzinárodných civilných zložiek a humanitárnych organizácií. Z mojej skúsenosti napríklad môžem spomenúť, že keby nás v Bosne a Hercegovine v roku 1996 nepodporovali medzinárodné vojenské jednotky, nemohli by sme my v rámci OBSE „nasadiť do pola“ početnú misiu našich civilných pracovníkov. Pritom na organizáciu volieb a potom v rámci demokratizácie krajiny sme tu mali niekoľko sto medzinárodných pracovníkov a ďalšie tisíce domáчих. To sa skutočne mohlo podať vďaka vojakom IFOR, ktorí pre nás zabezpečovali bezpečnosť a ďalšie podmienky nevyhnutné pre našu prácu.

● *Ako vnímate skutočnosť, že popri mierových operáciách OSN nastáva posun v rámci posilňovania vojenských operácií pod vedením NATO či Európskej únie?*

Myslím si, že je to prirodzený vývoj. Napokon aj v rámci OSN sa už dlhšiu dobu razi téza, že pokiaľ možno riešiť vec na úrovni regionálnych organizácií či na úrovni rôznych koalícií, treba sa o to pokúsiť. O toto sa snažila aj OBSE. Nakoniec, kto lepšie pozná situáciu a môže podľa toho poskytnúť lepšiu konfiguráciu síl a príslušný vecný mandát ako regionálne organizácie? No neskrývam, že v mnohých prípadoch je dobré, dokonca až nevyhnutné, aby aj takéto operácie dostali mandát Bezpečnostnej rady OSN. Je to nakoniec OSN, ktorá je globálnou organizáciou na podporu a udržanie mieru a je nutné, aby sa aj takýmto spôsobom, t. j. udelením mandátov pre regionálne organizácie alebo koalície, zhodovala svojej úlohy.

● *Má podľa vás Slovensko v zahraničí nasadených dostatočný počet vojakov?*

V pomerných porovnaniach vychádzame veľmi dobre, ale aj tak si myslím, že by sme sa pri vysielaní vojakov do mierových misií mohli pokúsiť nájsť ešte rezervy. Politická vôľa na to je. Podieľal som sa na vypracovaní programového vyhlásenia vlády a v ňom jednoznačne deklarujeme, že sa chceme aktívne zúčastňovať na operáciách krízového manažmentu a na mierových operáciách. Samozrejme, že máme kapacitné limity, samozrejme, že je to spojené s financiami. No osobne som prívržencom toho, aby sme hľadali možnosti pre našu aktívnu účasť v misiách, či už ide v prvom rade o operácie v systéme OSN, alebo o operácie pod hlavičkou NATO a aj pod vedením EÚ. Je tu aj možnosť vysielania vojenských odborníkov do misií OBSE.

● *Keď ste pôsobili v medzinárodných organizáciách, mali ste ako občan Slovenska aj vzhľadom na pôsobenie našich vojakov v misiách pocit pevnejšej diplomatickej pôdy pod nohami?*

Boli situácie, že áno, hoci nemôžem povedať, že by to malo trvalo nejaký bezprostredný dopad na moju prácu. No pochopiteľne, že sa to vždy pozitívne kvitovalo. Keďže kolegovia z civilných úradov, alebo vojenských veliteľstiev vedeli, že som zo Slovenska, tak nezažiadali zdôrazniť, že tam a tam pôsobia aj slovenskí vojaci. Vráťane niektorých generálnych tajomníkov NATO, vysokých predstaviteľov EÚ či generálnych tajomníkov OSN, s ktorými som mal česť spolupracovať. Musím povedať, že renomé a reputácia našich vojakov je mimoriadne vysoká. Vždy robili veľmi dobrú prácu. Veľmi často takú, ktorá prinášala bezprostredný prospech buď civilnému obyvateľstvu, alebo mierovým operáciám. Mám na mysli odminovanie, ženijné práce a podobne. Jednoducho, toto sa mimoriadne cenilo. Takisto dokázali vždy nadviazať veľmi dobrý vzťah s obyvateľstvom v oblastiach, kde pôsobili. Keď som to zvykol počúvať z úst koalíčných veliteľov či miestnych politických špičiek aj obyvateľov, ako oceňujú dobrú prácu našich vojakov, bol to dobrý pocit.

(Na fotografii Ján KUBIŠ v strede s Robertom Ficom, Františkom Kašickým, generálporučikom Ľubomirom Bulíkom a pplk. Johnom R. Wallacem, pridelencom obrany USA na Slovensku).

Dvojstranu pripravil Pavol VITKO

Tretí blok **Apačov**

AH-64 Apache ostane hlavným bojovým vrtuľníkom americkej armády ešte niekoľko desaťročí. Firma Boeing získala kontrakt za 619,3 milióna dolárov na modernizáciu súčasných i budúcich helikoptér na štandard Block III.

Cieľom programu je zvýšiť výkony vrtuľníka po všetkých stránkach. Plánuje sa 25 zmien. Stroj bude mať senzory aj radar s väčším dosahom a rakety s dlhším doletom. AH-64D Block III dostane výkonnejšie motory a nové kompozitové listy rotorov, ktoré zvýšia rýchlosť, stúpavosť a nosnosť helikoptéry. Nové počítačové vybavenie zlepši komunikačné možnosti. Rôzne systémy vrtuľníka majú byť čo najviac štandardizované a vymeniteľné s inými typmi.

Prvý vrtuľník v tejto modifikácii dodajú v roku 2011. Plánuje sa výroba 96 nových strojov. Potom bude nasledovať modernizácia 284 helikoptér Block I a 217 Block II. V novej podobe by mali všetky „apače“ lietať do roku 2020.

Bushmasters v Afganistane

Holandská armáda objednala pre svoje jednotky na juhu Afganistanu obrnené vozidlá Bushmaster. Tieto austrálske stroje sa už osvedčili v Iraku. Sú omnoho odolnejšie proti výbuchom mín a nastražených náloží ako obrnené hummery.

Firma Thales-ADI urýchlene dodala 25 vozidiel už koncom augusta. Dvadsaťtri ich odoslali do Afganistanu, dve ostali na výcvik v Holandsku. Holandsko za ne zaplatilo 24,9 milióna eur. Bushmasters majú spodok obrnenej korby tvarovaný do V, aby bol balisticky odolnejší. Vozidlá majú dvojčlennú posádku a prepravujú osem vojakov. Výzbroj tvorí jeden guľomet na streche. Pri polovici z holandských vozidiel ho nahradila diaľkovo ovládaná zbraň.

Dvojstranu pripravil **Miroslav BARIČ**
Foto **USAF, US Army, USMC**

Venezuela posilňuje v Rusku

Obchod za 3 miliardy dolárov uzavrel venezuelský prezident Hugo Chávez v Rusku. Najdrahšou položkou nákupu je 24 až 30 viacúčelových stíhačiek Suchoj Su-30MK2 (na snímke v indických farbách). Tieto dvojmiestne stroje s dlhým doletom sú účinné proti vzdušným aj proti pozemným cieľom. V nosnosti protizemnej výzbroje sa im zo západných strojov vyrovná iba F-15. Vo vzdušnom boji bude veľa závisieť od rakiet, ktoré Su-30 ponesú. Verzia pre Venezuelu však nie je spomedzi Suchojov úplne najvýkonnejšia. Nemá napríklad pohyblivé výtokové trysky, ktoré zlepšujú manévrovaciu schopnosť lietadla.

Venezuela tiež nakúpi ďalších 38 vrtuľníkov (15 už objednala predtým). Väčšinu z nich budú tvoriť exportné verzie helikoptér Mi-17 a Mi-24. Venezuela však objednala aj tri gigantické transportné stroje Mi-26, ktoré unesú 20 ton nákladu.

Okrem lietadiel a vrtuľníkov Venezuela nakúpila 100 000 automatických pušiek AK-103. Uvažuje ešte o objednávkach protiletadlových rakiet a ponoriek.

Európske vrtuľníky

Americká armáda kupuje 332 vrtuľníkov UH-145 od európskeho konzorcia EADS. Helikoptéra je vojenskou verziou EC145, ktorú už používajú policajné zložky či FBI. Jeden stroj stojí približne deväť miliónov dolárov. V armáde USA nahradia staršie prieskumné vrtuľníky OH-58.

UH-145 má hmotnosť 3,6 tony, maximálnu rýchlosť 260 km/h a dolet 660 km. Stroj uvezie dvojčlennú posádku a osem pasažierov alebo trištvrte tony nákladu. Prvé vrtuľníky by mali dodať v priebehu roka.

Nákup UH-145 je dôsledkom zrušenia programu ľahkej prieskumnej helikoptéry Comanche. Americká armáda nakúpi aj menšie vrtuľníky Bell 407, ktoré tiež nahradia OH-58. Stroje UH-145 majú totiž slúžiť aj ako ľahší doplnok transportných UH-60 Blackhawk.

Ďalšie objednávky Dinga

Nemecko objednalo ďalších 149 obrnených vozidiel Dingo 2. Bundeswehr ich už má 52 a uvažuje o konečnom počte 450. Štvorkolesový Dingo 2 je postavený na podvozku nákladného auta Mercedes-Benz UNIMOG. Obrnená nadstavba je riešená tak, aby odolala výbuchom mín. Okrem vodiča bežne vozi štyroch pasažierov, ale zmestia sa až siedmi. Okrem nich uvezie dve tony nákladu. Výzbroj tvorí 7,62 mm guľomet ovládaný diaľkovo zvnútra vozidla. Dingo 2 objednali aj Rakúsko a Izrael. Jeden kus stojí približne pol milióna dolárov.

Briti robia nákupy

Britská armáda robí veľké nákupy obrnenej techniky určenej špeciálne pre svojich vojakov v Afganistane a v Iraku. V najnovšej objednávke je 100 vozidiel Cougar, 100 obrnených áut Pinzgauer a 70 pásových transportérov FV430. Dodávky prvých vozidiel by sa mali začať koncom tohto roka. Doplnia 66 Pinzgauerov a 54 FV430, ktoré Briti objednali prednedávnom. Pinzgauer Vector vyrába firma Steyr Daimler Puch. Vozidlá budú vylepšené kevlarovou podlahou a pneumatikami, ktoré umožnia jazdu aj po prestelení. Stále však budú menej odolné proti výbuchom mín, pretože majú ploché dno korby. Naproti tomu Cougary, ktoré vychádzajú z juhoafrického dizajnu, sú balisticky odolnejšie. Väčšina britských strojov má slúžiť v Iraku, kde ich už používajú Američania a objednala ich aj Iracká armáda. Britské Cougary dostanú dodatočné pancierovanie a nové komunikačné vybavenie. Pancierovanie navyše a ďalšie vylepšenia dostanú aj nové transportéry zo série FV430.

Krátko

Americká armáda objednala ďalších 2642 rakiet Hellfire II. Jedna strela stojí 65 000 dolárov. Doteraz ich vyrobili približne 40 000 a prvé z nich zaradili do služby v roku 1985. Používajú ich najmä bojové vrtuľníky, ale úspešne ich montujú aj na bezpilotné prostriedky.

Filipíny dostali od USA 30 vyradených vrtuľníkov UH-1. Doplnia 50 strojov tohto typu, ktoré už Filipínska armáda používa. Helikoptéry prešli generálnou opravou, aby mohli slúžiť ďalšie desaťročie. Američania za posledných päť rokov vyradili viac ako 700 strojov UH-1.

Američania už používajú približne 2000 osemkolesových obrnených vozidiel Stryker. Teraz objednali ďalších 103 kusov v cene 1,24 milióna dolárov. Okrem toho kúpia náhradné diely za 9,5 milióna dolárov. Tie sú určené pre vozidlá, ktoré sa vracajú z Iraku. Strykery tam najazdia približne 15 000 km ročne.

Rusko modernizuje výzbroj výsadkových jednotiek. Okrem moderných komunikačných prostriedkov a elektroniky dostanú aj nové ľahké obrnené vozidlá BTR D3. Vojaci ho prezývajú Rakuška. Váži osem ton a výzbroj tvoria dva guľomety kalibru 12,7 mm a 7,62 mm. Možno ho zhadzovať na padákoch alebo dopravovať zavesené pod helikoptérou. V priebehu deviatich rokov majú vyrobiť 499 vozidiel.

Indická armáda aktivovala prvý praporec vyzbrojený strelami BrahMos s plochou dráhou letu. Praporec má štyri odpaľovacie vozidlá a 60 striel. PJ-10 BrahMos vyvinuli spoločne Rusko a India. Pozemná verzia má hmotnosť 3,2 tony a dosah 300 km. Má vysokú maximálnu rýchlosť, až 3000 km/h. India už upravila pre BrahMosy päť starších torpédoborcov a plánuje postaviť nové lode. Existuje aj ľahšia verzia odpaľovaná z lietadiel.

Bahrajn prejavil záujem kúpiť od USA 180 protitankových rakiet Javelin a 60 odpaľovacích zariadení. Okrem zbraní samotných chce aj výcvikové simulátory a náhradné diely. Celý kontrakt by mohol mať hodnotu 42 miliónov dolárov. Bahrajn je blízkym spojencom USA a je základňou pre americkú 5. flotilu.

Holandsko už pred tromi rokmi vyradilo svoje námorné hliadkové lietadlá P-3C Orion. Predali ich Nemecku a Portugalsku. Dva stroje lietali aj v Holandských Antilách v Karibiku. Tam ich služby najviac chýbali. Holandsko využilo austrálske skúsenosti a na sledovanie pobrežných vôd si najalo súkromnú firmu. Kanadská spoločnosť Provincial Airlines bude 10 rokov používať dva stroje Dash-8 pri záchranných prácach a na hliadkovaní proti pašerákom.

Venezuela uzavrela obchod so španielskou firmou Rodman Polyships, ktorá jej dodá 31 hliadkových člnov. Plavidlá budú troch typov, dlhé 30, 20 a 17 metrov. Venezuela za ne zaplatí 199 miliónov dolárov. Aby sa vyhla americkému embargu, budú mať iba európske a japonské navigačné a komunikačné vybavenie.

Univerzálny guľomet

MG 42 / MG 3

Za najlepších ľahkých guľometov 2. svetovej vojny sa považuje britský Bren (Brno-Enfield), čo bol vlastne vylepšený a na britské strelivo upravený predvojnový československý guľomet ZB vzor 26, resp. vzor 30. Za najlepších univerzálnych guľometov tohto obdobia odborníci označujú nemecký MG (Maschinengewehr) 42.

Zrejme oprávnené, keďže túto zbraň, ktorá vraj bola rovnako účinná a spoľahlivá v páľavách afrických púští i v mrazoch ruských stepí, po vojne do svojej výzbroje ako MG 3 bez váhania prijal aj nový západonemecký Bundeswehr. Podobne ako pištoľ Walther P 38 (P 1), ktorú sme predstavili v júňovej Obrane.

V TIENI VERSAILLESKEJ ZMLUVY

Asi tak by sa dali charakterizovať okolnosti zrodu guľometu MG 42. Po 1. svetovej vojne totiž víťazné mocnosti Versailleskou zmluvou z júna 1919 zakázali Nemecku vývoj a výrobu takmer všetkých ťažších zbraní, vrátane guľometov. A tak, keď v roku 1930 začala švajčiarska firma Solothurn vyrábať guľomet Model 30, kúpil ju nemecký Rheinmetall a v tejto zahraničnej strojárkej vývojovej a výrobnjej základni potichu zbraň ďalej zdokonaľoval.

V roku 1934 však Hitler úplne odmietol Versailleskú zmluvu a začal otvorene zbrojiť. Práve vtedy sa ako na objednávku objavil vynikajúci univerzálny guľomet Rheinmetall MG 34, ktorý v roku 1936 zaviedli ako štandardný do Nemeckej armády a vyrábali ho až do konca vojny. Mal kaliber 7,92 mm, max. kadenciu 900 výstrelův/min., jeho automatika pracovala na princípe krátkého zákľzu hlavne a zásoboval ho dvojité bubnový zásobník (Doppeltrummel) s kapacitou 2 x 75 nábojův.

Bol to prvý skutočne univerzálny guľomet, ktorý sa dal výmenou ľahkej hlavne za ťažkú a dvojnožky za trojnožku zmeniť z ľahkého útočného na ťažký guľomet palebnej podpory. A čo je najdôležitejšie, stal sa inšpiráciou pre najlepších univerzálnych guľometov svojej doby – MG 42.

„TRHAČ PAPIERA“

Veru, i takto, naoko nevinne, nazývali vojaci guľomet MG 42 (čb fotografia), hoci išlo o smrtonosnú zbraň. Narážali tým na zvuk jeho dávky, ktorý vďaka mimoriadne vysokej kadencii pripomínal zvuk spre-vádzajúci trhanie papiera alebo látky. Bol taký súvislý, že jednotlivé výstrely sa nedali rozoznať. Na strane protivníka vyvolal oprávnený rešpekt a keď sa 6. júna 1944 tieto guľomety ozvali z útesův nad normanskými plážami, najmä v americkom sektore sa chvíľami zdalo, že „Deň D“ bude treba odložiť a miesta vylodenia presunúť.

Guľomet MG 42 prišiel do nemeckého Wehrmachtu a tzv. Zbraní (Waffen) SS na jar 1942. Vynútila si ho potreba rýchlejšej a lacnejšej výroby, pretože v Nemecku sa už začali prejavovať známky krízy. Zatiaľ čo MG 34 používal drahé, trieskovo obrábané súčiastky, pri MG 42 ich nahradili oceľové výlisky. Vzhľadom na zámer zachovať čo najviac dobrých vlastností MG 34, nepriniesol MG 42 veľa konštrukčných zmien. Išlo najmä o nahradenie zložitého rotujúceho záveru jednoduchším priamym a o ľahšiu výmenu hlavne.

Povojnový MG 42, ktorý ako MG 3 (farebná kresba) prijal Bundeswehr a prestavali ho na štandardný náboj NATO, má dokonca dva varianty záveru – ľahší a ťažší. S ľahším zbraň strieľa rýchlejšie (až 1350 výstrelův/min.), s ťažším hospodárnejšie (okolo 950 výstrelův/min.). Vojnový „trhač papiera“ MG 42 mal max. kadenciu „iba“ 1200 výstrelův/min.

Charakteristickým konštrukčným znakom MG 42 a MG 3 (zdedeným po MG 34) je usporiadanie hlavne a pažby v jednej priamke, čo znižuje povýstrelový zdvih hlavne.

Guľomet MG 3 je vo výzbroji Bundeswehru dodnes. Pod označením MG 42/59 ho používa aj rakúska a talianska armáda a licenčne sa vyrábali v bývalej Juhoslávii (pod označením Sarac), Grécku, Pakistane, Španielsku a Turecku.

PhDr. Ján DOLINAY
Kresba Rudolf TOMŠA
Foto archív

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE

MG 42 (ľahká verzia): celková dĺžka – 1219 mm; dĺžka hlavne – 533 mm; hmotnosť – 11,50 kg; zásobovanie – pás na 50 nábojův; náboj – 7,92 x 57 mm Mauser; ústová rýchlosť strely – 800 m/s; účinný dostrel – 3000 m; max. kadencia – 1200 výstrelův/min.

MG 3: celková dĺžka – 1220 mm s ľahkou hlavňou, 1225 mm s ťažkou hlavňou; dĺžka hlavne – 535 mm (ľahká), 693 mm (ťažká); hmotnosť – 11,50 kg (ľahká verzia); zásobovanie – pás na 50 nábojův; náboj – 7,62 x 51 mm NATO; ústová rýchlosť strely – 825 m/s; účinný dostrel – 2200 m; max. kadencia – 1350 výstrelův/min.

Azda meno žiadneho iného nemeckého generála z obdobia 2. svetovej vojny sa po jej skončení neskloňovalo tak často, ako meno Adolfa Heusingera. Tento rodák z Dolného Saska bol v čase najväčšieho a najkrvavejšieho ozbrojeného konfliktu v dejinách ľudstva jedným z hlavných protagonistov nacistickej expanzívnej politiky. Napriek tomu sa dokázal vyhnúť povojnovým procesom s vojnovými zločincami a v Nemecku dokázal prežiť aj tvrdý denacifikačný proces. Jeho schopnosti a bohaté skúsenosti pritom neostali nevyužitú, ale naopak, podstatným spôsobom prispeli k organizačnej výstavbe tak Bundeswehru, ako aj ozbrojených síl NATO.

TALENTOVANÝ ADEPT

Adolf Ernst Heusinger sa narodil 4. augusta 1897 v mestečku Holzminden. V Helmstedte absolvoval gymnázium, avšak jeho snahu o ďalšie vzdelávanie prerušilo vypuknutie 1. svetovej vojny, ktoré ho priviedlo do armády. Bojoval na viacerých úsekoch západného frontu, kde si vyslúžil niekoľko vyznamenaní a kde preukázal aj výnimočnú taktickú vyspelosť, ktorá neostala bez povšimnutia nadriadených orgánov. Od roku 1915 bol vojakom z povolania, v prebiehajúcich bojoch to dotiahol na veliteľa roty, neskôr na ordonančného dôstojníka. V lete 1917 však padol do britského zajatia, kde zotrval až do decembra 1919.

Povešť schopného a výkonného dôstojníka mu významnou mierou pomohla v jeho kariére v rámci povojnového Reichswehru. Po tom, čo absolvoval viaceré kurzy, dostal sa v roku 1929 na ministerstvo obrany a v roku 1930 v hodnosti kapitána do generálneho štábu, kde štyri roky slúžil ako štábný operačný dôstojník. Nástup Adolfa Hitlera k moci v roku 1934 ho zastihol vo funkcii veliteľa roty, od roku 1935 však už pôsobil ako prvý štábný dôstojník na veliteľstve 1. pešej divízie.

„Vojnová hviezda“ nezhasla

GENIÁLNY PLÁNOVAČ

Dôležitý medzník v kariére A. Heusingera nastal v lete 1937, keď bol ako operačný dôstojník opäť pridelený na operačné oddelenie Generálneho štábu pozemného vojska. To sa malo stať po dobu nasledujúcich siedmich rokov jeho hlavným pôsobiskom a práve tu si vydobyl renomé skvelého plánovača. Vypuknutie 2. svetovej vojny len urýchlilo jeho hodnotný a služobný postup a vymenovanie za šéfa operačného oddelenia v októbri 1940 bolo logickým ocenením profesionálnych kvalít. Podieľal sa na príprave všetkých agresívnych fašistických plánov v úvode vojny, vrátane ťaženia do Poľska, resp. Holandska, Belgicka a Francúzska. Významnou mierou prispel k strategickému a operačnému rozpracovaniu plánu prepadnutia Sovietskeho zväzu, ktoré mu koncom roka 1941 vynieslo menovanie do hodnosti generálmajora. Ako zástupca šéfa generálneho štábu a pravá ruka generála F. Haldera výraznou mierou ovplyvňoval vojenskú stratégiu i celkové vedenie ťaženia na východnom fronte na tej najvyššej úrovni. Obaja patrili od začiatku medzi hlavných zástancov myšlienky postupu na Moskvu, ako hlavného strategického cieľa nemeckého útoku na ZSSR. Čoraz častejšie zasahovanie Hitlera nielen do rozhodovacej právomoci, ale aj do procesu prípravy a plánovania konkrétnych operácií, ich však oboch postupne privádzali do vážnych konfrontácií s Führerom. Tie nakoniec vyvrcholili na jeseň 1942 počas ťaženia na Stalingrad, čo si nakoniec odniesol len Halder.

Heusingera si Hitler pre jeho odborné schopnosti ponechal a napriek tomu, že sa mu nikdy nebál oponovať, bol jedným z mála nemeckých generálov, ktorého Hitler uznával a na ktorého názor bol zvedavý. Ďalším ocenením jeho kvalít a zásluh bolo povýšenie na generálporučíka v januári 1943. Bezpochyby vrcholom jeho štábnej kariéry bolo šéfovanie generálnemu štábu pozemného vojska v priebehu júna 1944, keď krátkodobo zastupoval svojho chorého nadriadeného, generála K. Zeitzlera. Neúspešný atentát na Hitlera mesiac na to ho však definitívne odstaviť z armády. Bol ale aj jediným zo zatknutých vysokých nemeckých dôstojníkov, ktorý bol prepustený napriek tomu, že existovali presvedčivé dôkazy o jeho kontaktoch so sprisahancami. Jeho meno následne záhadne očistili, hoci na predošlý post sa už nevrátil.

ARMÁDNY GENERÁL

Po vojne jeho „hviezda nezhasla“. Najprv pobudol v rokoch 1945 – 1948 v americkom zajatí, aby sa mu nakoniec podarilo „prežiť“ Norimberský súdny proces s vojnovými zločincami. Keďže generálnemu štábu nebol priznaný štatút zločineckej organizácie, očistené bolo aj meno Adolfa Heusingera. Ten sa následne rozhodol vložiť svoje skúsenosti a schopnosti do rúk nemeckej spolkovej vlády a v roku 1950 sa spolu s generálom H. Speidlom stal jej vojenským poradcom. Obaja boli najvýznamnejšími nemeckými dôstojníkmi nacistickej brannej moci, ktorých služby ochotne využívali aj západné mocnosti.

Heusinger sa významnou mierou spolupodieľal na organizačnej výstavbe západonemeckého Bundeswehru, predovšetkým na obnove jeho veliteľských a riadiacich štruktúr a na tvorbe novej obrannej doktríny. Významnú úlohu zohral aj v integračnom procese nemeckých ozbrojených síl do západných vojenských a bezpečnostných štruktúr. V roku 1952 bol poverený vedením vojenského oddelenia na ministerstve obrany a po priznaní hodnosti generálporučíka sa tu v marci 1957 stal najprv šéfom oddelenia všetkých ozbrojených síl a hneď v júni 1957 aj prvým generálnym inšpektorom Bundeswehru. Podstatne sa zintenzívnila spolupráca s ozbrojenými silami členských štátov NATO, sám bol spoluautorom jej stratégie „pružnej odvety“, založenej na koncepcii tzv. primeranej odpovedi. V tejto súvislosti požadoval v rámci Aliancie zverenie zodpovednejšej úlohy pre Bundeswehr a jeho urýchlené vyzbrojenie taktickými jadrovými zbraňami.

V roku 1961 bol v hodnosti armádneho generála ustanovený predsedom stáleho vojenského výboru Severoatlantickej aliancie vo Washingtone, no sovietske úrady sa pokúsili o diskreditáciu jeho osoby, keď deklaratívne predložili dokumenty o zločinnej činnosti Heusingera a žiadali jeho odovzdanie sovietskym súdnym orgánom. Do výslužby odišiel vo februári 1964, zomrel 30. novembra 1982 v Kolíne nad Rýnom. Jeho meno nesie pechotná škola v Hammelburgu.

Alex MASKALÍK

Vojenský historický ústav
Bratislava

Vojenská elektronika z Považia

Pracovníci Elektrotechnického výskumného a projektového ústavu (EVPÚ) v Novej Dubnici sa v uplynulých rokoch podieľali na viacerých modernizačných projektoch pre ozbrojené sily. Napríklad aj na obrnenom vozidle PK RCHBO Aligator, ktoré získalo na tohtoročnej medzinárodnej výstave IDEB v Bratislave hlavnú cenu v kategórii výzbroje, techniky a munície pozemných síl. Ale podobných úspechov má ústav, ktorý bol založený na Považí v roku 1968, viac.

Podľa slov predsedu predstavenstva EVPÚ Ing. Igora Gereka v posledných rokoch sa spoločnosť špecializuje predovšetkým na výskum, vývoj, výrobu a dodanie zariadení výkonovej elektroniky, riadiacich a pohonných systémov, jednocúčových strojov a poskytovanie služieb v oblasti skúšobníctva, certifikácie a kodifikácie.

MODERNIZÁCIA TANKU TRETEJ GENERÁCIE

„Naším cieľom je predovšetkým vývoj sofistikovaných zariadení. Výhodou je, že okrem výskumno-vývojových kapacít disponujeme aj vlastnou výrobnou prevádzkou. Umožňuje nám zabezpečovať výrobu, montáž a skúšky pre kusovú i málo sériovú výrobu. Našou ďalšou silnou stránkou je špičково vybavená skúšobňa – testovacie centrum. Hlavné smery rozvoja spoločnosti vidíme v týchto štyroch oblastiach: moderné riešenia pre dopravnú infraštruktúru, automatizované pracoviská pre sklársky a ložiskový priemysel, certifikácia elektrotechnických výrobkov a komponenty pre obranný priemysel,“ konštatuje Ing. Gerek.

Pracovníci ústavu v predchádzajúcom období dosiahli úspechy najmä pri modernizácii tanku T-72. Vyvinuli preň modernizačné prvky pre systém riadenia palby tretej generácie, upravili pracovisko vodiča.

Najmä riadiaci počítač vežového kompletu pre systém riadenia palby patrí svojimi parametrami medzi to najlepšie v oblasti riadiacich počítačov pre tankovú techniku. Nechýbalo okrem iného ani digitálne riešenie riadenia stabilizácie kanóna, balistické výpočty, ochranný systém posádky tanku, či riadenie filtroventilácie jeho bojového a motorového priestoru. V ústave sa podieľali na modernizácii obrnených transportérov BVP – 1, OT – 90, OT – 64 a raketometu RM- 70.

„V našom ústave sme pripravili komponenty pre modernizáciu bojových vozidiel. Ide napríklad o výkoný riadiaci systém, združený diagnostický systém, zobrazovaciu a kontrolnú jednotku, inteligentné jednosmerné a striedavé moduly, centrálny palubný počítač aj rýchlo nabíjač batérií vozidla. Všetky spomínané prvky okrem iného pomáhajú osádke vozidla plniť úlohy rýchlejšie, kvalitnejšie a v neposlednom rade v lepších

pracovných podmienkach," poznamenáva teritoriálny obchodný riaditeľ spoločnosti Ing. Ondrej Marček a dodáva, že jej ďalšou silnou stránkou sú bezpečnostné a výcvikové systémy, ako aj simulačná a výcviková technika.

Dubnické trenažéry pomáhajú skvalitniť výcvik vodičov, veliteľov a strelcov bojových vozidiel. Simulácia správania sa zariadení a počítačmi generované virtuálne prostredie, zobrazované v pozorovacích a zameriavacích prístrojoch umožňujú podľa jeho slov lepšie a rýchlejšie osvojenie si všetkých potrebných návykov osádky za rôznych poveternostných, ale napríklad aj nočných podmienok výcviku. Na Považí majú v ponuke stolné (učebňové) trenažéry v zodolnenom predvedení i vozidlové trenažéry, ktoré sú zástavbovo zhodné s reálnym vozidlom.

ČESKÉ DCERY

Firma má aj dve dcérske spoločnosti: EVPÚ Defence s. r. o. v Uherskom Hradišti a EVPÚ – ČR s. r. o. v Hradci Královom. V spolupráci s nimi ponúka odberateľom aj komplexné riešenie pre realizáciu simulátorov a animácie v reálnom čase. Skladá sa z vizuálnej knižnice, editora terénov a editora scenárov. Editor terénu slúži na tvorbu 3D modelu terénu na základe reálnych podkladov. Vie spracovať dostupné údaje (výškový reliéf, topografickú mapu, ortofotosnímku) a ponúknuť ich pri modelovaní.

Editor scenára je určený pre definovanie konkrétnej bojovej situácie. Umožňuje vkladať do terénu rôzne objekty, definovať u nich bojové parametre, trajektórie i rýchlosť v jednotlivých bodoch. Výhodou je, že editácia sa odohráva na zoomovateľnej topografickej mape. V prípade potreby môže byť zamenená za ortofotosnímku či výškový reliéf terénu.

„V našich pracoviskách sme vyvinuli novú generáciu stabilizovaných manipulátorov pre pozorovacie systémy s azimutovou a elevačnou stabilizáciou pre použitie napríklad v bojových vozidlách. V súlade so svetovými trendmi v tejto oblasti sa môže využiť ako veliteľský manipulátor, poprípade ako systém pozorovania hraníc pri umiestnení na stožiare alebo na budovách. Pozorovací a monitorovací systém SMV na vozidlách je schopný zistiť, rozpoznať a identifikovať ľudí a dopravné prostriedky cez deň i v noci, za nepriaznivých poveternostných podmienok, na pomerne veľkú vzdialenosť," hovorí Ing. Marček.

MOZOG PRE BOŽENU

V Dubnici vyvinuli a pre výrobcu WAY Industry a. s. v Krupine dodali diaľkové, rádiové ovládané systémy pre známe, aj v medzinárodnom meradle cenené odminovacie zariadenia Božena 4 a 5, ktoré poznajú klienti v 20 krajinách. Slovenskí vojaci s nimi odminovali množstvo územia pri pôsobení v mierových misiách na západnom Balkáne, ale aj v africkej Eritrei, v Iraku a v Afganistane.

Podľa predsedu predstavenstva spoločnosti Ing. Igora Gereka vítajú snahu nového vedenia rezortu o ďalšiu modernizáciu techniky v ozbrojených silách najmä podporou slovenských výrobcov obrannej techniky. V tejto súvislosti majú v talóne niekoľko tromfov. Medzi ne patrí aj diaľkový riadiaci a pohonný systém 30 milimetrového kanóna. Toto riešenie nadväzuje na najnovšie svetové trendy v tejto oblasti na základe skúseností z posledných vojnových konfliktov. Umožňuje viaceré spôsoby využitia v rôznych typoch bojových vozidiel.

Jozef ŽIAK
Foto autor a EVPÚ

Cvičenie **GUIDE DOG**

USA 2006-08-30

www.profesionalnaarmada.sk
infolinka 0800 11 24 11

O prioritách v spolupráci s Ruskom

Minister obrany František Kašícký sa 8. augusta 2006 stretol s ruským veľvyslancom na Slovensku Alexandrom Udalcovom (na snímke spolu aj s pridelencom obrany plk. Olegom Kislym). Šéf rezortu obrany informoval ruského partnera o svojich prioritách. Chce pokračovať vo vyváženom a otvorenom dialógu s ruskou stranou,

ktorý nastavuje rámec pre ďalší rozvoj bilaterálnej spolupráce. „Máme záujem pokračovať v čitateľných, prehľadných a priateľských vzťahoch,“ povedal minister František Kašícký.

(TO)

Cvičné streľby Američanov v Kuchyni

Vojenské letisko Kuchyňa aj tento rok slúži na výcvik amerických vzdušných síl. Štyri týždne od 10. júla do 4. augusta 2006 lietali z talianskej základne Aviano americké lietadlá, aby po 40 minútach letu už rolovali na prístávacej dráhe v Kuchyni. Deň 27. júl bol osobitý pre médiá. Osem amerických profesionálnych pilotov na svojich strojoch obkľúčil nielen obslužný personál, ale aj novinári. Pridelenec obrany na Slovensku podplukovník John Wallace predstavil americké stíhacie stroje a ich pilotov. Zároveň vyzdvihol význam spolupráce so SR. Nepravidelné cvičenia pilotov zo základne Aviano prebiehali od roku 1999, kedy bolo podpísané memorandum o porozumení a o využívaní strelníc aj výcvikových priestorov ozbrojenými silami USA na území SR. Cvičenie zahraničných síl na Slovensku si pozrel aj minister obrany František Kašícký. Zaujímali sa o spokojnosť americkej strany s poskytnutými priestormi letiska a strelnice. Súčasne navštívil veliteľa Dopravného leteckého krídla Kuchyňa pplk. Igora Brandaburu a informoval sa o personálnej naplnenosti útvaru, o počte nalietanych hodín pilotov na dopravných lietadlách a o systéme výcviku vo vojenskom dopravnom letectve.

Samotné streľby s cvičnou muníciou a bombardovaním začali vzletom štyroch lietadiel 555. letky US Air Force pred očami akreditovaných novinárov.

Foto **Mário PAŽICKÝ**

Bulík na návšteve v USA

Máme záujem o ďalšiu spoluprácu hlavne v príprave vojsk na spoločný boj proti terorizmu," zdôraznil náčelník generálneho štábu generálporučík Ľubomír Bulík počas júlovej návštevy v USA, kde sa stretol so šéfom Národnej gardy štátu Indiana generálmajorom Martinom R. Umbargerom a predstaviteľmi Pentagonu. Generáli otvorili aj spoločné cvičenie malých jednotiek „Wild Dog“ v Campe Atterbury, na ktorom sa zúčastňovalo aj 25 príslušníkov ozbrojených síl SR.

V Spoločnom simulačnom, výcvikovom a vzdelávacom centre sa spolu s hlavným poddôstojníkom OS SR Rastislavom Macejkom oboznámili so súčasným výcvikom národnej gardy a pozemných síl na najmodernejších elektronických systémoch sledovania a vyhodnocovania výcviku. Na základni národnej gardy si prezreli priestory jednotky bojovej podpory na detekciu a ochranu proti

radiačným, chemickým a biologickým látkam. Diskutovali aj s príslušníkmi jednotky.

Náčelník GŠ OS SR Ľ. Bulík rokoval ďalej v Pentagone s predsedom Zboru náčelníkov štábov generálom Paceom. Hovorili o budúcej spolupráci pri budovaní ozbrojených síl SR, príprave personálu a spoločnej účasti v misiách. Otázky spoločného postupu pri využívaní finančnej pomoci so zameraním zabezpečiť kontinuitu transformačného procesu ozbrojených síl SR prerokoval generálporučík Bulík s riaditeľom agentúry pre kooperáciu v oblasti bezpečnosti a obrany generálporučikom Kohlerom. Jednou z tém diskusie s predstaviteľmi ministerstva obrany USA na veľvyslanectve SR vo Washingtone boli aj vojenské aspekty pôsobenia našich jednotiek v Iraku, Afganistane a na Balkáne.

OBSE na Slovensku

Štátny tajomník Jaroslav Baška prijal 21. augusta 2006 v Košiciach expertov Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE).

Slovenská republika ako účastnícky štát OBSE na základe ustanovení Viedenského dokumentu 1999 v pravidelných päťročných cykloch organizuje návštevu jednej zo svojich leteckých základní, ďalšieho vojenského útvaru alebo zariadenia, predstavuje zbraňové systémy zavedené v ozbrojených silách, prípadne umožňuje pozorovanie vojenskej činnosti. Štátny tajomník ubezpečil predstaviteľov 24 účastníckych štátov OBSE, Japonska a velenia NATO o pokračujúcom záväzku ministerstva obrany a ozbrojených síl k čo najvyššej transparentnosti.

Zjazd protifašistov

V dňoch 16. a 17. augusta sa v Trenčíne konal 13. zjazd Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Delegáti po zmene stavovskej organizácie na občianske združenie hodnotili činnosť, ktorej hlavným cieľom je presadzovanie demokratického a ľudského odkazu národnoslobodzovacieho boja.

Delegáti privítali medzi sebou 90-ročných generálov Ivana Institoris z Nového Mesta nad Váhom a Teodora Šlajcharta (dostáva kyticu k 90. narodeninám) zo Zvolena, ktorí bojovali v SNP. Vo svojich vystúpeniach odsudzovali všetky pokusy znevažovania SNP a skresľovania výsledkov 2. svetovej vojny. Upozorňovali na hrozbu neofašizmu, ktorý si znovu hľadá cestu medzi mládežou na Slovensku. Spoločenské a ekonomické zmeny postavili priamych účastníkov protifašistických bojov na okraj záujmu spoločnosti. Minimálne výhody, ktoré mali na základe zákona č. 255/46 za ich statočnosť a nebojácnosť v bojoch proti fašizmu pred 62 rokmi, sú im postupne odopierané. Neúčasť najvyšších predstaviteľov na spomienkových oslavách jednotlivých výročí SNP a ukončenia vojny v minulom období je podľa delegátov neúctou k morálnym hodnotám, ktoré uznáva celá Európa. Delegáti sa tiež kriticky postavili

k spôsobu výučby a výkladu histórie boja proti fašizmu a za národné oslobodenie na školách.

Podporu činnosti SZPB vyjadril za MO SR riaditeľ Sekcie obrannej politiky Tomáš Valášek. Delegáti ocenili aj vystúpenie Jaroslava Kozelku, prokurátora z Generálnej prokuratúry SR, ktorý delegátov ubezpečil o tom, že GP bude podľa zákonov a Ústavy postihovať extrém-

istov, propagujúcich nacionalizmus, rasizmus a xenofóbiu. Zväz v budúcom období chce viac pôsobiť medzi mladou generáciou. Zjazd znovu zvolil za predsedu zväzu Doc. Karola Pitku.

Text a foto **Tomáš ŠVEC**
člen predsedníctva ÚR SZPB

Spojenci cez oceán

Afganistan, Irak, Kosovo. Na všetkých misiách, kde pôsobia vojaci OS SR pod hlavičkou koalíčných síl alebo NATO, pracujú aj americkí kolegovia z Národnej gardy. Jeden z mnoha dôvodov, prečo má zmysel organizovať výmenné cvičenia... "Slovensko je krásna krajina, ktorej ľudia si získali naše srdcia. Ste naši najlepší spojenci a je mi ctou bojovať po vašom boku. Boh vám žehnaj, Boh žehnaj vašej krajine a Spojeným štátom americkým," – tieto slová adresoval genmr. R. Martin Umbarger, veliteľ Národnej gardy štátu Indiana slovenským a americkým vojakom počas otváracieho ceremonálu cvičenia GUIDE DOG 2006. V spoločnosti amerických dôstojníkov nechýbal ani náčelník generálneho štábu OS SR genpor. Ľubomír Bulík. Jeho prejav bol poklonou všetkým vojakom, ktorí svoje schopnosti, vzdelanie a výcvik podrobujú skúške v zahraničných misiách.

PARTNERSTVO PRE MIER

Prvé námety na spoluprácu OS SR a Národnej gardy štátu Indiana vznikali na platforme Partnerstva pre mier ešte v čase, keď sa Slovenská republika maximálne sústredila na projekty spojené s cieľom vstupu do NATO. Naše členstvo nám dnes umožňuje

realizovať výmenné projekty, ktoré kumulujú nápady a zosúladujú ciele, zladujú naše kapacity a kapacity spojencov aj na poli výcviku. Spoločné cvičenia prelamujú komunikačné bariéry a spúšťajú obojstrannú výmenu know-how. Výzvy, ktoré stoja pred oboma krajinami, sú dnes identické: podpora,

stabilizácia a udržanie bezpečnosti v krajinách ako Kosovo, Irak a Afganistan.

Po minuloročnom cvičení na Lešti vycestovalo do štátu Indiana v júli tohto roku dvadsaťpäť príslušníkov Mechanizovaného práporu Trebišov...

AJ HMYZ JE SÚČASŤ CVIČENIA

Šesť družstiev vojakov Národnej gardy a trebišovského mechanizovaného práporu stúpa terénom v rámci výcviku taktiky. Je júl, na teplomeri štyridsaťdva stupňov, vlhkosť vzduchu 90 %. Prepotiť zelené maskáče trvá niekoľko minút, avšak „prekúsiť“ treba iné nevojenské ohrozenie: hojný výskyt hmyzu, pavúkov, dráždiacich rastlín a teoretickú prítomnosť jedovatých hadov. Trebišovčania sú v miernej nevýhode ešte aj šesťhodinovým časovým rozdielom, s ktorým sa musia vyrovnávať v úvode cvičenia. Akákoľvek záťaž je však súčasťou simulácie skutočného nasadenia, kde neplatí žiadny scenár. Intenzita cvičenia naberať na obrátkach, vojaci sa

tatuck. Osemdesiat budov, vrátane nemocníc, ubytovní, školy, obchodu a márníce slúži na výcvik rôznych bezpečnostných zložiek štátu Indiana.

TEÓRIA VYCHÁDZAJÚCA Z ŤERSTVEJ PRAXE

Kým sa inštruktori preoblečú za protivníkov a začnú testovať akcieschopnosť a účinnosť zasahujúceho družstva, prebehne niekoľko desiatok kôl zásahov, ktoré sa prísne vyhodnocujú.

„Vojaci musia brať ohľad na civilistov, nesmú ich zraníť. Zároveň však musia okamžite zasiahnuť proti ozbrojencom“ - opakuje inštruktor výcviku rtm. Bryan Eaton svojim zverencom. V inom družstve pripomína rtm. Larry Sparks: „Predovšetkým myslíte na svoju

bezpečnosť, buďte opatrní.“ Rtm. John Brass, riadiaci skupiny inštruktorov, cituje vlastnú skúsenosť: „Negatívnou stránkou boja v meste je vysoký počet obetí, nanešťastie na oboch stranách. Učíme sa, ako vniknúť do budovy a zabezpečiť ju. Musíme byť pri tom opatrní, rýchli, myslieť a konať ako tím. Nič sa nedá podniknúť na vlastnú päsť, keď chceme prežiť, musíme byť tím.“

Cvičenie GUIDE DOG 2006 ukončil 10. augusta slávnostný ceremoniál v sále Memoriálu obetiam vojen v Indianopolise, hlavnom meste štátu Indiana.

Lenka CHOVANEC
Foto Michal BURZA

zoznamujú s americkými zbraňami, prechádzajú kvalifikačnými skúškami a samotnými strelbami. Nácvik taktiky družstva strieda kurz na zdokonaľovanie reakcií lídrov, prekonávanie Rambodráhy vo veľkosti XXXL a výcvik podpornej strelby pre útok čaty.

MESTO DUCHOV

Boj proti terorizmu, prehľadávanie budov, hľadanie zbraní a zadržiavanie osôb je tiež parketou malých bojových jednotiek. Vojaci nasadení v irackých mestách dennodenne konfrontujú nepriateľa, ktorý sa skrýva v civilnom prostredí, v obytných častiach, krytý ženami a deťmi. Vojnu proti terorizmu od útoku na WTC v New Yorku zakúsilo na vlastnej koži už 12 000 z celkového počtu 14 000 príslušníkov Národnej gardy štátu Indiana. Skúsenosti z nasadenia im dávajú kompetenciu zostaviť námet cvičenia zásahov v mestskej oblasti.

Dejiskom simulovaných situácií je komplex niekdajšej psychiatrickej liečebne v meste Musca-

Storočná vojenská škola

História vojenského školstva v centre západnej Ukrajiny vo Lvove sa začala písať ešte v roku 1899. Vtedy bola táto oblasť známa pod názvom východná Halič a patrila takisto ako dnešné Slovensko do Rakúsko – uhorskej monarchie. Lvovská vojenská kadetka si veľmi rýchlo získala v armáde monarchie dobré meno. V rokoch tesne pred 1. svetovou vojnou patrila už medzi elitné vojenské školy, vychovávali tu najnižších dôstojníkov.

Po rozpade Rakúsko – Uhorska pripadla Halič Poľsku (jeho súčasťou bola aj niekoľko storočí do rozdelenia Poľska koncom 18. storočia) a na jeseň roku 1919 v priestoroch bývalej Rakúsko – uhorskej kadetky vznikla poľská Vojenská kadetská škola číslo 1.

KADETKA OÍŠLO 1

To číslo za názvom školy nebolo len symbolické. Poľské vojenské velenie prikladalo tejto škole veľký význam. V medzivojnovom období sa stala liahňou špičkových vojenských odborníkov. V septembri 1939 mesto obsadili jednotky Sovietskej armády, ktorá vtedy spolu s Nemeckom napadla Poľsko. Práve vo Lvove sa uskutočnila neslávne známa spoločná prehliadka nemeckých a sovietskych vojsk i vzájomná výmena vyznamenaní (túto skutočnosť sa potom nemeckí i sovietski generáli snažili vo svojich pamätiach zakryť).

Mesto i celá oblasť zažili vojnové besnenie a vojenská škola sa tu znova usídlila až v roku 1947. Vtedy sa sem premiestnila vojenská škola, ktorá pôvodne vznikla v roku 1939 v Brjansku. Pripravovala vojenských novinárov a kultúrnych pracovníkov. Neskôr nielen z bývalého Sovietskeho zväzu, ale aj z vyše 30 štátov Európy, Ázie, Afriky a Latinskej Ameriky (aj z Československa, Bulharska a NDR).

ŠKOLA HAJTMANA SAGAJDACHNÉHO

Po vzniku Ukrajiny v roku 1991 toto školiace zariadenie prešlo niekoľkými etapami transformácie a ďalšia ho podľa slov veliteľa školy generálmajora Pavla Tkačuka čaká.

„Naša krajina zdedila po rozpade bývalého Sovietskeho zväzu nielen pre naše potreby neúmerne veľkú armádu, ale aj mnoho vojenských škôl. Postupne, ako sa znižujú počty ozbrojených síl, ukazuje sa, že toľko škôl nepotrebujeme. Časť z nich sa ruší. Mňa, ako veliteľa Lvovskej vysokej vojenskej školy hajtmana Petra Sagajdačného, teší, že naša alma mater bude

pokračovať vo svojej činnosti naďalej. Okrem prípravy vojenských novinárov, prekladateľov a kultúrnych pracovníkov sa stane jediným centrom pre celé pozemné sily. Začínáme pripravovať špecialistov pre mechanizované a tankové vojská, výsadkárov, delostrelcov, prieskumníkov, chemikov, spojárov i príslušníkov raketových vojsk. Príprava veliteľských smerov trvá štyri roky, technických päť rokov. Tento prerod školy by sa mal zavrieť v roku 2007,“ konštatuje generál Tkačuk.

ANGLIJTINA I CHRÁM SV. MICHALA

Vyrástli nové učebne technickej prípravy, dielne, autopark, trenážery. Praktickú časť prípravy študenti absolvujú v neďalekom vojenskom polygóne Javoriv. Škola, v ktorej v súčasnosti študuje vyše 1200 študentov, zažila v uplynulých rokoch ďalšie zmeny. Skvalitnila sa výučba anglického jazyka, ktorý je podľa vedenia školy taký dôležitý pre budúcich ukrajinských dôstojníkov pri postupnom približovaní krajiny k NATO, do učebných plánov sa darí zaraďovať skúsenosti, ktoré ukrajinskí vojaci získali počas zahraničných misií zo spolupráce s príslušníkmi armád aliancie.

V novej kráse sa zaskvela aj kaplnka, ktorá v posledných desaťročiach za socializmu neplnila svoj pôvodný účel.

„Dnes je plne funkčná a cestu do chrámu svätého Michala nachádza čoraz väčší počet nielen našich študentov, ale aj učiteľov dôstojníkov a občianskych zamestnancov. Pôsobenie duchovného má podľa našich skúseností priaznivý dopad na študentov. V múzeu školy sa objavili aj exponáty, ktoré približujú jej históriu od založenia do 2. svetovej vojny. V tejto oblasti nám veľmi pomohli naši poľskí kolegovia,“ poznamenáva zástupca veliteľa školy pre humanitné otázky plukovník Jurij Husar.

Text a foto Jozef ŽIAK

Jana na sude prachu

Špecializáciu odborný pyrotechnik s oprávnením ničiť muníciu aj veľkých kalibrov a to nielen jednotlivito, no i hromadne, má v našej armáde popri mužoch iba jedna žena. Rotná Jana Gaňová z vojského útvaru v Rašove.

„Aké to je, odpaľovať do vzduchu trebárs starú muníciu určenú na likvidáciu?“, pýtame sa najskôr na pocity tejto usmiatej ženy, ktorej na prvý pohľad nie je cudzí ani šport, ani elegancia. „Mne sa tá práca páči. Rozhodla som sa pre ňu sama, je zaujímavá, no a to, že môže byť aj nebezpečná, vám ani nepríde, pokiaľ ste dostatočne profesionálne pripravený a vnútorne sústredený,“ konštatuje pyrotechnička Jana, matka školáka Olivera a predškoláčky Luky.

ROTNÁ – PRÁPORČÍŤKA - ROTNÁ

Jana Gaňová sa narodila vo Frýdku - Místku a po gymnáziu v Příboře sa rozhodla pre vojenskú uniformu. „Uniforma, zbrane, vojenský život a šport – to všetko boli veci, ktoré ma oslovovali a tak som išla za svojím cieľom...“ Absolvovala Strednú práporčičku školu v Žiline so špecializáciou na pohonné hmoty. Jej prvá profesionálna zastávka bola Přerov. Keďže sa medzitým vydala a manžel je Slovak, v roku 1993 sa usídlili v Žiline. Stala sa veliteľkou čaty štvrtákov na tamjšej bývalej Vojenskej strednej škole tylovej. Od roku 1996 pôsobí v Rašove. Jej práca, to je bez prehánania zamestnanie na sude pušného prachu. Celé tie roky sa totiž točí okolo pyrotechniky a skladovania munície. Velitelia boli s ňou vždy spokojní, a tak jej na plecach pribúdali strieborné hviezdičky.

„Pri reorganizácii som mala už práporčičku hodnosť. Keď ma postavili pred voľbu prijať rotného alebo odísť do civilu, bolo to veľmi ťažké. Veď rotná som bola hneď po

skončení školy. Roky si budujete kariéru a zrazu príde takéto poníženie... S tým sa nikto nevyrovná len tak z večera na ráno...“ zavrtá hlavou. No zároveň dodáva: „Na druhej strane možnosť ostať v armáde prevážila nad všetkým ostatným. Ponuku som prijala a neľutujem.“

Aby rotná Jana Gaňová mohla postúpiť z pozície pomocnej pyrotechničky na odbornú, od januára do júna absolvovala v Novákoch špeciálny kurz. „Manžel vymenil uniformu policajta za jazdenie v kamiónu, preto s deťmi to bolo trochu ťažšie. Keď som odchádzala, obe boli veľmi choré. Pomohli mi svokrovci a mamka. Vďaka, pretože ak by som sa ďalej nevzdelávala, nemám šancu ostať v uniforme. Aj preto, lebo náš útvar čaká ďalšia redukcia a veľa vojenských miest obsadia civilní zamestnanci...“

Rotná Jana Gaňová nám objašňuje, ako sa ničí munícia kúsok za zapalovačom alebo na valcovej či zadnej časti nábojnice. Hovorí o rôznych koeficientoch súvisiacich s množstvom náloživa. V duchu vymiera dĺžku zápalnice potrebnú na to, aby vojak pri výbuchu ostal v bezpečí. Skrátka – to všetko je vysoko odborná, nie najbezpečnejšia a aj preto vo všetkých armádach cenná práca.

„Na pyrotechnickom kurze som mala z osemdesiatich ostrých odpalov bohužiaľ aj jeden zlyhač. Síce pršalo, ale aj tak ma to hnevá,“ nespokojne rozhodí rukami. No v tomto smere treba dodať aj to, že z 21 absolventov kurzu boli za dobré výsledky ocenení traja vojaci. Ona jediná pritom získala aj Pochvalný list za výborné výsledky v kurze zároveň s uznaním, že sa stala historicky prvou odbornou pyrotechničkou v OS SR. Udelil jej ho veliteľ Muničnej základne v Novákoch pplk. Peter Banáš.

A čo na jej prácu hovorí veliteľ rašovského útvaru major Gaňa (bez blízkeho príbuzenstva – pozn. red.)?

„To je jednoduché. Keby nemala výborné výsledky, tak si ju pri dvojtretinovej redukcii môjho vojského

personálu nenechám. A ak by som mal byť v niečom aj konkrétny, u rotnej Gaňovej neexistujú výhovorky typu: Toto nerobím, lebo to nemám v náplni práce. Pri plnení povinností sa skrátka snaží odvádzať nie iba stopercentné výkony, ale vždy aj niečo navyše.“

PYROTECHNICI NEVYBUCHUJÚ

„Ste aj výbušná, keď celý život pracujete s výbušninami?“ pokúsime sa o žart. Rotná Jana Gaňová reaguje: „To by mali posúdiť skôr iní. Sama o sebe azda môžem povedať, že mám pri riešení problémov rada pokojnú a férovú cestu. Nevybuchujem. Napokon pyrotechnik a nervák – taká kombinácia by zrejme nemala dlhú budúcnosť, všakže...“ usmeje sa. Dodáva, že v prostredí, kde pracuje absolútna väčšina mužov, sa jej pracuje dobre. Samozrejme – nič nie je ideálne a aj keď sa občas vyskytnú dajaký „vrták“, ktorý vie pokaziť náladu, pokiaľ sa človek vie obhájiť profesionálne, problémy dokáže ustáť.

„Viete si predstaviť, že sa stanete členkou pyrotechnického EOD-tímu a s cieľom ničiť muníciu vycestujete do niektorých z našich najnáročnejších misií?“, pokračujeme v rozhovore o jednej z úloh, na ktoré sa v rámci plnenia záväzkov v NATO pripravujú naši pyrotechnici. Rotná Gaňová sa na chvíľu odmlčí. Potom povie: „Samozrejme, že si to viem predstaviť. Vycestovanie do misie je jedným z mojich cieľov. Hoci, musím priznať, že ešte chvíľku by som rada bola v blízkosti detí...“

Pyrotechnička Jana Gaňová behávala dlhé trate. Má 33 rokov a aj záver svojej služby v armáde chce vidieť ešte ďaleko pred sebou. Verí, že v rámci tejto služby absolvuje aj nasadenie v zahraničí. Po úspešnom kurze odborných pyrotechnikov sa chce preto čo najintenzívnejšie sústreďiť na angličtinu.

V súčasnosti pôsobí v Ozbroyených silách SR 1228 žien, čo je 8,1%. Na Akadémii ozbrojených síl v Lip-tovskom Mikuláši ku koncu školského roka bol pomer mužov a žien 181 ku 56, teda žien tu študuje 30,9%.

Text a foto Pavol VITKO

Otázniky z misií

Naši redaktori sa vracajú z reportážnych ciest do krajín, v ktorých v rámci mierových misií pôsobia aj slovenskí vojaci, aj s množstvom ich otázok a podnetov. Obrátili sme sa preto na Oddelenie personálnej podpory Štábu personálneho manažmentu GŠ OS SR, aby pomohlo našim profesionálnym vojakom slúžiacim v misiách riešiť ich problémy. Na otázky odpovedal kapitán Michal Kleberc.

- Musí veliteľ útvaru držať miesto pre profesionálneho vojaka, ktorý odišiel na zahraničnú misiu (ak nie jeho predchádzajúcu pozíciu, tak aspoň nejakú inú v rámci útvaru)?

Do 8. novembra 2004 bola v platnosti odborná smernica náčelníka štábu personálneho manažmentu Armády SR pre zabezpečenie jednotiek do mierových misií č. p.: ŠbPeM/3857/77, ktorá nariaďovala veliteľom útvarov povinnosť neobsadzovať voľné funkcie profesionálnych vojakov vyslaných na plnenie úloh v zahraničí. Táto smernica bola zrušená z dôvodu, že sťažovala veliteľom útvarov zabezpečenie úloh súvisiacich s bojovou pohotovosťou, so zabezpečením pohotovostného systému a s mobilizačnými úlohami. Napriek uvedenému je tu všeobecná snaha niektorých veliteľov aj naďalej držať funkcie profesionálnym vojakom vyslaným na plnenie úloh v zahraničí, ktorých dĺžka je v súlade s plánom, t. j. nie tam, kde dochádza k predĺženiu vyslania na základe vlastnej žiadosti. Toto neplatí pre profesionálneho vojaka, ktorému je v priebehu vyslania zrušená funkcia, prípadne útvar z dôvodu reorganizačných zmien.

- V prípade, že nie, aké možnosti uplatnenia má vo svojej odbornosti v rámci ozbrojených síl profesionálny vojak po návrate zo zahraničnej misie. Nestrácajú sa nám

odborníci? Máte prehľad, aké percento z profesionálnych vojakov pokračuje vo svojej odbornosti aj po návrate z misie?

Po účinnosti zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov OS SR a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“) a v súvislosti so zmenami, ktoré sa postupne presadzujú pri vysielaní profesionálnych vojakov na plnenie úloh v zahraničí, môžeme konštatovať, že zrušenie povinnosti neobsadzovať funkcie vyslaným profesionálnym vojakom závažným spôsobom neovplyvnilo ich návrat. Od začiatku tohto roku bolo približne 95 % vojakov vyslaných na plnenie úloh v zahraničí ustanovených na funkcie priamo bez zaradenia do personálnej zálohy a z nich približne 90 % na pôvodnú funkciu. Ostávajúci 5 % profesionálnych vojakov bolo z útvarov, ktoré boli reorganizačnými zmenami zrušené alebo zrušené ich funkcie. Zároveň evidujeme menej ako 1 % profesionálnych vojakov prepustených po návrate z plnenia úloh v zahraničí. Najčastejším dôvodom ich prepustenia bolo podanie žiadosti podľa § 70 ods. 2 písm. a) zákona – tzv. vlastná žiadosť pred splnením výsluhy.

Čo sa týka otázky, či súčasná právna úprava je dostatočnou poistkou, aby sa nestrácali odborníci, treba povedať, že v prípade, ak ide o premiestnenie na inú než pôvodnú funkciu, prihliada sa u profesionálneho vojaka na jeho odbornosť, získané zručnosti a jeho potenciál. V tejto súvislosti je zákon pre mnohých profesionálnych vojakov prítvrdý, a to najmä z hľadiska „tvrdého“ premiestnenia (bez vyžadovania súhlasu vojaka) do iného miesta výkonu štátnej služby podľa potrieb ozbrojených síl a v súlade s vykonávaným ČVO. Takéto rozhodnutia služobného orgánu sa týkajú najmä profesionálnych vojakov, vracajúcich sa z plnenia úloh v zahraničí, ktorým bol počas vyslania reorganizovaný útvar. Títo sa voči takémuto premiestneniu

odvolávajú a najčastejším dôvodom pre takúto odvolanie je nedostatočné sociálne zabezpečenie a ich zlá informovanosť. V tomto smere musíme spomenúť výskumy centra psychologických a sociologických činností personálneho úradu, ktoré potvrdili, že profesionálni vojaci vnímajú ako najhoršie podmienky pre službu v ozbrojených silách materiálnu zábezpeku, kariérnu perspektívu a možnosti kariéry, bytovú stránku, odchodové podmienky a v neposlednom rade aj finančné zabezpečenie. Z uvedeného vyplýva, že súčasná zákonná úprava je dostatočnou poistkou, ale v budúcnosti bude potrebné prehodnotiť výšku finančných prostriedkov použitých na sociálne zabezpečenie (ubytovanie, cestovné náhrady na návštevu rodiny alebo možnosti sťahovania rodiny profesionálneho vojaka spolu s ním, a to najmä vo vojenských hodnostiach vojak 2. st. až rotný). MO SR pripravuje v súčasnosti návrh novely zákona, v ktorej sa počíta s úpravou niektorých vyššie uvedených podmienok štátnej služby profesionálnych vojakov. Na druhej strane treba zmeniť aj prístup veliteľov všetkých stupňov pri informovaní podriadených o ich kariére, kariérnom postupe a možnostiach, ktoré im služba v ozbrojených silách ponúka.

- Pri ustanovení na funkciu v misii sa vojakom ponúka priznanie nižšej vojenskej hodnosti. Spája sa s tým nejaké riziko?

Profesionálnemu vojakovi môže byť do 31. 12. 2007 priznaná nižšia hodnosť s jeho písomným súhlasom, ak jeho doba služby nepresiahla hranicu maximálnej doby služby určenú pre nižšiu hodnosť. Priznaním nižšej hodnosti vojak prijíma podmienky stanovené pre nižšiu hodnosť (doba výsluhy v hodnosti, maximálna doba služby) to znamená, že po skončení misie, profesionálnemu vojakovi nemôže byť opätovne vrátená vyššia (predtým dosiahnutá) vojenská hodnosť. Na povýšenie do vyššej vojenskej hodnosti musí vojak prejsť konkurenčným výberom. Napríklad čatár, ktorý prijme vojenskú hodnosť slobodník, musí odsľúžiť najmenej 1 rok v hodnosti slobodník; prejsť konkurenčným výberom; byť určený na povýšenie; po ustanovení na funkciu odsľúžiť najmenej 3 roky v hodnosti desiatnik, byť opätovne zaradený do konkurenčného výberu a určený na povýšenie do hodnosti čatár.

- Môže profesionálny vojak v misii podať žiadosť na premiestnenie k inému útvaru v rámci ozbrojených síl?

Zmena miesta výkonu štátnej služby (premiestnenie § 57 ods. 1 zákona) je možná v dvoch prípadoch. Z podnetu služobného úradu (premiestnenie bez žiadosti menovaného), alebo na základe žiadosti profesionálneho vojaka. Podanie žiadosti na premiestnenie profesionálneho vojaka vedúcemu služobného úradu z akéhokoľvek dôvodu je obmedzené na časový úsek od 1. do 31. januára, alebo kedykoľvek v prípade, ak má vojak naliehavé dôvody. Vedúci služobného úradu môže realizovať tieto žiadosti (realizácia žiadosti má fakultatívny charakter), ak boli podané včas (do 31. januára), alebo obsahujú naliehavé dôvody, ako sú rodinné, sociálne alebo osobné dôvody, ktoré si vyžadujú nevyhnutnú trvalú osobnú prítomnosť profesionálneho vojaka v mieste, do ktorého o premiestnenie žiada. Všetky premiestnenia musia byť realizované na rovnakú alebo nižšiu funkciu, nikdy nie na vyššiu.

Dovolenky, voľná a náhrady

Aplikovanie zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov OS SR v praxi prináša čoraz viac otázok. Na najčastejšie nejasnosti a problémy, týkajúce sa uplatňovania ustanovení tohto zákona, odpovedá JUDr. Stanislav Črep, PhD. z Úradu právnych služieb MO SR.

• Aktuálnou je otázka odvolania z dovolenky, alebo zmena pôvodne určeného nástupu dovolenky a náhrada účelne vynaložených nákladov, ktoré profesionálnemu vojakovi tým bez jeho zavinenia vznikli...

Dovolenku profesionálneho vojaka z pohľadu zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov OS SR a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov“), ako sme už viackrát uviedli, možno charakterizovať ako zákonom zaručené oslobodenie profesionálneho vojaka od služobných povinností. Oslobodenie od služobných povinností však nie je absolútne. Zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov v ustanovení § 95 ods. 8 oprávňuje veliteľa zmeniť profesionálnemu vojakovi pôvodne určený nástup dovolenky a veliteľ má tiež právo profesionálneho vojaka odvolať z dovolenky.

Podmienkou pre uplatnenie tohto práva veliteľa je, že takýto postup si vyžaduje dôležitý záujem štátnej služby. Ale ak si to aj vyžaduje dôležitý záujem štátnej služby, veliteľovi nevzniká zo zákona povinnosť, ale len možnosť zmeniť profesionálnemu vojakovi pôvodne určený nástup na dovolenku, alebo ho odvolať z dovolenky. To znamená, že veliteľ pri využití tohto oprávnenia má povinnosť prihliadať nielen na okolnosti, ktoré vyvolávajú potrebu prítomnosti konkrétneho profesionálneho vojaka, ale aj na to, či je daný profesionálny vojak zastupiteľný, aká je časová či finančná náročnosť jeho rozhodnutia vo vzťahu k miestu pobytu počas dovolenky profesionálneho vojaka (Slovensko alebo zahraničie).

V tejto súvislosti je nutné dať do pozornosti zodpovednosť veliteľa za to, že dôležitý záujem služby nebude v konkrétnom prípade v nepomere s výškou náhrady za účelne vynaložené náklady, ktoré profesionálnemu vojakovi vznikli jeho odvolaním z dovolenky, alebo zmenou pôvodne určeného nástupu na dovolenku.

V prípade, že veliteľ sa po zvážení všetkých okolností rozhodne využiť toto oprávnenie, tak zo zákona profesionálnemu vojakovi vzniká nárok na náhradu účelne vynaložených nákladov, ktoré mu týmto rozhodnutím veliteľa bez jeho zavinenia vznikli. Nárok profesionálneho vojaka je viazaný na jednu z dvoch podmienok a to, že ho veliteľ odvolal z dovolenky, alebo mu zmenil pôvodne určený nástup na dovolenku. Pri aplikácii nevznikajú žiadne nejasnosti s obsahom pojmu „odvolanie z dovolenky“. Inak to je však o obsahom pojmu „zmena pôvodne určeného nástupu na dovolenku“. Za zmenu určeného nástupu na dovolenku nemožno považovať zmenu termínu dovolenky uvedeného v pláne riadnych dovoleniek, ktorý sa spracováva napr. na tzv. „budúci“ kalendárny rok a to aj napriek tomu, že je plán podpísaný veliteľom. Takáto zmena nezakladá nárok na náhradu. Za zmenu pôvodne určeného nástupu na dovolenku možno považovať len zmenu už individuálne schváleného a podpísaného nástupu na dovolenku v konkrétnom mieste. Len takúto zmenu možno považovať za dôvod vzniku

ku nároku na náhradu účelne vynaložených nákladov. Čo sa má v konkrétnom prípade považovať za účelne vynaložené náklady, na ktoré má profesionálny vojak nárok, nie je možné charakterizovať. Možno len ako príklad uviesť, že môžu to byť storno poplatky, zaplatené a nevrátené zálohy a pod.

• Profesionálny vojak je rozvedený a maloleté dieťa je rozsudkom zverené do starostlivosti matky. Matka s dieťaťom nežije s profesionálnym vojakom v spoločnej domácnosti. Má profesionálny vojak nárok na služobné voľno pre dôležité osobné prekážky z dôvodu ošetrovania chorého dieťaťa mladšieho ako desať rokov, alebo z dôvodu starostlivosti o dieťa mladšie ako desať rokov preto, že osoba, ktorá sa inak o dieťa stará, ochorela, respektíve z iných vážnych dôvodov nemôže sa o dieťa postarať?

Starostlivosť o dieťa mladšie ako desať rokov z toho dôvodu, že osoba, ktorá sa inak o dieťa stará, ochorela alebo bola jej nariadená karanténa alebo karanténne opatrenie, alebo sa podrobila vyšetrovaniu alebo ošetrovaniu v zdravotníckom zariadení, ktoré nebolo možné zabezpečiť mimo času služby, a preto sa nemôže o dieťa starať, je podľa zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov OS SR a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov“) dôležitou osobnou prekážkou, ktorá zakladá nárok na poskytnutie služobného voľna. Dôležitou osobnou prekážkou je aj to, ak profesionálny vojak nemôže vykonávať štátnu službu z dôvodu ošetrovania chorého dieťaťa mladšieho ako desať rokov.

Rodičovské práva rozvedených rodičov k maloletému dieťaťu sú na obdobie po rozvoďte upravené súdom. S poukazom na ustanovenie § 24 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine súd upraví výkon rodičovských práv k maloletému dieťaťu na čas po rozvoďte, najmä určí, komu maloleté dieťa zverí do osobnej starostlivosti, kto ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Zároveň určí, ako má ten rodič, ktorému dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti, prispievať na výživu dieťaťa.

Táto právna úprava bola aj základom úpravy služobného voľna z dôvodu dôležitých osobných prekážok v zákone o štátnej službe profesionálnych vojakov.

Zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov v tejto súvislosti rozlišuje medzi „ženatým“ profesionálnym vojakom, „vydatou“ profesionálnou vojačkou, osamelým profesionálnym vojakom (vojačkou), ktorý má v trvalej starostlivosti aspoň jedno dieťa vo veku do skončenia povinnej školskej dochádzky a profesionálnym vojakom (vojačkou), ktorý nemá v trvalej starostlivosti žiadne dieťa.

Rozvedený profesionálny vojak (vojačka), ktorému nebolo dieťa na čas po rozvoďte zverené súdom do osobnej trvalej starostlivosti, na rozdiel od ostatných nemá nárok na poskytnutie služobného voľna z dôvodu, ktorý je vyššie charakterizovaný ako dôležitá osobná prekážka.

Nárok na poskytnutie služobného voľna z dôvodu uvedených dôležitých osobných prekážok môže však aj tomuto rozvedenému profesionálnemu vojakovi (vojačke) vzniknúť v prípade, že súdom má určenú starostlivosť počas školských prázdnin a v tomto období nastane situácia, ktorú zákon charakterizuje ako dôležitú osobnú prekážku.

Udeľovanie tried **vycvičenosti**

Jedným z možných spôsobov skvalitnenia a hodnotenia výcviku je jeho zatriktívnenie a morálna stimulácia. Uplatňovaním nového systému motivovania profesionálnych vojakov k výcviku udeľovaním tried vycvičenosti sa predpokladá zmena k aktívnemu prístupu jednotlivcov a ich veliteľov k výcviku, čím sa dosiahne jeho skvalitnenie.

Súhrnom časových, kvantitatívnych a kvalitatívnych ukazovateľov, ktoré sú potrebné na udelenie stupňa triedy vycvičenosti profesionálnym vojakom a jednotkám rôznych odborností k plneniu úloh, ku ktorým smeruje ich poslanie, sa zaoberá služobná pomôcka „Udeľovanie tried vycvičenosti v ozbrojených silách SR“, ktorá vstúpi do platnosti 1. januára 2007. Jej účelom je stanoviť pravidlá na hodnotenie jednotlivcov a jednotiek triedami vycvičenosti v jednotlivých odbornostiach a stanoviť zásady na ich udeľovanie.

Podľa dosiahnutej úrovne vycvičenosti bude môcť profesionálny vojak, ktorý absolvoval predpísaný výcvik a odbornú prípravu a úspešne absolvoval triednu skúšku, získať 3., 2., 1. TRIEDU alebo triedu MAJSTER. Za mimoriadne zásluhy bude môcť byť profesionálnemu vojakovi udelená čestná trieda Zaslúžilý MAJSTER OS SR. Tú bude môcť v odôvodnených prípadoch mimoriadne udeliť náčelník Generálneho štábu OS SR aj občanovi SR, ktorý nie je príslušníkom OS SR a cudziemu štátnemu príslušníkovi. Vojenská jednotka, ak jej príslušníkmi budú profesionálni vojaci, ktorým trieda vycvičenosti bola udelená, bude môcť

po splnení podmienok stanovených služobnou pomôckou získať 3., 2. alebo 1. TRIEDU.

Návrh na udelenie triedy vycvičenosti bude predkladať služobným postupom veliteľ, ktorý organizoval a riadil výcvik profesionálneho vojaka, na základe jeho žiadosti.

Jedným z najdôležitejších a najefektívnejších nástrojov na potvrdenie kvality odbornej spôsobilosti profesionálnych vojakov budú triedne skúšky. Ich úlohou bude komplexne zhodnotiť teoretické vedomosti aj praktické a odborné zručnosti pre výkon funkcií v ozbrojených silách SR. Triedne skúšky budú vykonávané v termínoch stanovených v ročnom pláne, spravidla na záver výcvikového roka. Rozsah, spôsob a formu vykonania triednych skúšok stanoví veliteľ, ktorý bude triedne skúšky organizovať. Budú sa deliť na:

- a) administratívnu časť, ktorej obsahom bude kontrola predložených návrhov,
- b) teoretickú časť, ktorej obsahom bude písomné a ústne preskúšanie,
- c) praktickú časť, ktorej cieľom bude overenie zručnosti profesionálnych vojakov.

Odporúčanie predsedu kvalifikačnej komisie na vykonanie triednej skúšky bude pre oprávneného veliteľa dokladom na udelenie triedy vycvičenosti profesionálnemu vojakovi. Bez tohto odporúčania

odznak
3. TRIEDA
vycvičenosti

odznak
2. TRIEDA
vycvičenosti

odznak
1. TRIEDA
vycvičenosti

odznak
ZASLÚŽILÝ MAJSTER
OS SR

veliteľ nesmie navrhovanému profesionálnemu vojakovi triedu vycvičenosti udeliť.

Profesionálny vojak, ktorý dosiahol zodpovedajúcu úroveň výcviku a bola mu udelená trieda podľa tejto služobnej pomôcky, dostane označenie o udelení triedy. Právo nosiť označenie triedy vycvičenosti vznikne dňom získania certifikátu, ktorý sa založí v osobnom spise. Certifikáty a označenia tried bude odovzdávať veliteľ pri spoločných, spravidla slávnostných nástupoch.

Preradením k inej odbornosti získaná trieda profesionálnemu vojakovi nezanikne. Na udelenie triedy v novej odbornosti však profesionálny vojak bude musieť splniť stanovené podmienky.

V rámci zastupiteľnosti bude môcť byť profesionálnemu vojakovi udelená trieda vycvičenosti v inej odbornosti, ak má oprávnenie túto odbornosť zastávať. Podmienkou na udelenie triedy vycvičenosti v inej odbornosti je získanie minimálne rovnakej triedy vycvičenosti v odbornosti, ktorú profesionálny vojak plní.

Ak výsledky profesionálneho vojaka v danej odbornosti budú nevyhovujúce resp. hrubo poruší disciplínu alebo platné predpisy a nariadenia, alebo ak sa dopustí závažnej výcvikovej nedisciplinovanosti, prípadne svojou nedbalosťou zapríčini vážny výcvikový incident, príslušnosť k triede vycvičenosti mu bude ukončená vyradením resp. vylúčením.

Výsledkom uplatňovania tohto systému v praxi v nadväznosti na skvalitnenie výcviku očakávame zvýšenie úrovne pripravenosti jednotlivcov a jednotiek. Udelenie triedy vycvičenosti bude zároveň zahrnuté aj v systéme služobného hodnotenia ako súčasť kariérneho rastu profesionálneho vojaka.

brigádny generál Ing. Jaroslav VÝVLEK
náčelník Štábu riadenia operácií GŠ OS SR
Foto **Mário PAŽICKÝ** a archív

Príručka pre profesionálneho vojaka

Na začiatku roka vydal Komunikačný odbor KaMO Príručku pre profesionálneho vojaka, ktorá obsahuje najčastejšie kladené otázky, týkajúce sa priebehu a výkonu služby vojaka. Táto publikácia vznikla na základe výskumu medzi mladými profesionálnymi vojakmi, ktorí prišli do OS SR v období 2004 a 2005. Z tohto výskumu vyplynulo, že noví vojaci v kategórii mužstvo a poddôstojníci nepoznajú odpovede na mnoho otázok a problémov, s ktorými sa stretávajú v novej profesionálnej kariére. Spracovanie takejto príručky podporil aj náčelník GŠ OS SR a mal ju dostať každý profesionálny vojak.

S cieľom overiť si, či sa Príručka naozaj dostala ku každému vojakovi, aký je ohlas na túto publikáciu, na jej obsah a prospešnosť, realizovalo Oddelenie analýz a verejnej mienky MO SR v spolupráci so sociológmi z personálneho úradu generálneho štábu v máji až júni 2006 výskum, na ktorom sa zúčastnilo vyše 550 respondentov z celých ozbrojených síl.

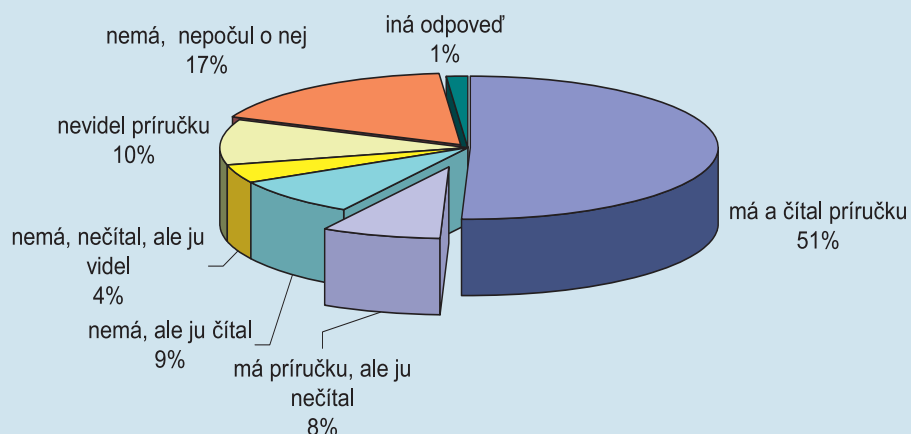
aj vhodnou formou vysvetľoval najfrekvencovanejšie otázky, ktoré kladú najmä mladí začínajúci vojenski profesionáli, sa nenaplnil. O tom svedčí aj fakt, že príručku nemá až 40 % vojakov a to napriek tomu, že bola vytlačená v dostatočnom množstve.

Najhorší stav v distribúcii príručky je v útvaroch Síl výcviku a podpory OS SR, kde až 60 % z opýtaných uviedlo, že príručku nemá ani ju nevidelo. Najlepšie sú na tom v poznaní a rozšírení príručky vo vzdušných silách, kde viac ako 70 % uviedlo, že príručku čítalo a zároveň len veľmi malé percento uviedlo, že o nej nič nevie (2 %).

Tam, kde bola príručka distribuovaná, poznajú ju vojaci všetkých hodnostných kategórií. Väčšina z tých, ktorí poznajú túto publikáciu, majú ju osobne, alebo v nej aspoň listovali, hodnotí príručku pozitívne. Negatívne hodnotí príručku necelá štvrtina respondentov (24 %).

Pozitívne pre tvorcov príručky, kolektív odborníkov z ministerstva obrany a generálneho štábu, vyznelo aj hodnotenie jej užitočnosti, ktoré sa meralo samo-

**Poznanie Príručky pre profesionálneho vojaka
(n = 555)**

Výskum ukázal, že príručku osobne vlastní len 59 % opýtaných vojakov. Príručku pre profesionálneho vojaka nemá, ale ju videlo, resp. v nej listovalo 13 % opýtaných. Možno konštatovať, že príručku pozná (stretlo sa s ňou) len 72 % vojakov.

Z výsledkov výskumu vyplýva, že cieľ: Dať každému vojakovi do rúk materiál, ktorý by mu pomohol zorientovať sa v novom zákone o štátnej službe vojakov, ako

statnou otázkou. Až 70 % opýtaných považuje príručku za užitočnú, za neužitočnú ju považuje len 20 % opýtaných profesionálnych vojakov. Z pohľadu týchto údajov je zrejmé, že vydanie takejto publikácie je osočná vec a v tých útvaroch, v ktorých ju vojaci ešte nemajú, treba doriešiť jej distribúciu, aby Príručka poslužila všetkým.

Karol ČUKAN

PREŽILI VŠETCI!

Nevšedné dobrodružstvo s názvom "výcvik prežitia" absolvovali v júli na Lešti výhercovia literárnej súťaže, ktorú vyhlásil minister obrany na tému "Slovenská misia alebo poslanie slovenských vojakov v zahraničných misách mojimi očami" a vedomostnej súťaže z televíznej relácie Profesionál a časopisu Markíza. Možnosť "prežiť" dostalo 17 nadšencov vo veku od 16 do 42 rokov.

Pod dohľadom skúsených inštruktorov sa naučili, ako si vo voľnej prírode zaobstaráť pitnú vodu, ako založiť oheň bez zápalky či zapalovača, ako sa orientovať v neznámom teréne a ako sa tajne a nepozorovane presúvať v priestore.

Väčšiu časť svojho výcviku strávili v lese, čo pri dnešnom mestskom životnom štýle mnohým až tak nevoňalo. Veď kto by už len chcel byť tri dni bez sprchy a bez poriadneho jedla? Navyše si všetci museli niesť na chrbtoch batohy s nutnými vecami na prežitie i spánok. Po dňoch pochodovania, zlaňovania až 10 m skál, či brodení sa barinami sa tešili na zaslúžený spánok. Budovanie prístrešku v teréne iba z lesného materiálu a navyše maskovaného nebolo veru jednoduché. Ale zvládli to a o chvíľu sa z nich ozývalo milé pochrapkávanie. Ani to však netrvalo dlho. Počas noci ich prepadlo neznáme komando, poviazalo a s krikom a psami ich v starej chajde uväznili. Zdesenie a strach bolo možné čítať z tváří, hoci vedeli, že je to hra. Po takejto rušnej noci, kedy ani poriadne oka nezažmútili, nasledovalo brodenie sa v barinách so zraneným na nosidlách. Na záver sa všetci kompletne zaodetí vo vojenských maskáčoch a kanadách museli "vykúpať" v miestnom vododrome.

Začiatkom leta podobné výcvikové sústreďenie absolvovala v réžii náčelníčky Regrutačného strediska Banská Bystrica kapitánky Lenky Opluštilovej a inštruktorov výcviku aj stovka stredoškôľakov. Aj oni si vybudovali priateľské väzby nielen medzi sebou, ale aj k našim ozbrojeným silám.

Katarína ŠIMKOVÁ
Foto Michal BURZA

Na JSOC 43 dôstojníkov

Dňa 28. júla sa skončil v NAO v Liptovskom Mikuláši 8. britsko-holandsko-slovenský kurz pre nižších štábných dôstojníkov zo strednej a východnej Európy – JSOC (Junior Staff Officers Course). Absolvovalo ho 43 dôstojníkov z 12 krajín Európy a východnej Ázie. Kurz trval od 5. mája. Navštevovalo ho i 6 dôstojníkov Ozbrojených síl SR. V záverečný deň vystúpil pred frekventantmi kurzu prof. Alfred Reisch z holandského Groningenu. Certifikáty absolventom odovzdal brig. gen. doc. Ing. František Bartko, CSc., náčelník Štábu požiadaviek a dlhodobého plánovania OS SR, ktorý vyzdvihol posolstvo kurzu – pripraviť dôstojníkov krajín Partnerstva za mier a NATO na efektívne pôsobenie v mnohonárodnom prostredí, v humanitárnych a krízových operáciách.

Kurzu JSOC predchádzal ELEM (English Language Enhancement Package) dopĺňajúca jazykovú prípravu anglického jazyka pre 11 kandidátov do kurzu JSOC z Ukrajiny, Moldavska, Rumunska, Albánska, Bulharska Tadžikistanu a Slovenska. Na záver 8. JSOC bol za najväčší pokrok a zlepšenie znalostí z anglického jazyka odmenený por. Živko Sirakov z Bulharska. Cenu veliteľa JSOC plk. Iana Smitha dostal a za najlepšieho študenta 8. kurzu bol vyhlásený por. Imants Ancans z Lotyšska.

(hg)

Nevšedná svadba

Po slávnostnom vyrazení do hodnosti poručík Ozbrojených síl SR a prevzatím vysokoškolských diplomov s titulom inžinier si vo vojenskej kaplnke Svätej Jany z Arcu Národnej akadémie obrany v Liptovskom Mikuláši povedali svoje: „Áno“ a do stavu manželského vstúpili por. Ing. Lenka Lejková z Giraloviec a por. Ing. Juraj Pagáčik z Bobrova. Boli prví, čo uzavreli sobáš v tejto vojenskej kaplnke a prví, ktorých sobášil Mons. František Rábek, biskup - ordinár Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR. Na sobáši sa zúčastnil i minister obrany SR František Kašícký, náčelník GŠ OS SR genpor. Lubomír Bulík, veliteľ NAO brig. gen. Mikuláš Regula.

Mladomanželia po vysokoškolskom absolútore vyrazení do prvých dôstojníckych hodností nastupujú do výkonu štátnej služby v OS SR – Lenka do Martina a Juraj do Ružomberka. Obidvaja vyštudovali špecializáciu výzbroj a technika pozemného vojska v Akadémii ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika.

Lenka Lejková sa stala za zodpovedné plnenie si vojenských a študijných povinností i nositeľkou zlatého prsteňa Národnej akadémie obrany, ktorý jej pri slávnostnom vyrazení udelil veliteľ brig. gen. M. Regula.

(hg)

Summer Camp 2006

Letný tábor kadetov - Summer Camp - v dňoch 8. – 15. júla organizovala NAO v Liptovskom Mikuláši ako výmenný pobyt za predchádzajúce návštevy kadetov NAO v partnerských zahraničných vzdelávacích a výcvikových inštitúciách. V dôsledku časovej kolízie sa na ňom zo 7 pozvaných zúčastnili iba dve zahraničné inštitúcie: Royal Air Force College Cranwell, Veľká Británia a Univerzita obrany M. Zrínyiho v Budapešti, Maďarsko. Každá vyslala na Slovensko štyroch kadetov a jedného dôstojníka. S účasťou kadetov z NAO sa do programu Letného tábora zapojilo 12 kadetov a 3 vedúci dôstojníci: por. Tamás Nyulászi (Maďarsko), kpt. Sunil S. Sardesai (Veľká Británia) a kpt. Ing. Martin Chovanec (NAO).

Týždňový program podujatia zahŕňal vojensko-výcvikový blok, kultúrno-spoločenský a športový blok.

Na začiatku pobytu sa v NAO kadeti Summer Campu oboznámili s kariérnym systémom vojenského vzdelávania, navštívili Centrum simulačných technológií a vojenskú kaplnku. Reálne podmienky pôsobenia profesionálov v OS SR spoznali pri návšteve Leteckej základne Sliač.

Vojensko-výcvikový blok odštartovali účastníci letného tábora vo VVP Lešť. S kadetmi 2. ročníka NAO tu absolvovali výcvik „prežitia“. Okrem oboznámenia sa so zásadami pohybu v „tyle nepriateľa“ a zásadami orientácie v neznámom teréne si vyskúšali slovenské prostriedky RCHBO, prekonávanie zamoreného terénu, prípravu a vykonanie „pasce pre vozidlo protivníka z chodu“ a okúsili „romantiku“ nočného oddychu pod šírým nebom.

V kultúrno-spoločenskom bloku poznávali kadeti vojenskú históriu Slovenska. Navštívili múzeum SNP v Banskej Bystrici. Pri pamätníku padlých príslušníkov 1. čs. armádneho zboru na Háji - Nicovom sa zoznámili s históriou oslobodenia mesta Liptovský Mikuláš a položili veniec na počesť hrdinov, ktorí tu padli v 2. svet. vojne. Kadeti ďalej navštívili literárno-historické múzeum J. Kráľa v Liptovskom Mikuláši, prezreli si historické centrum mesta s jeho pamiatkami, absolvovali plavbu po Liptovskej Mare a návštevu keltského osídlenia v archeologickej lokalite Havránok.

Športovú perličku pre zahraničných hostí pripravili organizátori v podobe výstupu na Kriváň (2494 m), ktorý kadeti zvládli s veľkými dojmami. Letný tábor ukončili tradičným slovenským spôsobom – pri gulášu v prekrásnom prostredí salaša v Žiarkej doline.

S kadetmi sa rozlúčil zástupca veliteľa NAO plk. gšt. Ing. Štefan Mečár.

J. Barilla, A. Haragová

List čitateľky

Som profesionálna vojačka skoro 17 rokov a keďže dianie v ozbrojených silách mi nie je ľahostajné, OBRANU čítam pravidelne. Nielen ja, ale celá rodina, vrátane dcéry Natálky a starej mamy Darinky. Má už 82 rokov, je stále čulá a zaujíma sa o všetko.

Mesačník Obrana nám bol zo Slovenska pravidelne zasielaný na ďaleký ostrov Cyprus, kde som rok pracovala v misii UNFICYP na veliteľstve SEKTORU 4 vo Famaguste ako náčelníčka personálnej skupiny – adjutantka. Bola to pre mňa veľká skúsenosť a česť obhajovať dobré meno Slovákov, ktorí v neľahkých klimatických podmienkach, ďaleko od svojich rodín prispievajú k udržaniu mieru. Počas dvoch rotácií som okrem iného sprevádzala a zostavovala programy pre novinárov z rôznych médií, ktorí následne doma publikovali rôzne články. Boli viac aj menej pravdivé, pretože novinári počas krátkeho času nemohli získať reálny prehľad o situácii v priestore misie. Jeden z nich pod názvom „Cyperské zrkadlo“ publikovala OBRANA od Vladislava Vavrinca. Veľmi ma potešil, pretože podal realistický obraz o poslaní a činnosti príslušníkov slovenského kontingentu v misii UNFICYP. Hlavne preto, lebo naše pôsobenie na Cypre opísal ako skutočnú prácu, a nie plážovú misiu - ako sa o to pokúsili iní. Počas jedného roka náročného pôsobenia na Cypre necítila som sa čo len jeden deň ako na dovolenke. Tým viac vyslovujem obdiv všetkým slovenským vojakom nielen v tejto misii, ale aj v ďalších, či už pod záštitou OSN, EÚ, OBSE, alebo NATO, kde moji kolegovia mnohokrát nasadzujú to najcennejšie, čo majú - vlastný život.

S pozdravom
Iveta KROČANOVÁ

Protokol v praxi (9)

Príprava zahraničnej návštevy si vyžaduje určité skúsenosti, znalosti protokolu a organizačné schopnosti. Treba myslieť na desiatky maličkostí, ktoré nemôžeme z hľadiska protokolárneho, organizačného ani bezpečnostného zanedbať.

Podľa medzinárodných zvyklostí hostiteľská strana zašle partnerom včas návrh programu aj s variantmi, pokiaľ ide o ponúkané sprievodné spoločenské a kultúrne akcie, samostatný program manželky. Prihliada sa aj na to, aby oficiálny program nebol nabitý a delegácia mala určitý voľný čas na oddych. Treba zistiť údaje o vzdelaní, politickej orientácii, doterajšej praxi, o znalosti cudzích jazykov, vyznamenaníach, ale aj o záľubách vedúceho delegácie, podľa ktorých potom môžeme navrhnúť doplnkový program a vybrať dary. Ak ide o chránenú osobu, je potrebné s políciou konzultovať výber trasy presunu, kolónu vozidiel, únikové východy a ďalšie detaily.

Vyberieme vhodné priestory na ubytovanie a rokovanie, upravíme miestnosti podľa požiadaviek a nezbudneme pripraviť podklady na rokovanie. V prípade, že sa chystáme podpísať v rámci návštevy medzinárodný dvojstranný dokument, je nutné vzájomne obojstranne ho pred samotným podpisom posúdiť. Je rovnako potrebné dohodnúť protokolárne poradie hostí v nadväznosti na zasadací poriadok pri rokovaní alebo obede, vybaviť rokovacie miestnosti menovkami a vlajkami na stôl, vybrať správne menu, občerstvenie a spôsob obsluhy. Nezabúdame vybrať vhodného a overeného tlmočníka. V budovách, kde budú prebiehať rokovania, skontrolujeme toalety, ich čistotu a prístupnosť.

Zvážime vhodný výber a čas odovzdania darov. Zahraniční hostia by mali byť ihneď po príchode informovaní o programe, najlepšie v písomnej podobe, prípadné pripomienky treba akceptovať.

V programe musia byť taktiež uvedené informácie o preprave, rokovaní, kultúrnych podujatiach, mená a funkcie pracovníkov hostiteľskej krajiny, ktorí delegáciu príjmu, sprevádzajú a organizačne, ako aj protokolárne jej pobyt zabezpečujú, dôležité adresy a telefóny.

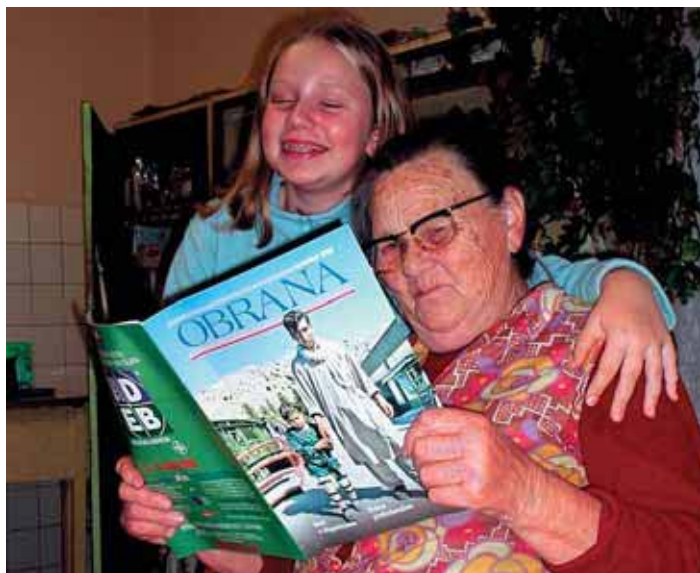
Ideálnym výsledkom všetkých príprav je vytlačenie programu návštevy s presným časovým rozpisom. Ten treba dodržiavať. Zvyčajne významného hosta víťame kyticou kvetov, ale bezpodmienečne ňou víťame jeho manželku.

Ak sprevádzame významnú návštevu v našej inštitúcii, vstupuje do dverí prvý pracovník protokolu, ktorý návštevu uvedie, ďalej nasleduje hosť a potom hostiteľ. Rokovania začne hostiteľ privítaním, predstavením členov hostiteľskej organizácie a načrtnutím tém rozhovorov, potom odovzdá slovo hosťovi.

Na tlačovej konferencii hostiteľ a hlavný hosť počkajú, kým ostatní členovia delegácie sa presunú do miestnosti, aby vstúpili ako poslední. Vždy je hosť po pravici hostiteľa, podľa toho sa umiestnia aj štátne vlajky. Prvý má slovo hostiteľ a po ňom hosť.

Miloš ARNOLD

príslušník oddelenia protokolu KaMO

Pes – priateľ i bojovník

Pes je asi po noži najstaršou používanou zbraňou. Nečudo, veď má vlastnosti, ktoré doteraz nijaká technika nenahradila a zrejme len tak skoro ani nenahradí. „Schopnosti zmyslových orgánov psa v strážnej službe sú oveľa vyššie ako najlepšie pripraveného vojenského profesionála. Hlavné sily, rýchlosť, nebojnosť a húževnatosť sú vlastnosti, ktoré pomáhajú vycvičenému psovi ochrániť svojho psovoda, poprípade zabrániť jeho napadnutiu,“ konštatuje riaditeľ kynologického strediska v Hronseku Mgr. Miroslav Surový.

PRED ŠTYRMI TISÍCKAMI ROKOV...

V poslednom období nie sú žiadnou zriedkavosťou správy, že v Iraku používajú rôzne odbojové skupiny pri útokoch na Irackú armádu či políciu, ale aj na spojeneckých vojakov, hlavne Američanov psov, opásaných výbušninami. Zvieratá sú na diaľku odpaľované. Už predtým teroristi používali na obdobné účely napríklad povozy, ťahané oslami. Spomínané využitie psov k priamym bojovým akciám ale nie je ničím novým. História ponúka mnoho podobných príkladov.

V krajinách starého východu, ako bol Egypt, Asýria, Mezopotámia využívali psov na strážne a bojové účely už pred štyrmi tisíckami rokov. Asýrci pre tento účel najviac obľubovali obrovitých mastifov. Veľkú úlohu zohrávali psy aj v starom Grécku a Ríme. Špecifickú úlohu zohrali bojovní a strážni psy hlavne v armáde Alexandra

Veľkého pri jeho ťažení do Indie. Neskôr v starom Ríme sa využívali okrem veľmi známych prípadov ich použitia ako gladiátorov v bojoch proti divým zvieratám v arénach aj ako strážni psi. Najmä v tých oblastiach, kde Rímske impérium hraničilo s veľkými zalesnenými plochami. Teda v Germánii, Arménii a Dácii.

PSY V PRVEJ SVETOVEJ VOJNE

Už v priebehu 19. storočia sa psi využívali na stráženie štátnych hraníc v Európe. Začiatkom 20. storočia sa čoraz častejšie objavujú v policajných a colných službách i v armáde. Britskí vojaci psov využívali pri strážení internačných táborov pre Búrov, kam ich tisíce nahnali pri potláčaní povstania v južnej Afrike. Ruská armáda používala psov v rusko – japonskej vojne v roku 1905.

Najmä po vypuknutí prvej svetovej vojny armády na oboch stranách využívali ťažných psov. V Britskej armáde to bol predovšetkým anglický mastif, ktorý ťahal ťažké guľomety Vickers a muničné vozíky. Belgická armáda zasa využívala flanderského bouviera a dnes už neexistujúce plemeno matina. V Nemeckej armáde bol na podobné účely najviac rozšírený bernardín a rothvajler. Angličania ešte využívali airedalského teriéra na vyhľadávanie ranených vojakov.

Rakúsko – uhorská armáda skúšala v roku 1916 použiť záprah boxerov na ťahanie ľahkého zákopového dela kalibru 37 milimetrov. Ale najčastejšou úlohou ťažných psov počas 1. svetovej vojny bola doprava

proviantu a streliva do prvých zákopových línií. Takýto psí záprah dokázal túto úlohu splniť aj počas nepriateľskej paľby, keď zlyhávali pre neprístupný terén i spomínanú strelbu iné spôsoby. Napríklad nákladné auto či kôň.

V medzivojnovom období sa ťažné psy veľmi nepoužívali. Aj Československá armáda sa kynológii prakticky nevenovala. Iba v rokoch 1921 – 22 bola v armádnom výcvikovom stredisku v Kostelci nad Orlicí pod vplyvom bývalých príslušníkov našich légii vo Francúzsku spracovaná metodika výcviku psieho záprahu na ťahanie vozíkov. To bolo všetko.

TISÍCKY PSOV NA FRONTE

Veľkého rozšírenia sa dočkali psy v rokoch druhej svetovej vojny. V rokoch 1941 – 45 nasadila Sovietska armáda tisíce ťažných psov. Psie záprahy sa využívali na celom fronte od Bieleho mora na severe až Čierne more na juhu. Ich hlavnou úlohou bol odvoz ťažko ranených z bojiska do poľných obväzísk. Tie boli zvyčajne umiestnené tri až päť kilometrov od frontovej línie. Naspäť, na bojisko zasa psy privádzali muníciu, zbrane. Psie záprahy využívali v zimnom období aj na hĺbkové potraviny a zdravotnícky materiál. Podľa vojnových analytikov každý psí záprah urobil prácu za piatich – šiestich sanitárov. Navyše desaťkrát zrýchlili odvoz ranených.

Psie záprahy využívali v zimnom období aj na hĺbkové prieniky do tyla nemeckých armád. Napríklad na úseku frontu v Karélsku v januári 1943 odviezol 41. oddiel

jazdných psov užitočnú prácu ako sprievod lyžiarskeho oddielu. Psie záprahy viezli celú zásobu munície a jedla a naspäť bezpečne dopravili všetkých ranených. V čase zimných bojov na nemecko – ruskom fronte v rokoch 1942 – 43 vyviezli psy z bojových pozícií viac ako 200 tisíc ranených a do prvých línií dopravili 3200 ton streliva. Sovietska armáda využívala predovšetkým lajky.

Psy prepravovali náklad o priemernej hmotnosti 20 až 30 kilogramov rýchlosťou 6 až 10 kilometrov. Ich celkový denný výkon bol podľa konkrétnych podmienok od 50 do 100 kilometrov. Zimný záprah pozostával zvyčajne zo štyroch až desiatich psov. Boli zapriahnuté v pároch, alebo v jednom rade za sebou. Letný záprah mal dvoch až šiestich psov, zapriahnutých v pároch za sebou.

PŠÍ KAMIKADZE

Nie veľmi známu skutočnosťou je nasadenie tzv. psích kamikadze. Sovieti množstvo psov využívali na útoky proti tankom a ďalším obrneným cieľom. Stovky psov na svojom chrbte niesli míny. Prekvapeným Nemcom spôsobili najmä v prvých obdobiach vojny pomerne veľké straty. Neskôr, keď pominul moment prekvapenia a jednotlivé nemecké jednotky sa naučili psov s mínami likvidovať v bezpečnej vzdialenosti od bojových vozidiel, efektívnosť psích útokov poklesla. Ojedinele k podobným útokom využívali psov aj odbojové skupiny na Balkáne, v Taliansku, vo Francúzsku, Grécku, ale aj v Malajzii či na Filipínach.

Paradoxom je, že podobné využitie psov (nemeckých špicov) s kontaktnými mínami a ďalšími druhmi výbušnín plánovali a pripravovali práve nemeckí vojenski špecialisti ešte pred začiatkom druhej svetovej vojny. Až na výnimky ich ale Nemecká armáda nevyužila.

Ďalšie armády (americká, britská, japonská, talianska) používali psov predovšetkým na strážne a pátracie, či zá-

chrannárske účely. Novofundlandskí psi sa osvedčili pri obrane amerických Aleutských ostrovov pred prípadným vylodením Japoncov. Fínska armáda ich využívala predovšetkým v zimnom období na transport munície a zásob.

Podľa údajov americkej armády zachránili práve psy počas vietnamskej vojny životy takmer 10 tisícom vojakov. Neoceniteľné služby preukázali v prieskumnej a strážnej činnosti, ako aj pri ochrane a zabezpečení jednotiek vo vietnamskej džungli.

PES AKO ZBRAŇ

Podľa Miroslava Surového ani najdokonalejšie zabezpečovacie systémy hlavne v rozsiahlych vojenských skladoch, leteckých základniach, ale aj v kasárňach nedokážu zadržať narušiteľa efektívnejšie ako pes. V jednotlivých armádach sa v súčasnosti používajú hlavne nemeckí ovčiari, francúzski briardi, rotvajleri, dobermani a belgickí ovčiari. Feny sa využívajú len výnimočne.

Americká a britská armáda psov využívali aj v Iraku. Napríklad psov – výbušnínárov. Takíto špeciálne vycvičení psi pomáhajú vojakom objaviť výbušniny a nástražné systémy. Dnes je ešte predčasné robiť štatistiku, koľko ľudských životov práve touto činnosťou zachránili psi v Iraku. Ale nielen tam.

Podobným spôsobom využívajú psov aj v ostatných armádach NATO (samozrejme podľa špecifických podmienok tej - ktorej armády). Napríklad naši západní susedia v poslednom období úspešne používajú psov pri zabezpečení činnosti svojho kontingentu v misii KFOR v Kosove.

ZÁCHRANA O PÄŤ MINÚT DVANÁST

Len na Slovensku to išlo v poslednom období so psami v ozbrojených silách skôr dolu vodou. Doslova

v poslednej chvíli ich zachránil presun kynologického strediska v Hronseku pod vojenskú políciu. Vyslanie psov do zahraničných misii bolo prakticky nemožné. Psovodi boli zamestnanci a do zahraničia môže ísť len profesionálny vojak...

Až teraz sa konečne podarilo vojenským policajtom presadiť do tabuliek každého útvaru vojenskej polície aj psovodov - profesionálnych vojakov. Tým sa otvorila možnosť ich vyslania do zahraničných misii. Pravdaže, po nákupe a výcviku psov a absolvovaní ďalších potrebných školení psov i psovodov. Medzi vojenskými „psíčkarmi“ najmä v Hronseku táto správa vyvoláva mierny optimizmus, že s budúcnosťou vojenských psov to nakoniec nebude také čierne, ako sa ešte prednedávnom zdalo. Miroslav Surový poznamenáva, že v Hronseku sú v prípade potreby schopní pripraviť psov a psovodov aj na plnenie špeciálnych úloh. Napríklad na vyhľadávanie výbušnín, munície či drog.

Nedávne majstrovstvá Ozbrojených síl SR vo výkone psovodov a psov ukázali, že aj keď počet psov klesol až na 180 kusov, úroveň ich prípravy je na dobrej úrovni. Medzi jednotlivými disciplínami bola aj záverečná, ktorá dokonale preverila fyzickú i psychickú pripravenosť psovodov a ich štvornohých pomocníkov. Cezpoľný beh na jeden kilometer so strelbou a hodom granátom na cieľ pri odložení psa najlepšie zvládol a nový rekord majstrovstiev vytvoril (5 minút, 33 sekúnd a stopercentná strelba) Michal Béla s osemročným nemeckým ovčiakom Dragonom z leteckej základne Sliač. V kategórii hliadkových psov dominoval zástupca muničnej základne z Novák Michal Vráb s nemeckým ovčiakom Athosom.

Jozef ŽIAK

Foto Kynologické stredisko Hronsek
a Pavol VITKO

Pieta víťazom

Michail Abarbanel pochovaný na bratislavskom Slavíne je prvý a Grigorij Žuravlev pochovaný v Žiline je posledný z vojakov zapísaných vo veľkej knihe uloženej na veľvyslanectve Ruskej federácie v Bratislave, ktorú by sme mohli nazvať aj kniha padlých víťazov vojny. Sú v nej zaznamenané údaje vojakov Červenej armády pochovaných na území Slovenska. Spolu ich tu zahynulo vyše 70-tisíc. O tom, ako v minulom desaťročí Nemci dávali na svoje náklady do excelentného poriadku cintoríny nemeckých vojakov z čias 2. svetovej vojny, sme už v OBRANE písali. A čo hroby a pamätníky víťazov vojny – príslušníkov Červenej armády? Vlní pri príležitosti 60. výročia Víťazstva nad fašizmom vynaložila Ruská federácia prostredníctvom svojej ambasády v Bratislave na ich obnovu vyše 100 000 dolárov.

OBNOVA

„Sovietski vojaci sú na Slovensku pochovaní na približne 100 pohrebných miestach,“ konštatuje Oleg Semjonov, 1. tajomník ruského veľvyslanectva. Dodáva: „Najviac našich mŕtvych je v Michalovciach - 17 500, vo Zvolene -16 000, vo Svidníku - 7000 a na bratislavskom Slavíne - 6850.“

Oleg Semjonov pôsobí na Slovensku štyri roky a starostlivosť o vojenské hroby vníma nielen ako svoju prácu, ale aj ako poslanie. Hovorí: „Chápem, že štát ani obce nie vždy mali dosť prostriedkov na obnovu pietnych miest našich vojakov, no som rád, že v poslednom období začala spolupráca slovenských orgánov s nami naberať na obrátkach. No rovnako som rád aj tomu, ako úprimne sa aj na nás obracajú so žiadosťou o pomoc a spoluprácu jednotliví občania či občianske združenia.“

Oleg Semjonov hovorí o tom, ako ich vojnoví veteráni upozornili na chátrajúci pamätník v Novej Bošáci, kde veľvyslanectvo poskytlo financie na rekonštrukciu schodov a okolia pamätníka. „Podobne nás veteráni upozornili na nedobry stav pamätníkov vo Vajnorochoch či v priestore medzi Devínom a Devínskou Novou Vsou, ako aj na chátrajúce hrobové miesta na cintoríne v Trnave. Tam aj inde sme financovali alebo prispeli na rekonštrukciu, hoci práce v tomto smere je ešte naozaj veľmi veľa.“

Pridelenec obrany Ruskej federácie na Slovensku plukovník Oleg Nikolajevič Kisly dopĺňa, že z hľadiska intenzity bojov a stále živého povedomia i vzťahov je z jeho hľadiska v tomto smere mimoriadne dôležité východné Slovensko. „Chceme pomôcť v Trebišove, Michalovciach, vo Svidníku a inde.“ Pridelenec však hovorí nielen o druhej, ale aj o prvej svetovej vojne: „Napríklad neďaleko obce Stebník pri Bardejove je uprostred poľa skupina stromov a medzi nimi je zarastený čierny kríž na mieste bývalého pohrebiska. Plánujeme, aby to bolo dôstojné miesto na pamäť vojakom padlým v 1. svetovej vojne. So žiadosťou o konkrétnejšie informácie sme sa obrátili aj na Vojenský historický ústav.“

„V lokalite obce Osadné za Humenným je pochovaných 1600 mŕtvych ešte z 1. svetovej vojny. Sú tam 64 vojaci Rakúsko-uhorskej armády, ale ostatní - Rusi. Bola to bitka doslova na bodáky a ešte aj teraz, keď sú veľké dažde, voda občas odkryje na bojisku ľudské kosti,“ pokračuje v rozprávaní Oleg Semjonov. Hovorí o tom, ako sa pred štyrmi rokmi zoznámil s miestnym pravoslávny kňazom, ako mu pomohli opraviť kryptu, do ktorej všetky nájdené

kosti boli premiestnené v tridsiatych rokoch minulého storočia. Následne pred kostolom vstúpili veľký pravoslávny kríž.“

Plukovník Kisly hovorí aj o myšlienke zachrániť cintorín obetí 1. svetovej vojny v Nitre, ktorý je postavený na počesť padlým vojakom osemnástich národností. Chceli by iniciovať, aby sa na jeho obnove podieľali zástupcovia všetkých týchto národov.

POHĽAD Z NAŠEJ STRANY

Medzivládna Dohoda o starostlivosti o vojenské hroby medzi Ruskou federáciou a Slovenskou republikou bola podpísaná v roku 1995. V jej rámci pôsobí medzivládna komisia, pričom za ruskú stranu je poverené spoluprácou moskovské vládne Vojenské memoriálne centrum na čele s generálom Alexandrom Kyrilom. Na Slovensku zo zákona vyplýva starostlivosť o vojenské hroby ministerstvu vnútra, a to aj o tie, kde sú pochovaní zahraniční vojaci. Príslušne kompetentný odbor koordinácie miestnej štátnej správy a samosprávy vedie Gejza Petrik. Hovorí: „V roku 2005 pri príležitosti 60 rokov Víťazstva nad fašizmom investoval štát do obnovy pamätníkov a cintorínov z 2. svetovej vojny 40 miliónov korún. Ak by ste chceli špecifikovať, koľko z toho išlo na pamätníky vojakom Červenej armády, to sa celkom nedá. K víťazným armádam na našom území patrí napríklad aj rumunská a niekde sú pamätné miesta venované všetkým osloboditeľom. Na pamätníky postavené na pamäť slovenským bojovníkom išlo zhruba 52 percent financií, ostatné išlo na obnovu pomníkov a pamätníkov zahraničných bojovníkov.“

A aká je tendencia? V roku 2004 štát na tieto účely vyčlenil 10,5 milióna cez čierku, predtým to bolo oveľa menej. Tento rok je naplánovaných 17 miliónov. To sú však len peniaze štátu. Ďalšie prostriedky môžu byť preinvestované zo strany samospráv, občianskych združení či súkromných osôb.

„Z hľadiska medzinárodnej spolupráce je pre nás obrovským prínosom prijatie zákona o vojenských hroboch, ktorý nadobudol účinnosť 1. mája 2005,“ pokračuje Gejza Petrik. Vysvetľuje, že ten umožňuje vláde starať sa o vojenské hroby nielen doma, ale aj v zahraničí. Hovorí: „Spolu s českou stranou sme sa preto mohli tento rok podieľať na rekonštrukcii a odhalení pamätníka našim legionárom z 1. svetovej vojny vo Vladivostoku, čo spolu stálo zhruba päť miliónov našich korún. Do konca roka spoločne obnovíme aj legionársky pamätník v Krasnojarsku.“

sku. Na dôvažok s českými partnermi plánujeme aj rekonštrukciu pamätníka v Buzuluk, čo bude stať spolu asi tri milióny.“ Pán Petrik hovorí, že v súčasnosti sú v oblasti starostlivosti o vojenské hroby pripravované medzivládne zmluvy s Rumunskom, Maďarskom, Poľskom, Ukrajinou, Srbskom či Talianskom. „Po podpise by sme chceli inštalovať pamätnú tabuľu v severotalianskej Redipugli na počesť vojakom, pochádzajúcich zo Slovenska, ktorí padli v 1. svetovej vojne na rieke Piave.“

Nie, nebolo zámerom tohto článku vracat sa k otázke, prečo má na Slovensku starostlivosť o vojenské hroby v gestii ministerstva vnútra. Dôležité je, že po rokoch tápania a prešľapovania naberá systém starostlivosti o vojenské pietne miesta doma i v zahraničí systémové koordináty. Po prvých krokoch nového ministra obrany (viď napr. Hejce) je zrejmé, že na riešení tejto problematiky bude mať nepochybne záujem aj náš rezort. No a keďže tento článok bol venovaný predovšetkým vojenským hrobom vojakov

Červej armády, na záver má slovo plukovník Oleg Kisly: „S úctou a poďakovaním musím povedať, že Slovensko a veľmi veľa tunajších miest pristupuje k pamätníkom vojakov z čias druhej svetovej vojny naozaj s úctou, čo nie je v niektorých iných štátoch vždy pravidlom. Spomenúť môžem napríklad taký Zvolen, Michalovce, Svidník, Humenné či Trebišov. No niekde, bohužiaľ, chcú pamätníky presunúť z centier miest voľakde na okraj. Aj ako vojaka by ma to veľmi mrzelo. V každom prípade som vždy hrdý

a šťastný, keď z Ruska príde oficiálna delegácia alebo aj bežní hostia a ja im môžem ukázať tu v Bratislave skutočne excelentne a dôstojne upravený pamätník na Slavíne.“

Na fotografiách vpravo aj s pomocou Veľvyslanectva RF obnovené pamätné miesta vojakov Červej armády pri Devíne, v Trnave a nad Novou Bošácou.

Pavol VITKO
Foto **Michal BURZA**
a archív Veľvyslanectva RF v Bratislave

Laureát súťaží a festivalov

Folklorný súbor VÁH reprezentoval v dňoch 4.-11. septembra ozbrojené sily a Slovensko na folklórnom festivale v Portugalsku. V takej dialave 15 – 25-roční chlapi a dievčatá z Liptova ešte neučinkovali. Prispôbili tomu prázdniny, ktoré podľa ročného plánu aktivít si mohli užívať.

Za 27-ročné obdobie svojej existencie sa VÁH vypracoval medzi špičku folklórnych súborov na Slovensku. Je 12-násobným laureátom celoarmádnych súťaží, laureátom festivalu vysokoškolských súborov Akademický Zvolen, Nitra. Je neodmysliteľnou súčasťou kultúrno - spoločenských podujatí mesta Liptovský Mikuláš, vystupuje na Stoličných dňoch, liptovskom jarmoku, pri sadení májov, na fašiangy a príležitostne pre regionálne firmy a organizácie. Vo svojej činnosti a tvorbe sa zameriava na spracovanie folklórneho materiálu stredného Liptova a jeho susedných oblastí. V tanečných formách čerpá i z Horehronia, Oravy a Spiša. V tvorivej spolupráci umeleckých choreografiiek súboru Miroslavy Palanovej a Márie Palasthyovej sa VÁH vydal na nové neprebádané, netradičné cesty a možnosti v scénickom spracovaní folklóru, pričom tvorbu súboru výrazne podčiarkuje i tanečná choreografka Erika Bernáthová. Výsledkom práce tejto trojice nadšených žien sú úspešné

programové bloky, s ktorými si súbor získal priaznivcov nielen doma, ale i v zahraničí. VÁH je pravidelný hosť Rožnovskej valašky a poznajú ho aj v Maďarsku, Poľsku, Taliansku, Švédsku, Nemecku, Francúzsku. V Belgicku vystúpil vlni na koncerte venovanom obetiam teroristického násillia.

Súbor pracuje pri Národnej akadémii obrany maršala Andreja Hadika v Liptovskom Mikuláši, kde vystupuje príležitostne na kultúrnych, športových a výročných podujatiach pre jej príslušníkov, kadetov a vojenských profesionálov. VÁH spolupracuje s ĎUMBIEROM, detským folklórnym súborom v Liptovskom Mikuláši, ktorého najväčšie talenty postupne prechádzajú medzi starších. Ďalším zdrojom na doplnenie hudobníkov, tanečníkov a spevákov sú študenti 1. ročníka NAO. VÁH sa im každoročne predstaví na začiatku školského roka pri tzv. motivačnom koncerte. Ohlas je živý a do 60-členného kolektívu zakaždým zapadnú nové tváre. Členovia súboru sa schádzajú trikrát týždenne, aby v zhruba dvojhodinových tréningoch cibrili jednotlivé programy. K tomu im pomáha aj časté vystupovanie po školách a dedinách okresu Liptovský Mikuláš. Odmenou sú im pozvánky na špičkové folklórne festivaly doma i v zahraničí.

Kvetoslava BELLOVÁ, vedúca klubu NAO

Foto **Alena HARAGOVÁ**

Zdravá hmotnosť

Spôsob života súčasnej populácie možno charakterizovať ako hypokinetický, t.j. vyznačujúci sa nedostatkom pohybovej činnosti. Prejavuje sa jednak znížením telesnej zdatnosti, ale aj nadmernou telesnou hmotnosťou a s tým súvisiacim zvýšeným výskytom civilizačných chorôb. „Vojenský profesionáli“ nie sú v tomto smere výnimkou.

IDEÁLNE MIERY

Stanovením ideálnej telesnej hmotnosti sa zaoberalo veľa odborníkov. Ich závery však treba brať s rezervou. Ide totiž o teoreticky stanovené parametre, ktoré síce platia vo všeobecnej rovine, ale neplatia pre každého jednotlivca. Stavba tela je individuálne značne odlišná a veľkú úlohu hrá dedičnosť. Niektorí ľudia majú „krehkú“ telesnú schránku, iní zasa zavalitejšiu postavu so silne vyvinutou kostrou. Vplyvom manuálnej práce alebo športovania sa mení zloženie tela v prospech svalovej hmoty a tým dochádza k odchýlkam od „ideálnych“ tabuľkových hodnôt. Svaly sú totiž ťažšie ako tuk. V praxi sa vyskytujú tiež prípady, že aj žena, ktorá nosí veľkosť oblečenia 44, sa môže pyšiť pružným, zdravým a pekným telom a žena s veľkosťou 36 môže mať nadváhu. Ako teda zistíme, koľko by sme mali vážiť?

Pre bežné potreby si vystačíme s uvedenou diagnostikou:

1. HMOTNOSTNO-VÝŠKOVÝ INDEX - BMI (BODY MASS INDEX)

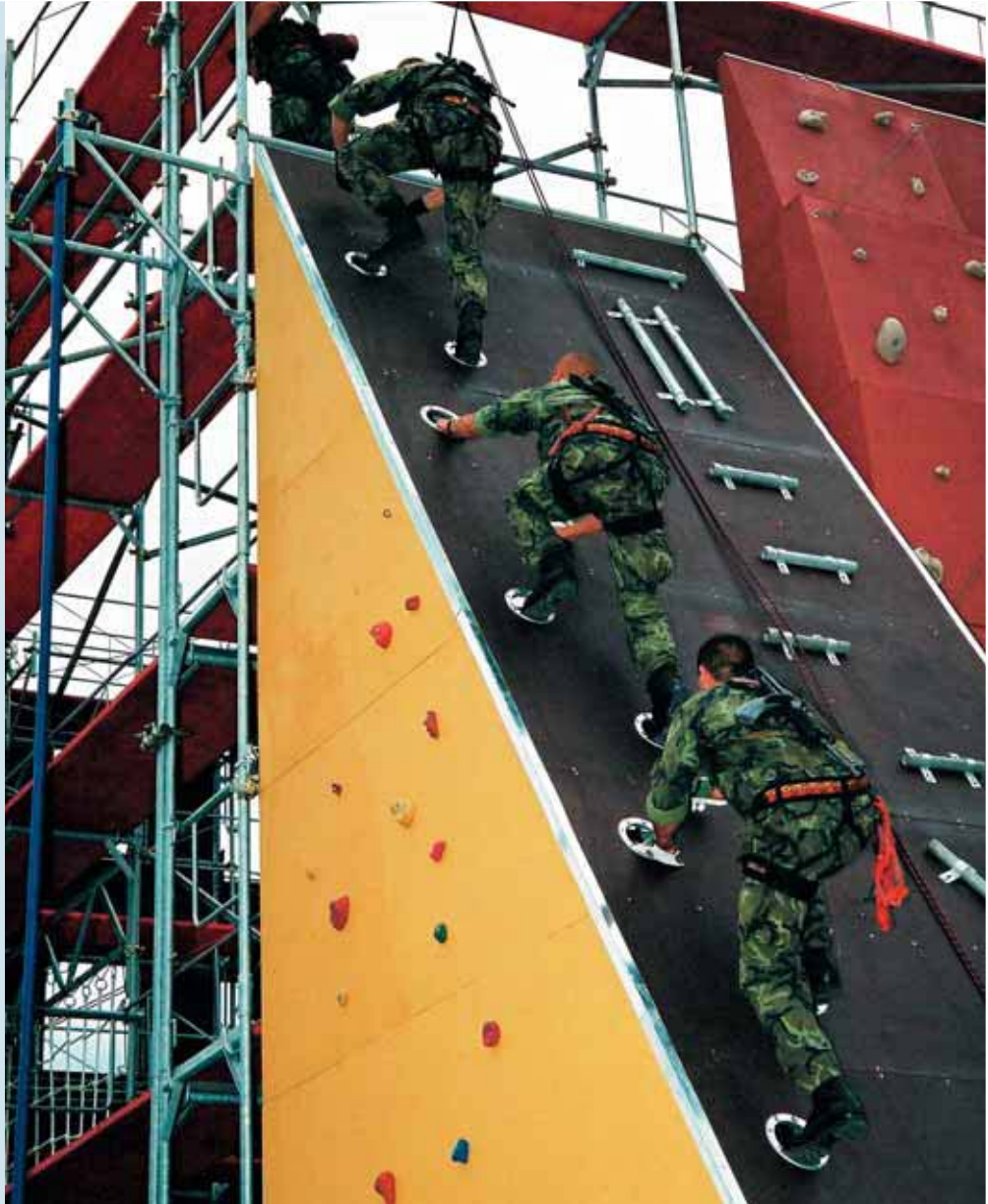
Body mass index	
BMI =	$\frac{\text{telesná hmotnosť (kg)}}{\text{telesná výška (m}^2\text{)}}$

2. POMER OBVODU PÁSA A BOKOV

$$i = \frac{\text{obvod pásu (v cm)}}{\text{obvod bokov (v cm)}}$$

Muži: index nad 1,0 je už zvýšené riziko vzniku kardiovaskulárneho ochorenia

Ženy: index nad 0,8 je už zvýšené riziko vzniku kardiovaskulárneho ochorenia

	muži	ženy
Podváha	BMI menší než 20	BMI menší než 19
Normálna váha	20 až 24,9	19 až 23,9
Nadváha	25 až 29,9	24 až 28,9
Obezita	30 až 39,9	29 až 38,9
Ťažká obezita	BMI vyšší ako 40	BMI vyšší ako 39

3. PERCENTO TUKU

Okrem nadmernej hmotnosti je pri posudzovaní zdravotných rizík dôležité aj zloženie tela – t. j. podiel aktívnej telesnej hmoty a podiel tuku. Dnes sa dá percento tuku v tele zistiť už na každej kvalitnejšej digitálnej váhe.

npor. Miroslav ŠTUBŇA

Telovýchovný náčelník LZ Prešov

Foto Mária PAŽÍČKÝ

	veľmi štíhly	normálny	robustný	nadváha	obezita
Muž	< 10 %	10 - 20 %	20 - 25 %	25 - 30 %	> 30 %
Žena	< 20 %	20 - 30 %	30 - 35 %	35 - 40 %	> 40 %

O modlitbe

Modlitba je vyzdvihnutie nášho umu a srdca k Bohu. V čase modlitby vyslovujeme zvláštne slová, obraciame sa k Bohu, anjellom alebo svätým, žehnáme sa znamením kríža a klaníme sa.

„Čokoľvek budete prosiť v mojom mene, učiním to, aby Otec bol oslávený v Synovi“ (Jn, 14,13). Takto o modlitbe hovoril svojim učeníkom – apoštolom a všetkým svojim nasledovníkom samotný Spasiteľ.

Poznáme oslavné modlitby, keď oslavujeme Pána, ďakovné modlitby, keď Pánovi ďakujeme za Jeho dobrodenia, prosebné modlitby, keď Boha oslovujeme, nachádzajúc sa v núdzi a iné, ktoré prinášame nášmu Stvoriteľovi a Spasiteľovi podľa danej situácie a našich potrieb.

Medzi základné a veľmi potrebné modlitby patria aj modlitby za zosnulých. Prečo sa vlastne modlíme za zosnulých? V prvom rade musíme pamätať na to, že kresťanstvo je náboženstvom lásky a modlitba za zosnulého je našim najväčším prejavom lásky k zosnulému. V takejto modlitbe nás Cirkev pozýva k všeobecnej spomienke za všetkých zosnulých v nádeji vzkriesenia a života večného.

V týchto dňoch sa v obci Hejce v Maďarskej republike uskutoční pietna spomienka „Nedokončená misia“. Práve v modlitbách chceme si spomenúť na našich bratov a sestry, ktorí tragicky zahynuli pri leteckom nešťastí 19. januára 2006. Týmto spôsobom chceme aj my, vojaci a zamestnanci rezortu, spolu s mnohými ďalšími z našej vlasti i spoza jej hraníc prezentovať svoju úctu a v neposlednom rade duchovnú lásku k našim spolupracovníkom a priateľom. Nezabudli sme a stále na nich budeme spomínať vo svojich skromných, ale úprimných modlitbách.

„Daj, Pane, večný odpočinok dušiam tvojich zosnulých služobníkov, odpusť im ich vedomé aj nevedomé hriechy a daruj im nebeské kráľovstvo. Amen.“

Samozerejme, že nezabúdame ani na pozostalých a na jediného vojaka, ktorý toto nešťastie prežil. Nezabúdame ani na tých, ktorí ostali ďalej slúžiť v Kosove. Táto udalosť všetkým spomenutým vtedy navždy vzala milovaných otcov a matky, manželov a manželky, druhov a družky, synov a dcéry, spolubojovníkov a priateľov. Súcitíme s nimi a sme s nimi v našich modlitbách.

kpt. Mgr. Marek IGNACIK, PhD.
dekan duchovnej služby VVzS

Pomoc chorým deťom

Banskobystrická Detská fakultná nemocnica s poliklinikou investuje 27 000 korún, ktoré 17. augusta získala od príslušníkov OS SR v Afganistane po ich návrate z misie, do rekonštrukcie onkologického oddelenia.

"Ide už o tretiu zbierku, ktorú som zorganizoval pre slovenské deti. Viedlo ma k tomu utrpenie detí, ktoré som videl vo svete. Rozhodol som sa, že im budem pomáhať, či už doma alebo v misii aj s priateľmi," povedal novinárom veliteľ slovenského kontingentu OS SR v misii NATO ISAF v Afganistane Ladislav Kyseľ. Poznamenal, že poslednú zbierku rozdelili medzi žilinskú a banskobystrickú nemocnicu. Do zbierky prispelo 41 z 57 slovenských ženistov, pôsobiacich medzi vyše päťtisíc vojakmi z rôznych krajín v Afganistane.

(TO)

Vyššie ako „Gerlach“

Formy spolupráce môžu mať v zahraničných operáciách rôzne podoby. Jedným zo spôsobov, akým utužujú vzťahy medzi vojakmi armád participujúcich na plnení mierových úloh veliteľa v misii UNDOF, je aj vojenský marš.

Každého pol roka sa v priestoroch zodpovednosti jednotlivých praporev organizujú vojenské pochody. Charakteristické sú náročnosťou terénu a vysokou psychickou záťažou účastníkov. Vedeli by o tom rozprávať niektorí slovenskí vojaci, ktorí sa na ňom zúčastnili. Ausbatt march patrí medzi štvoricu pochodov, ktoré majú v misii pod „Golanmi“, ako vojaci familiárne nazývajú pohorie Golanských výšin, takmer dvadsaťpäťročnú históriu. Spomedzi Scorpion march, Wadi patrol či Coyote march je práve Ausbatt march najnáročnejším. Prevýšenie, ktoré musia pochádzajúci prekonať, doslova straší. Nachádza sa v priestore separácie rakúskeho práporu Ausbatt a organizačne ho zabezpečujú príslušníci rakúskeho i slovenského kontingentu. Jeho úspešné absolvovanie je pre niektorých účastníkov vecou prestíže. A to aj napriek pätnásťdňovému „štartovnému“.

MIESTAMI AJ ŠTVORNOŽKY

Samotný pochod bol rozdelený do dvoch dní. V prvý deň absolvovalo spolu dvesto účastníkov z rakúskeho, poľského, kanadského, austrálskeho, indického či japonského kontingentu 21 kilometrov dlhú trasu pri štyristometrovom prevýšení. Deň druhý bol ale podstatne náročnejší. V ťažkom skalnatom teréne - a pri prevýšení až 1900 metrov - museli vojaci prejsť dovedna 24 kilometrov! O náročnosti pochodu svedčal fakt, že cieľom bola rakúska pozorovacia pozícia Hermon Hotel, ktorá leží vo výške 2814 metrov nad morom - vyššie ako Gerlachovský štít. Táto pozorovateľňa je zároveň najvyššie položenou pozíciou OSN na svete.

O náročnosti pochodu vypovedal aj jeden zo zúčastnených, slobodník Ľubomír Poloni: „Najťažšia bola prvá časť úseku. Miestami sme po kameňoch museli doslova stúpať ako po schodoch, inokedy zasa zostupovať po strmých svahoch, vtedy trpeli najviac stehná a kolená. Prechádzali sme tiež úsekmi, kde by jediný zlý krok stranou mohol zapríčiniť zošmyknutie sa a pád do rokliny. Tá pravá kríza ale prišla asi desať kilometrov pred cieľom, kedy sme sa zastavili na pozícii Hermon Base. Vtedy som toho mal už „plné zuby“. Vzdať sa ale neprichádzalo do úvahy. Keby niekto z nás pochod nedokončil, bola by diskvalifikovaná celá skupina,“ zdôveril sa slobodník Poloni.

„Snažili sme sa ísť ako jednotka spolu. To sa ale nedarilo napríklad Indom. Tí boli roztrúsení takmer po celej trase,“ doplnil čatár Vladimír Biath, ktorý už tento pochod absolvoval počas prvej misie na Golanských výšinách pred tromi rokmi. Práve on prehovoril ostatných, aby sa na marše zúčastnili.

DÔLEŽITÉ SÚ VZŤAHY

Major Georg Rosenzopf, náčelník štábu rakúskeho práporu, organizoval počas svojho pôsobenia v misii UNDOF už niekoľko týchto maršov. „Cieľom podujatia nebolo iba úspešné zvládnutie trasy celou jednotkou v čo najkratšom čase. Išlo predovšetkým o nadväzovanie a upevňovanie úzkych vzťahov medzi vojakmi jednotlivých kontingentov, čo sa v konečnom dôsledku pozitívne odráža aj pri plnení každodenných úloh misie,“ zbilancoval major Rosenzopf. Z operačného hľadiska tiež posúdil úroveň spolupráce medzi rakúskymi a slovenskými vojakmi a ocenil vysoký stupeň ich profesionálnej pripravenosti.

Náročný - pre viacerých takmer desaťhodinový - pochod nakoniec všetci zúčastnení úspešne absolvovali. Odmenou im okrem pamätného odznaku a certifikátu bol predovšetkým pocit spolupatričnosti k svojej jednotke a víťazstva nad sebou samým.

Vladislav VAVRINEC
Foto Michal BURZA

6 x odpovedz

- 1) Hlavná obranná veža hradu, slúžiaca ako posledné útočisko pri vpáde nepriateľa, je:
 - a) barbakán
 - b) donjon
 - c) donotor
- 2) Známe Kennedyho vesmírne stredisko sa nachádza:
 - a) v Mexiku
 - b) v Nevade
 - c) na Floride
- 3) Jedna z najväčších ponorkových katastrof, pri ktorej sa v Barentsovom mori potopila ruská útočná ponorka Kursk K – 141, sa odohrala:
 - a) 12. augusta 2000
 - b) 12. augusta 2002
 - c) 12. augusta 2004
- 4) V preklade znamená anglické slovo „sling“ tiež:
 - a) vojenský slang
 - b) preklánuť
 - c) príkaz „ticho“
- 5) Jedným z patrónov vojakov je aj archanjel Michal, čo v hebrejčine znamená:
 - a) Božia sila
 - b) Boží bojovník
 - c) Kto ako Boh
- 6) Vo vojenskom vzdelávaní je v súčasnosti najvyšším vojenským kurzom:
 - a) Kurz národnej bezpečnosti
 - b) Kurz taktiky a obranných stratégií
 - c) Kurz manažérstva vojenských operácií

Správne odpovede: 1b, 2c, 3a, 4b, 5c, 6a.

ABY SME NESTRATILI DYCH

Keď sa 29. júla po skvelej ukážke bojov o Hron v podaní Klubov vojenskej histórie z Čiech a Slovenska začal v Starom Tekove program Sobota s profesionálnou armádou, nikto netušil, že stovky prítomných divákov budú tleskať ministrovi obrany nielen po jeho uvítacom prejave. Čo sa stalo? Nuž, keď moderátori Miroslav Minár a Bernard Roštecký z armádneho vysielania Slovenského rozhlasu predstavili ukážky vojenského výcviku v podaní našich profesionálov, prišiel rad aj na regrutáciu. No a keď príslušník regrutačného strediska z Nitry dohovoril o podmienkach služby v profesionálnej armáde, Miroslav Minár sa spýtal, či je medzi prítomnými niekto, kto by mal záujem vstúpiť do armády. Keď jeden z domácich zodvihol ruku, moderátor ho vyzval, aby si pred všetkými vyskúšal kluky, ktoré sú súčasťou vstupných testov. Nálada bola výborná, uvoľnená, preto keď sa záujemca chystal na kluky,

dostal nečakaných súperov. Spomedzi divákov vstali minister obrany František Kašícký, poslanec NR SR Miroslav Kotian a veliteľ ľahkej brigády brigádny generál Stanislav Petrenec. Na povel: „Teraz“ začali, kto vydrží dlhšie s klukmi. Reprezentant domácich odpadol ako prvý. A minister? Mohol by znovu narukovať - vydržal najdlhšie. F. Kašícký jednoznačne podporuje podobné regrutačné podujatia, ktoré sú organizované pútavo, nenásilne, no na profesionálnej úrovni. Situácia v náboře nových vojakov nie je totiž najružovejšia. Podľa riaditeľa Personálneho úradu OS SR plk. Vladimíra Vagaša hrozí, že na trhu práce môžeme stratiť dych. Veď ak sme v roku 2004 mali na jedno voľné miesto v armáde 6,4 uchádzača, vlni to bolo už iba 2,5 záujemcu a dnes je tento pomer v podstate 1:1.

Text a foto **Pavol VITKO**

[FOTOZAJÍMAVOSŤ]

ZASMEJME SA ...

Ideálne manželstvo:

- Zlatko, dnes večer ma nečakaj, prídem až nad ráno.
- Dobre, miláčik, ale môžem sa na to spoľahnúť?

...

Jožo hovorí:

- Hovorili ste, že svadobná noc bude krásna, ale celú noc som sa pozeral z okna, ale nič zaujímavé som tam nevidel.

...

Debatujú kamarátky Dora s Marou. Mara sa pýta:

- Tak čo, aký je ten tvoj v posteli?
- Aký by bol, dobrý, - odvetí Dora.
- Podrobnejšie mi to nemôžeš povedať?
- Nóó... samozrejme, že nie je taký dobrý, ako ten tvoj!

...

- To sa už nedá vydržať. Hádam sa so ženou každý deň.
- Možno by pomohol zájazd k moru.
- To nemá význam, ona vie dobre plávať.

...

Mara káduje Doru:

- Počuj, ty toho s tým tvojím manželom nemáš veľa spoločného. Preto si si ho vlastne zobrala?
- Bolo to podľa toho príslovia o priťahujúcich sa protikladoch...
- Čože?
- ... no ja som bola tehotná a on nie!

...

Ráno po svadobnej noci telefonuje dcéra svojej matke:

- Mamička, ty si moje jediné útočisko.
- Čo, Gabika, vari ťa bije?
- Nie, ale je hladný.

...

Lepkavé prsty

Juraj S., príslušník VÚ 1530 Martin, bol trestným rozkazom Vojenského obvodového súdu Banská Bystrica uznaný vinným z trestného činu krádeže spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 k § 247 ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. a) Tr. zák., účinného do 31. decembra 2005 a odsúdený na trest odňatia slobody na 8 mesiacov s podmienčným odkladom výkonu trestu na skúšobnú dobu 1 rok. Trestnej činnosti sa dopúšťal tým spôsobom, že počas výkonu povinnej vojenskej služby okrádal vojakov rôznymi spôsobmi, či už vlámaním sa do ich skriniek s osobnými vecami, alebo im odcudzoval drobnosti vlámaním sa do osobných skriniek pri posteliach. Súd podmienčným odsúdením dal obžalovanému možnosť, aby preukázal v priebehu skúšobnej doby, že takýto druh a spôsob výkonu trestu bude postačovať na jeho nápravu.

Juraj S. si však dobrodenie zákona vôbec nevážil a po skončení povinnej vojenskej služby v priebehu skúšobnej doby sa opätovne s ďalšími osobami dopúšťal majetkovej trestnej činnosti. Trestným rozkazom Okresného súdu Michalovce bol uznaný vinným z pokračujúceho trestného činu krádeže formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 k § 247 ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. a) Tr. zák., účinného do 31. decembra 2005 v jednočinnom súbehu so spolupáchateľstvom pokračujúceho trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 9 ods. 2 k § 238 ods. 1 Tr. zák., účinného do 31. 12. 2005 a odsúdený k úhrnnému trestu odňatia slobody na 8 mesiacov so zaradením do prvej nápravnovychovnej skupiny. Tejto trestnej činnosti sa dopúšťal tým spôsobom, že s ďalšími páchatelmi sa vlámali do bytov občanov a odcudzovali rôzne veci.

Vojenský obvodový súd Banská Bystrica pri rozhodovaní o tom, či sa Juraj S. v priebehu skúšobnej doby osvedčil, dospel k záveru, že tento nesplnil podmienky podmienčného odsúdenia a nariadil mu podmienčne odložený trest odňatia slobody v trvaní 8 mesiacov vykonať. Aj keď obžalovaný podal proti tomuto rozhodnutiu sťažnosť, v ktorej tvrdil, že osemmesačný trest odňatia slobody uložený Okresným súdom v Michalovciach je postačujúci. Vyšší vojenský súd považoval rozhodnutie súdu prvého stupňa za správne a podanú sťažnosť zamietol. Juraj S. teda bude musieť vykonať aj 8-mesačný trest, ktorý mal podmienčne odložený.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Anjel strážny

Keď nebohý veliteľ roty KFOR nadporučík Ján Balog povedal rotnému Vojtechovi Merašickému, aby si presadil do druhého lietadla, kde má materiál, možno to nášmu bývalému výkonnému práporčíkovi v Kosove neprišlo celkom vhod. Nadporučík Balog po páde nášho lietadla pri Hejciach v januári tohto roku zahynul. Rotnému Merašickému však jeho posledný rozkaz zachránil život. O tomto príbehu sme už písali. Podobný nám však prednedávnom vyrozprával aj generálmajor vo výslužbe Ivan Schwarz, jeden z troch posledných v Anglicku žijúcich slovenských vojenských veteránov z 2. svetovej vojny.

I. Schwarz spomína: „Odlietel som s 311. peruťou dlhé mesiace bez dovolenky. Bol som vtedy pri Pobrežnom letectve (Coastal Command) a zo základne v škótskom Taine sme chránili lodné konvoje. Bolo to často veľmi náročné a riskantné, ale boli sme mladí, mali sme v sebe energiu a odhodlanie, takže nikto nešomral. No na dovolenku som sa tešil, pretože nám so zopár priateľmi dali povolenie odcestovať do Londýna a dokonca nám dovolili preletieť lietadlom,“ spomenie I. Schwarz, ktorý cez vojnu nalietal vyše 1200 bojových operačných hodín a spolu s ďalšími letmi sa jeho nálet pohybuje okolo štyroch tisícok hodín. Tento bývalý rádiooperátor a navigátor dodáva: „Málokedy som bol nahnevaný tak, ako keď som tesne pred odletom do Londýna zistil, že mi kolega Hugo Mellion zle vyplnil potrebné dovolenkové papiere. Bol za to zodpovedný a takto chyboval! Juji! Skrátka, 10. januára 1945 kamaráti kvôli zhoršujúcemu sa počasiu nemohli na mňa čakať a odštartovali na 800-kilometrový let z Tainu do Londýna bezo mňa. Ja som si musel vybrať chýbajúcu formalitu, týkajúcu sa dovolenky a vycestoval som za nimi vlakom. Dohodli sme sa, kde ma počkajú. Kamaráti na miesto stretnutia v Čs. klube však neprišli. Nikto nevedel, čo sa s nimi stalo...“ Dvojmotorové dopravné lietadlo Oxford s nezvestnými piatimi česko-slovenskými letcami z 311. peruťe našli dvaja britskí turisti až 19. augusta 1945. Zahynuli v ťažko prístupných škótskych horách pri dedine Inchroy. S najväčšou pravdepodobnosťou bolo príčinou nehody husté sneženie a námraza, kvôli ktorej sa stroj stal neovládateľným.

„Cez vojnu som prežil skutočne veľa nebezpečných situácií, ale vtedy, keď mi Hugo Mellion pobabral dovolenkový lístok, môj anjel strážny nepochybne nezaspal,“ povie generálmajor Ivan Schwarz, ktorý si 2003 aj so spolubojovníkom Hugom Mellionom uctil 11. novembra pamiatku kamarátov pri Pamätníku západného odboja na bratislavskom Šafárikovom námestí. A ktorého prezident Ivan Gašparovič vyznamenal vlni 8. mája Radom bieleho dvojkríža III. triedy za mimoriadne zásluhy v boji proti fašizmu.

Pavol VITKO

Autor výroku: Jean-Paul Sartre	žiaci odborného učilišťa	javor horský	Autor: Vojtech Kúkol'	zorganizovalo rokovanie, schôdzu	rozdeľovaní na skupiny	príslušníci hnutia skinhead	Pomôcky: Kitalo	neupozorňujem na nebezpečenstvo	útok (kníž.)	podradová spojka (čím)	rieka pri Omsku	Obrana	2	stelivo, podstielka
Univerzita Komenického			Zväz diab. Slovenska obchodný dom (skr.)				potom					Česká sporiteľňa (skr.)		
1							radová číslovka (11)					otravné látky rybie vajčko		
liatím nedoplnám nádobu											planétka			
indium (zn.)			obec pod Tatrami							snovám		patrici Tatárovi		
			1000 kg							japonský ostrov				
Pomôcky: Isa, karma, Noss, label Kitalo, zea	múr	nádoba na podávanie pokrmov	maketa						osud (ind.)					
									štítok, po anglicky					
pomaly s námahou tvorí (expr.)						neplatnosť úkonu							ochrana tovaru	cirkulárka
meno Antona					prijatý do služby							opica (zried.)		
					kukurica (bot.)							okresný výbor		
Eduarda (dom.)				3										
			Národná knižnica											
slovesný zápor			nestmeloval, po česky											
meno herca Pacina			vyhrňá rukávy					poľovačka				popevok		

Saudská nákupná horúčka

Saudská Arábia sa rozhodla modernizovať vybavenie svojej armády – a prakticky všetko naraz. Za petrodoláre si to môže dovoliť.

Vláda Saudskej Arábie požiadala o predaj 58 tankov M1A1 Abrams (na snímke). Potom by ich spolu s 315 tankami, ktoré už má, chcela modernizovať na štandard M1A2S (S znamená Saudi). Celý kontrakt spolu s náhradnými dielmi, dodatočným vybavením a výcvikom by mal stáť spolu 2,9 miliardy dolárov.

Okrem tankov má Saudská Arábia záujem aj o obrnené vozidlá pre národnú gardu. Od USA chce kúpiť spolu 724 LAV v desiatich verziách. Medzi nimi je základný obrnený transportér, protitanková verzia s raketami TOW,

stroj s 25 mm kanónom, s 90 mm delom a so 120 mm míno-metom. Dopĺňať ich budú velitelské, sanitné, ženijné, muničné a vyťahovacie verzie. Spolu s vozidlami chce Saudská Arábia aj pechotné protitankové zbrane, prístroje na nočné videnie a komunikačné systémy. Táto objednávka by mohla stáť 5,8 miliardy dolárov.

Oproti týmto sumám je snaha o nákup náhradných dielov za 276 miliónov dolárov priamo zanedbateľnou položkou. Diely sú určené pre doteraz používanú americkú techniku (okrem Abramsov sú to M2 Bradley či Hummery).

Ďalšie peniaze minie Saudská Arábia na vrtuľníky. Za 350 miliónov dolárov chce kúpiť 24 helikoptér Sikorsky UH-60L Blackhawk. Za ďalších 400 miliónov chce modernizovať 12 strojov AH-64A Apache na štandard AH-64D.

Veľký nákup urobili šejkovia v Európe. Od konzorcia EADS dostanú za 8,8 miliardy dolárov spolu 132 vrtuľníkov – 12 bojových Eurocopter Tiger, 64 transportných NH90, 32 ľahkých AS 550 Fennec, 20 záchranných AS 532-A2 Cougar a štyri námorné záchranné AS 565 Panther.

Vo Francúzsku kúpila Saudská Arábia 76 samohybných húfnic Caesar. Vyrába ich firma Giat na šesťkolesovom podvozku Soframe-Unimog. Zbraň má kaliber 155 mm, posádka má pancierovanú kabínu. Jedna samohybná húfnica stojí 5,5 milióna dolárov.

Výzbroj Saudskoarabskej armády tvorí približne rovnocenne americká a francúzska technika. Preto sa predpokladá, že prejaví záujem aj o tanky Leclerc. Objavili sa aj informácie o kúpe 2-3 lietadiel Airbus A330 v úprave pre tankovanie počas letu.

Miroslav BARIČ
Foto US Army

Deň s ozbrojenými silami

Okolo 4000 ľudí, vrátane ministra obrany SR Františka Kašického, sa zúčastnilo na Dni s ozbrojenými silami, ktorý sa uskutočnil 19. augusta v areáli termálneho kúpaliska v Bešeňovej pri Ružomberku. Návštevníci si mohli prezrieť vojenskú techniku, oboznámili sa so spôsobmi sebaobrany, s činnosťou vojenskej polície i výcvikom psov. Dozvedeli sa aj informácie o vojenských školách v Liptovskom Mikuláši a o práci regrutačného strediska. Odvážlivci si preverili svoje schopnosti na lezeckej veži a porovnali fyzickú zdatnosť s príslušníkmi prieskumnej jednotky.

(TO)

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke o 19,55 h.

Plná poľná
SLOVENSKÝ
ROZHLAS

Rozhlasová relácia **PLNÁ POĽNÁ**,
i keď už polstoročná, je stále svieža
relácia o vojakoch a nielen pre
vojakov. Každý piatok sa na vás
o 21,05 h tešia na najpočúvanejšej
stanici **Rádio Slovensko** Miroslav
Minár, Bernard Roštecký a Petra
Repková.

SRDEČNE VÁS POZÝVAME NA OSLAVY
DŇA OZBROJENÝCH SÍL SR
V LIPTOVSKOM MIKULÁŠI

- 21. SEPTEMBRA OD 16,00 DO 18,00 HOD. V TATRALANDII

- 22. SEPTEMBRA OD 8,00 DO 15,00 HOD. V AREÁLI VOJENSKÝCH AKADEMÍÍ

BLIŽŠIE INFORMÁCIE BUDÚ ZVEREJNENÉ NA INTERNETOVEJ STRÁNKE MO SR